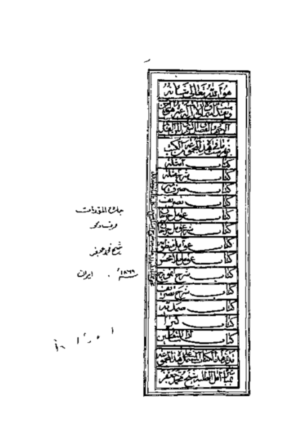

هو الله تعالى شأنه

وبعد الحمد لله ... والصلاة على ... الرحمن

الحمد و الصلاة ... الافضل

فهرست ما في هذا المجموع من الكتب

... هذا الكتاب ... على ...

... امل الطلبة شيخ محمد جعفر

جامع المقدمات

صرف ونحو

شيخ محمد جعفر

١٢٦٩هـ . ايران

هذا کتاب امثله

بسم الله الرحمن الرحیم و به نستعین

بدانکه مصدر اصل کلام است و از وی نه وجه باز میگردد ماضی مستقبل اسم فاعل اسم مفعول امر و نهی
و استفهام و آن ماضی چهارده وجه باز میگردد شش مغایب بود و شش مخاطب بود و دو حکایت نفس متکلم
بود آن شش که مغایب بود سه مذکر را بود و سه مؤنث را آن سه که مذکر را بود ضرب ضربا ضربوا و آن سه
که مؤنث را بود ضربت ضربتا ضربن و آن شش که مخاطب بود سه مذکر را بود و سه مؤنث را بود آن سه
که مذکر را بود ضربت ضربتما ضربتم و آن سه که مؤنث را بود ضربت ضربتما ضربتن و آن دو که حکایت نفس
متکلم را بود ضربت ضربنا و از مستقبل هم چهارده وجه باز میگردد شش مغایب بود و شش مخاطب بود و
دو حکایت نفس متکلم را بود آن شش که مغایب بود سه مذکر را بود و سه مؤنث را بود آن سه که مذکر را
بود یضرب یضربان یضربون و آن سه که مؤنث را بود تضرب تضربان یضربن و آن شش که مخاطب بود سه
مذکر را بود و سه مؤنث را بود آن سه که مذکر را بود تضرب تضربان تضربون و آن سه که مؤنث را بود تضربین
تضربان تضربن و آن دو که حکایت نفس متکلم را بود اضرب نضرب و از اسم فاعل شش وجه باز میگردد
سه مذکر را بود و سه مؤنث را بود و آن سه که مذکر را بود ضارب ضاربان ضاربون و آن سه که مؤنث را بود
ضاربة ضاربتان ضاربات و از اسم مفعول هم شش وجه باز میگردد سه مذکر را بود و سه مؤنث را بود آن سه
که مذکر را بود مضروب مضروبان مضروبون و آن سه که مؤنث را بود مضروبة مضروبتان مضروبات
و از امر هم چهارده وجه باز میگردد شش مغایب بود و شش مخاطب بود و دو حکایت نفس متکلم را
بود آن شش که مغایب بود سه مذکر را بود و سه مؤنث را بود آن سه که مذکر را بود لیضرب لیضربا لیضربوا
و آن سه که مؤنث را بود لتضرب لتضربا لیضربن و آن شش که مخاطب بود سه مذکر را بود و سه مؤنث را بود
آن سه که مذکر را بود اضرب اضربا اضربوا و آن سه که مؤنث را بود اضربی اضربا اضربن و آن دو که حکایت نفس
متکلم را بود لاضرب لنضرب و از نهی هم چهارده وجه باز میگردد شش مغایب بود و شش مخاطب بود
و دو حکایت نفس متکلم را بود آن شش که مغایب بود سه مذکر را بود و سه مؤنث را بود آن سه که مذکر را
بود لا یضرب لا یضربا لا یضربوا و آن سه که مؤنث را بود لا تضرب لا تضربا لا یضربن و آن شش که مخاطب
بود سه مذکر را و سه مؤنث را بود آن سه که مذکر را بود لا تضرب لا تضربا لا تضربوا و آن سه که مؤنث را بود
لا تضربی لا تضربا لا تضربن و آن دو که حکایت نفس متکلم را بود لا اضرب لا نضرب و از جحد هم چهارده وجه
باز میگردد شش مغایب بود و شش مخاطب بود و دو حکایت نفس متکلم را بود آن شش که مغایب بود سه

من هذه الاربعة دخل الكوفيون بناء الفاعل مكسورا ابدا اعلاما لبناء المبني للمفعول منه
مفتوح ابدا كما سنذكره وبعضهم قال ان بناء المبني للفاعل من بعض حتم العين مضموم
يضرب يصرف من الجمع وقيل تستعمل بلفظ الاثنين في مصدر الواحد كقول الشاعر
فان تزجراني يابن عفان انزجر وان تدعاني احم عرضا ممنعا وكقوله فقلت لصاحبي
لا تحبسنا باصوله واجتز شيحا وقس على هذا المذكور من تصريف يفعل ويفعل
ويقاتل ويكرم ويفرح وينكسر ويتناصر ويتقطع ويجتمع ويحمر ويحمار ويستخرج ويدحرج
ويتدحرج ويخشوشن ويجلوذ ويقعنسس ويسلنقي ويحرنجم ويقشعر وبعض لا يستعمل
بعضها فانه لا يجيء على من البطلان فافهم ولو اشكل ... ويتعين في
بعرفة المضارعة في الناصر وفي المبني للمعلوم من المضارع ما قبل الآخر الفعل
المعلوم من المضارع مفتوح ما قبل الآخر على الاصل وكان ما قبل الآخر مفتوح
فان قلت فلم ما لا فالاصل علامة والابتداء بالضم بالفتح في مضارع الذي هو
انفعل من الثلاثي يتصرف يدحرج ويكرم وبقي الالف يفرح ويستخرج يفتح فيها
المبني للفاعل في نحو يفعل يفعال ليعلم تقدير الاصل هو يفعل المبني الا
ويجعل الالف فيها قبل الآخر ولم يذكر المصنف لانه كالاصل لانه ... اعلم
الشان تدخل على الفعل المضارع ما لا الناهية للعمل المضارع فلا تغير صيغته
او صيغة الفعل المضارع وقد تغير صيغة الكلام بمعنى لا بمعنى
وقد يجمع من العرب جزم لام الناهية ان تصل بما قبلها كقوله فلا يكون ... علي
ونقول لا ينصر لا ينصران الى كانفراد ينصر ... تحكم ما يقيم ما يصوف
واعلم انه يدخل على الفعل المضارع الجازم وهو لم ولما ولام الامر ولا في النهي وان في الشرط
وان الشرطي الجزائي والاسماء التي تضمنت معنا ان في هذا الفن باب الفعل
عند دخول الجازم عليه ... الواحد يحو لم ينصر بسكون الراء ويحذف نون التثنية
نحو لم ينصرا ويحذف نون الجمع المذكر نحو لم ينصروا ويحذف نون الواحدة المخاطبة نحو لم
تنصري لا نون النون في هذه الامثلة علامة الرفع كالضمة في الواحد كما يحذف حرف

الواحد كثر [illegible] النون وانما [illegible] النون علامة الاعراب [illegible]

يكون هذه الافعال [illegible] الاعراب فيما يكون [illegible] الكلمة [illegible] هذه الافعال

[illegible] الكلمة [illegible] هذه الافعال [illegible]

لما [illegible] الافعال [illegible] الاعراب عليها [illegible]

الاعراب [illegible] النون علامة الاعراب [illegible]

كما سبق [illegible] الجازم [illegible] النون [illegible] الافعال [illegible]

[illegible] المؤنث [illegible] جمع المذكر [illegible]

[illegible] الافعال [illegible] علامة [illegible]

[illegible] الاسم [illegible]

التي لا يتصل [illegible] النون [illegible] الفعل [illegible]

[illegible] الاعراب [illegible] الفعل [illegible]

[illegible] الامثلة [illegible]

[illegible] مفعولا [illegible]

[illegible] الناصب [illegible] الاصل [illegible]

[illegible] النصب [illegible]

[illegible] النصب [illegible] بالفتحة [illegible] الرفع [illegible] بالضمة [illegible]

بالسكون [illegible] النصب [illegible]

[illegible] الحركة [illegible]

[illegible] الحركة [illegible] الضم والفتح [illegible] النصب [illegible]

[illegible] النون [illegible] المؤنث [illegible]

[illegible] الاعراب [illegible] الجر [illegible]

[illegible] النصب [illegible] الاسماء [illegible]

[illegible] النصب [illegible] الجر [illegible] النصب [illegible]

[illegible] الى الجر ومعنى [illegible] مع تأكيد [illegible]
الاول [illegible] المخاطب [illegible]
[illegible] مع عدم [illegible] الاعراب [illegible] وهو السكون [illegible]
الاصل [illegible] الكلام [illegible]
[illegible] الجزم [illegible] عليها الواو [illegible]
[illegible]
وقرئ [illegible] اللام [illegible] الى [illegible] المخاطب [illegible]
[illegible]
لان هذا الامر [illegible] المخاطب [illegible] الفاعل [illegible] الامر [illegible]
[illegible] الكلام الامر [illegible] المخاطب [illegible] اللام [illegible]
[illegible]
بالمتكلم [illegible] الشريف [illegible]
كلام [illegible] بعضهم [illegible] على [illegible]
[illegible] ادخال اللام على المضارع [illegible] الخطاب [illegible]
على كون بعضهم حاضرا وبعضهم غائبا [illegible]
[illegible] كل [illegible]
[illegible] الشريف [illegible]
[illegible] الصلوة [illegible]
[illegible] هذا الامر باللام [illegible] المخاطب [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] لان [illegible]

لكونها مطرح للام الامر من جهة انها للطلب فيشبهها من جهة ان الكلام لطلب الفعل [illegible]
لطلب ترك الفعل [illegible] الامر [illegible] الاصل [illegible]
[illegible] الامر [illegible] وهكذا [illegible]
[illegible] المجزوم [illegible]
[illegible]
فهو على حاله [illegible] المضارع المجزوم [illegible] الحركات والتنوينات [illegible] المضارع [illegible]
فكون حركاته وسكناته [illegible] حركات المضارع وسكناته [illegible] الاربعة
للمضارع [illegible] حكم المجزوم [illegible] المضارع
المجزوم [illegible]
[illegible] المضارع [illegible]
[illegible]
الاستعمال [illegible] المضارع [illegible]
[illegible] الاصل [illegible] المجزوم [illegible]
[illegible] على المضارع [illegible]
[illegible] المضارع [illegible]
[illegible] المضارع [illegible]
[illegible] المضارع
[illegible] المجزوم [illegible]
او بها المجزوم [illegible] المجزوم [illegible]
[illegible]
[illegible] المجزوم [illegible]
[illegible] المجزوم [illegible]
[illegible]

موضع

موضع التعظيم والتفخيم كقول الشاعر لا ادري ... [illegible]

لما اصل ... [illegible]

[illegible]

كان ما ... [illegible]

[illegible]

... الاول ... [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

... ما كان ... [illegible]

[illegible] والثانية [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
ولو كان [illegible]
[illegible]
لأن الثانية [illegible]
لأن [illegible]
للعامل [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] الادغام [illegible] الا الادغام لاجتماع المثلين
مع عدم المانع من الادغام [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] مصطلح [illegible] مصطلح عليه [illegible] والنهي [illegible]
وكذا [illegible] فهو مصطلح [illegible]
[illegible]
[illegible] وهو [illegible] والذكر وهو
[illegible] والاصل [illegible] الادغام
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
على [illegible]
ولا [illegible] الطلب [illegible]
[illegible] التحصيل [illegible]
[illegible] الحاصل [illegible]
[illegible] الحاصل [illegible]
والتاكيد [illegible] كان موجودا [illegible] على [illegible]

[illegible] التأكيد [illegible] الاستقبال [illegible]
[illegible]
[illegible] الطلب [illegible]
الطلب [illegible]
[illegible] القسم [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] الفعل [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

اصلها

[illegible] نون جمع المؤنث [illegible]
تقول [illegible] والاصل [illegible] جمع المؤنث و [illegible]
المتصل [illegible] المؤنث [illegible]
الا [illegible] الاثنين وجماعة الاناث [illegible] الخفيفة [illegible]
و [illegible] بالسكون [illegible] التقاء الساكنين على غير حده [illegible]
الا [illegible] الاتصال [illegible]
[illegible] والاصل [illegible] كقول الشاعر [illegible]
[illegible]
الا التقاء الساكنين [illegible] الاثنين [illegible]
[illegible]
[illegible] التقاء الساكنين [illegible]
[illegible] الخفيفة [illegible] التقاء الساكنين [illegible]
[illegible] الاصل [illegible]
[illegible]
[illegible] الاثنين [illegible] الاناث [illegible] الالف [illegible] البصريون [illegible]
[illegible] الكوفيون [illegible]
[illegible] الاصل [illegible]
[illegible] الخفيفة [illegible]
الساكنين على غير حده [illegible] التقاء الساكنين [illegible]
[illegible] الساكنين [illegible]
[illegible] الالف [illegible]
[illegible]
[illegible] التقاء الساكنين [illegible]

وكان الا [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] ولم يعتبر [illegible]

[illegible] [illegible] على ما [illegible] التقاء الساكنين [illegible]

[illegible] التضعيف [illegible]

في الاسم [illegible] باللام [illegible] الاسم [illegible] لسكون [illegible]

اللام وهذا قياس [illegible] في [illegible] الالف [illegible] بسكون اللام والالف

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] مع [illegible]

[illegible] الشرط [illegible] لتقدم [illegible]

[illegible] التوكيد [illegible] الامثلة [illegible] يفعلان وتفعلان ويفعلون وتفعلون

[illegible] النون [illegible] الامثلة [illegible] مع النون [illegible]

[illegible] [illegible] نون [illegible] التوكيد [illegible]

والامثلة [illegible] يفعلان وتفعلان [illegible] الخفيفة [illegible]

[illegible] النون [illegible] [illegible]

وتفعلان [illegible] [illegible]

[illegible] النون في الامثلة [illegible] نون الخفيفة والثقيلة وهذا [illegible]

[illegible] نون الخفيفة [illegible] يفعلان وتفعلان [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] مع [illegible] النون [illegible] يفعلون [illegible]

[illegible] لان التقاء الساكنين [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] الخفيفة الساكنين [illegible] يفعلان وتفعلان [illegible]

[illegible]

ما الوصل؟ القياس يقتضي ان لا تحذف الواو والياء ايضا كما هو مذهب بعضهم اذ كل
منهما في هذه الامثلة مدغم فيما على حد التقاء الساكنين على حده ولكن قد كثر استعمالهم
ان يحذف ما [illegible] كل على حده [illegible] التقاء الساكنين ان يكون الاول حرف لين
والثاني مدغما فيه [illegible] في كلمة واحدة فهو ههنا [illegible] لانه [illegible] الكلمتين فصل
ونون التاكيد لكن [illegible] الالف لم يكن على حده [illegible] الالتباس ولكونها اخف
لعله مراد [illegible] يصرح به اكتفاء [illegible] بكلمة واحدة [illegible] تركه [illegible] القه
[illegible] موضع [illegible] الامثلة [illegible] الواو والياء الا اذا [illegible]
[illegible] الا [illegible] لعدم ما يدل عليها [illegible] الضم والكسر [illegible] الواو بالضم والياء
بالكسر [illegible] التقاء الساكنين [illegible] لا يخشون [illegible] لا يخشون [illegible] الياء للتقاء
ثم الياء لالتقاء الساكنين [illegible] يخشون [illegible] نون [illegible]
[illegible] نون التاكيد [illegible] الساكنين الواو والنون [illegible] الواو [illegible] ما
عليها [illegible] لا يخشون [illegible]
المذكور ولا يخشين [illegible] كسرة [illegible] الياء [illegible] النون [illegible]
لا [illegible] نون التاكيد [illegible] الياء والنون [illegible] الياء [illegible]
الياء الكسر لكون [illegible] تصله [illegible]
[illegible] نون التاكيد [illegible] الواو [illegible]
وهو [illegible] المذكور [illegible]
[illegible] كسرة [illegible]
الياء [illegible] الواو والياء [illegible]
الالف [illegible] صاحب الكوا [illegible]
[illegible] الفصل [illegible] الفاعل [illegible]
[illegible] النون [illegible]
نون التاكيد [illegible] لا تخشين [illegible]

قال وحذفت النون لأجل نون التأكيد [illegible] لا يلحقه [illegible] تقول [illegible]

وكذا لا تخشون ولا تخشين بخلاف تتلون [illegible] التميم على هذا [illegible]

نحو لا تخشون ولا تخشين ولم يقل [illegible] من هذه الامثلة انما الان [illegible]

لا اختلاف [illegible] هو الشرح [illegible] لم يقل [illegible]

[illegible] لا تخشين

وفتح [illegible] مع النون [illegible] الفعل [illegible] كان الفعل [illegible] لا [illegible]

فالفعل [illegible] يكون [illegible] الفعل [illegible] الفعل [illegible] الذكور [illegible]

[illegible] كان الفعل [illegible] الواحد [illegible] الكثير

[illegible] النون [illegible] الفعل [illegible]

ولا تخشين [illegible] الواو [illegible] الفعل [illegible] واحد منهما [illegible] الفعل

[illegible] هذا [illegible] الفعل [illegible] الفعل [illegible]

[illegible] لا تخشون ولا تخشين [illegible]

مؤكدا بالنون الثقيلة [illegible] الواحد [illegible]

[illegible] الاكثر

[illegible] الخفيفة [illegible] بالضم [illegible] بالكسر [illegible]

[illegible] الا ان الخفيفة [illegible] النون [illegible]

[illegible] بالكسر [illegible] الواحدة [illegible]

[illegible] كل واحد [illegible]

[illegible] وأما اسم الفاعل [illegible]

[illegible] اسم الفاعل [illegible] ناصر [illegible] ناصر

للاثنين [illegible] الرفع [illegible] النصب [illegible] الذكور [illegible] الرفع ناصر

[illegible] النصب [illegible]

[illegible] بالواو [illegible]

[illegible]

[illegible] المثنى والمجموع [illegible] اما مثل [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] والاكثر ان يجوز اسم المفعول [illegible]
[illegible]
[illegible] اسم الفاعل [illegible] وكذا الصفة المشبهة [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] معمول [illegible]
[illegible] الاسم المفعول [illegible]
[illegible] الفاعل [illegible]
[illegible]
[illegible] الفاعل يجوز ان يتقدم [illegible]
[illegible] الفاعل [illegible]
[illegible] المفعول [illegible]
[illegible] اسم الفاعل والمفعول [illegible] المذكر والمؤنث
[illegible] للمذكر [illegible] المرأة [illegible]
[illegible]
[illegible] اسم الفاعل والمفعول [illegible]
[illegible]
[illegible] اسم الفاعل [illegible]
[illegible] اسم المفعول [illegible]
[illegible] اسم الفاعل [illegible]

[illegible] وكذا [illegible]
[illegible]
[illegible]
وقال [illegible] اسم الفاعل واسم المفعول [illegible]
[illegible] اسم المفعول [illegible]
في اسم الفاعل [illegible] اسم الفاعل [illegible] المفعول [illegible]
[illegible] السكون [illegible]
[illegible]
[illegible] اسم المفعول [illegible]
[illegible] اسم الفاعل [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] وكون
[illegible] الخليل [illegible]
[illegible]
الاسم [illegible]
[illegible] الاسم قال الخليل [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

كما [illegible] في الثانية [illegible] المضاعف [illegible]
[illegible] والجملة [illegible] الاستعمال [illegible]
ويجوز أن يكون حصل [illegible]
ما كان [illegible]
[illegible]
تقول [illegible] التثنية [illegible]
العين [illegible]
[illegible]
[illegible] الثلاثي [illegible]
[illegible] اجتماع المثلين [illegible] الادغام [illegible]
[illegible] الفاصلة بين المثلين [illegible]
[illegible] الأصل [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] اجتماع المثلين مع [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] المثلين
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

قال [illegible] المثلين [illegible] الا [illegible] قوله ان [illegible]
[illegible] الاول [illegible] الراء [illegible]
[illegible] الطريق الاول [illegible]
[illegible]
[illegible] الصاد [illegible]
[illegible]
[illegible] الادغام مثل [illegible] وان لم يكن [illegible]
[illegible] الاول [illegible]
[illegible]
[illegible] الذال [illegible] الاستثقال [illegible]
[illegible]
[illegible] الادغام [illegible] المثلين [illegible]
من الادغام وكذا [illegible]
[illegible] الادغام [illegible]
كان [illegible] الاصل [illegible]
[illegible]
[illegible] وكذا [illegible] الابواب التي [illegible]
[illegible] الادغام [illegible]
[illegible]
[illegible] الادغام [illegible]
[illegible] كل [illegible]
[illegible]
[illegible] كان [illegible]

لو مثلوها ... الوصل وما ... الفصل ... [illegible]

ومثل ... هذه ... وهو الثاني ... يكون متحركا ... [illegible]

[illegible] ... الاول ... [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ... الضمير ... [illegible]

[illegible]

[illegible] ... ان يكون الثاني ... [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ... الادغام ... [illegible]

[illegible]

[illegible]

لان هذه ... ان يكون ... [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ... الادغام ... [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ... الادغام ... الساكن ... الثاني ... [illegible]

[illegible]

[illegible] ... الساكن ... [illegible]

[illegible] من هذه [illegible] وسكون ما قبلها [illegible]
ذلك [illegible] موضوع [illegible]
الادغام [illegible] الحركات [illegible]
على [illegible] الادغام [illegible]
الادغام [illegible] فصل [illegible] الواحد [illegible]
[illegible]
[illegible] الواحد [illegible]
الواحد [illegible] الادغام [illegible]
[illegible]
[illegible] يكون [illegible]
[illegible]
[illegible] الكسر [illegible]
[illegible]
[illegible] الكسر [illegible]
وكذا [illegible]
[illegible]
[illegible] الادغام [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] الادغام [illegible]
[illegible] الاصل [illegible]
[illegible] الادغام [illegible]

... [illegible] لانه كان فصل الواحد [illegible] لانصال الجزم [illegible] ادغام
[illegible] الفصل [illegible]
حاهر التشا لانه كان مكسور العين او مفتوحه فتقول [illegible] بكسر اللام [illegible]
[illegible] وان كان مضموم العين [illegible]
[illegible]
قوله [illegible] الساكنين [illegible]
الكثر في مثل هذه الصورة التقاء الساكنين [illegible] الادغام [illegible]
[illegible] بجواز الادغام [illegible]
[illegible] الادغام [illegible]
[illegible]
[illegible] ذكر [illegible]
[illegible]
[illegible] الساكنين [illegible] الاصل [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
فلا يجوز الا الادغام [illegible]
[illegible]
فصل [illegible]
[illegible] الاصلية [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] الواو والالف والياء [illegible]

[illegible]

لأن من شأنها أن [illegible]

أن [illegible]

وبين [illegible]

[illegible] هذا الكلام [illegible]

العلة أن [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] لان حروف العلة [illegible] اما ان يكون [illegible] لم تكن [illegible]

[illegible] وان كانت [illegible]

[illegible] الاول [illegible]

[illegible] المجموع [illegible]

[illegible] الفعل [illegible]

[illegible] الفعل [illegible]

[illegible] العين واللام [illegible] يكون [illegible] حرف علة [illegible]

[illegible]

[illegible] الاجوف والناقص [illegible] ان يكون [illegible]

[illegible] ان يكون [illegible] السكون [illegible]

[illegible] الواو [illegible] يكون [illegible]

[illegible] والكسرة [illegible]

[illegible] الفعل [illegible] يكون [illegible]

[illegible] الفعل [illegible]

[illegible] الواو [illegible]

[illegible] الواو [illegible]

[illegible] الواو [illegible]

[illegible] ان يكون [illegible]

[illegible] الواو [illegible] الفعل [illegible]

[illegible] الاستقبال [illegible]

[illegible] المذكور [illegible]

[illegible] الواو [illegible]

[illegible]

في اسم الفاعل وذلك موضوع في اسم تعمل به الامر الواو [illegible]
فمن قلت [illegible] او [illegible] قلت لتوزيع التصانيع وقد [illegible]
فكذلك [illegible] الامر [illegible] المصانع [illegible]
[illegible] الامر [illegible]
[illegible] لا [illegible]
[illegible] والاصل [illegible]
[illegible] الواو [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] بسكون اللام [illegible] الاصل [illegible]
والواو [illegible] اللام [illegible]
[illegible] اللام [illegible] الساكنين [illegible]
[illegible] الواو [illegible] الشاعر [illegible]
[illegible]
[illegible] الواو [illegible] الفتح [illegible]
[illegible] الفتح [illegible] الاصل [illegible]
الواو [illegible] الواو [illegible] الكسر [illegible]
الواو [illegible] الواو [illegible] الكسر
[illegible] الضم [illegible]
[illegible]
[illegible] اللغة [illegible]
[illegible] الشاعر [illegible]
[illegible] والاصل [illegible] الاصل [illegible]

[illegible] قلبت الواو الساكنة [illegible] وما قبلها [illegible]

[illegible] المكسور ما قبلها [illegible]

[illegible] الواو [illegible]

[illegible] لان الاصل

وكل كلمة [illegible] يكتب [illegible]

[illegible] بالواو [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] الواو [illegible]

الواو [illegible] الاصل [illegible]

[illegible]

[illegible] الكلام

[illegible] الواو [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] الاصل [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

فلو

بود سه مؤنث غایب آن سه که مذکر را بود لم یضرب لم یضربا لم یضربوا و آن سه که مؤنث غایب بود لم تضرب

لم تضربا لم یضربن و آن شش که حکایت بود سه مذکر را بود سه مؤنث را بود و آن سه که مذکر را بود لم

تضرب لم تضربا لم تضربوا و آن سه که مؤنث را بود لم تضربی لم تضربا لم تضربن و آن دو که حکایت

متکلم بود لم اضرب لم نضرب و آن نوع چهاردهم مرانهی که دو شش حکایت بود شش غایب

بود آن شش که غایب بود سه مذکر را بود آن سه که مذکر را بود لا یضرب لا یضربا

لا یضربوا و آن سه که مؤنث غایب بود لا تضرب لا تضربا لا یضربن و آن شش که حاضر بود سه مذکر

بود سه مؤنث را بود آن سه که مذکر را بود لا تضرب لا تضربا لا تضربوا و آن سه که مؤنث را بود

لا تضربی لا تضربا لا تضربن و آن دو که حکایت متکلم را بود لا اضرب لا نضرب و آن نوع

پانزدهم استفهام که دو شش حکایت بود شش غایب بود و شش حاضر و دو حکایت متکلم را بود آن شش

که غایب بود سه مذکر را بود سه مؤنث را بود آن سه که مذکر را بود هل یضرب هل یضربان هل یضربون

و آن سه که مؤنث را بود هل تضرب هل تضربان هل یضربن و آن شش که حاضر بود سه مذکر را بود سه

بود آن سه که مذکر را بود هل تضرب هل تضربان هل تضربون و آن سه که مؤنث را بود هل تضربین هل تضربان

هل تضربن و آن دو که حکایت متکلم را بود هل اضرب هل نضرب هذا الکتاب شرح امثله

قال الشیخ [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] در اصطلاح

الفصل [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] در اصطلاح الفصل [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] در اصطلاح [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] در اصطلاح [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

و دلالت آن چه را گویند و در اصطلاح المستقبل [illegible] و مستقبل [illegible] در اصطلاح [illegible]
[illegible] واضع شده [illegible] واضع [illegible] باشد مثل [illegible]
و دلالت کند [illegible] را گویند و در اصطلاح [illegible] الفعل [illegible]
[illegible] دلالت کرده شود را گویند و در اصطلاح [illegible]
[illegible] در اصطلاح [illegible]
[illegible] را گویند و در اصطلاح [illegible]
[illegible]
[illegible] را گویند و در اصطلاح [illegible]
[illegible]
[illegible] را گویند و در اصطلاح [illegible]
[illegible] المستقبل [illegible]
[illegible] را گویند و در اصطلاح [illegible]
[illegible] المستقبل [illegible] مستقبل
[illegible] استفهام [illegible]
اصطلاح الاستفهام هو طلب المتکلم من المخاطب [illegible] استفهام [illegible]
[illegible]

[illegible] باشد

[illegible] الفصل [illegible] الفصل [illegible]

الفصل [illegible] مسئله [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] الفصل [illegible]

[illegible] الفصل [illegible] مسئله [illegible]

[illegible]

[illegible] الفصل [illegible]

[illegible]

[illegible] الفصل [illegible]

[illegible] الفصل [illegible] مسئله [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] الفصل [illegible] الفصل [illegible]

[illegible]

[illegible] الفصل [illegible]

[illegible]

[illegible] الفصل [illegible] الفصل [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

يا ابراهيم قد صدقت الرؤيا [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

کرده [illegible] آیه [illegible] اصل مصادر صحیح [illegible] معلوم [illegible]

در اصل [illegible] که جمع مذکر سالم [illegible] مذکر [illegible] حاصل [illegible]

[illegible] آورده [illegible] اصل [illegible] اصل لازم اصل [illegible]

مذکر [illegible] واو [illegible]

[illegible] آیه [illegible]

مصادر صحیح [illegible] اصل [illegible]

ساکن [illegible] اصل [illegible]

[illegible]

بعون [illegible] صیغه [illegible] ضمیر متصل [illegible]

اصل [illegible] ساکن [illegible] حاصل بود [illegible]

[illegible] الف [illegible] الاصل [illegible]

[illegible] تصریف [illegible]

[illegible] مستتر [illegible] ضمیر متکلم [illegible]

[illegible] بود [illegible] اصل [illegible]

[illegible] ساکن [illegible]

[illegible] الاصل [illegible] الف [illegible]

[illegible] تصریف [illegible]

[illegible] ضمیر [illegible] بود [illegible]

[illegible] ساکن [illegible]

[illegible] الاصل [illegible]

[illegible] تصریف [illegible] ضمیر [illegible]

[illegible] مستتر [illegible] حاصل بود [illegible]

[illegible] واحد [illegible]

[illegible] متصل [illegible]

[illegible] الاصل [illegible] اصل [illegible]

[illegible] تصریف [illegible] متکلم [illegible]

[illegible] ضمیر [illegible] اصل [illegible]

[illegible] ساکن [illegible] متکلم [illegible]

[illegible] الاصل [illegible]

[illegible] تصریف [illegible]

[illegible] متکلم [illegible]

[illegible] ضمیر [illegible] اصل [illegible]

[illegible] ساکن [illegible] متکلم [illegible]

[illegible] الاصل [illegible]

[illegible] الفعل واجب الفعل [illegible]
[illegible] اسم فاعل [illegible]
[illegible] ضارب [illegible]
[illegible] اسم فاعل [illegible] علامت اسم فاعل [illegible]
الفعل [illegible]
[illegible]
[illegible] علامت اسم فاعل [illegible] الفعل [illegible] علامت
اسم فاعل [illegible] ضارب [illegible]
[illegible]

الف علامت اسم [illegible]

[illegible]

[illegible] حضرت [illegible]

[illegible]

[illegible] حضرت [illegible]

[illegible] حضرت [illegible]

[illegible] حضرت [illegible]

[illegible] حضرت [illegible]

[illegible]

[illegible] مقصر و با [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

مصروفات [illegible] ولتجمع [illegible]

[illegible]

[illegible] لیقضی [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] الفصل [illegible] اگر [illegible]

[illegible] همزهٔ وصل [illegible] الفصل [illegible] همزه وصل [illegible]

[illegible] اضربن [illegible]

[illegible]

[illegible] الفصل [illegible] اگر [illegible]

[illegible] الفصل [illegible] همزه وصل [illegible]

[illegible] لا تخف [illegible]

[illegible] اضربن [illegible]

[illegible]

[illegible] الفصل [illegible] الفصل [illegible]

[illegible]

[illegible] اضربن

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] لا تضربن [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] لا تضربن [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] اضربوا [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] لا تضرب [illegible]

[illegible] لا تقصر [illegible]

[illegible] لا تضربن [illegible]

[illegible] لا تقصر [illegible]

[illegible] لا تقصرن [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] مضارع [illegible]
[illegible] امر حاضر [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] مضارع [illegible]
امر حاضر [illegible]
[illegible] مضارع [illegible]
[illegible]
[illegible] مضارع [illegible]
[illegible] امر حاضر [illegible]
[illegible]
[illegible] مضارع [illegible]
[illegible] امر حاضر [illegible]
[illegible]
[illegible] مضارع [illegible]
[illegible]
[illegible] لا یضرب [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] مضارع [illegible] لا یضربان [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] لا یضربون [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible marginal glosses]

[illegible] لا تضربْ [illegible]

[illegible] لا تضربا [illegible]

[illegible] لا يضربن [illegible]

[illegible] لا تضرب [illegible]

[illegible] لا تضربان [illegible]

[illegible] لا تضربوا [illegible]

[illegible] لا تضربين [illegible]

[illegible] لا تضربان [illegible]

[illegible] لا تضربن [illegible]

لا تضرب لا اضرب بمعنی نه زنم ... [illegible] ... صیغه متکلم وحده است از فعل نهی ...
[illegible] ... مضارع ... [illegible]
مضارع ... لا تضرب ... [illegible]
[illegible] ... مضارع ... [illegible]
[illegible] ... ولا تضربن ... [illegible]
[illegible]
... هل یضرب بمعنی آیا میزند او یک مرد غایب ...
[illegible] ... صیغه ... از فعل استفهام ... [illegible]
[illegible] ... استفهام ... [illegible]
... هل یضربان بمعنی آیا میزنند ایشان دو مرد ... [illegible]
[illegible] ... از فعل استفهام ... [illegible]
[illegible] ... استفهام ... [illegible]
... هل یضربون بمعنی آیا میزنند ایشان ... [illegible]
[illegible] ... از فعل استفهام ... [illegible]
[illegible] ... استفهام ... [illegible]
... هل تضرب بمعنی آیا میزند ... [illegible]
[illegible] ... از فعل استفهام ... [illegible]
[illegible] ... استفهام ... [illegible]
... هل تضربان بمعنی آیا میزنند ایشان دو زن ... [illegible]
[illegible] ... از فعل استفهام ... [illegible]
[illegible] ... استفهام ... [illegible]
... هل یضربن بمعنی آیا میزنند ایشان ... [illegible]
[illegible] ... از فعل استفهام ... [illegible]
[illegible] ... استفهام ... [illegible]
[illegible]
... هل تضرب بمعنی آیا میزنی تو ... [illegible]
[illegible] ... از فعل استفهام ... [illegible]

استقبال جواب که اگر فعل استفهام باشد اکنون هل استفهامیه بر سر او در آورده ایم و حرف [illegible] انشا کرده هل [illegible]

شد **هل تضربان** معنی آیا میزنید شما دو مرد [illegible] در زمان آینده صیغه تثنیه مخاطب مذکر [illegible]

از فعل استفهام [illegible] اصلش تضربان بود تثنیه مخاطب مذکر [illegible] از فعل مستقبل خواستیم که

فعل استفهام سازیم هل استفهامیه بر سر او در آورده ایم و حرف [illegible] انشا کردیم هل [illegible] شد **هل تضربون**

معنی آیا میزنید شما گروه مردان [illegible] در زمان آینده صیغه جمع مخاطب مذکر [illegible] از فعل استفهام [illegible]

اصلش تضربون بود جمع مخاطب مذکر بود از فعل مستقبل خواستیم که فعل استفهام سازیم هل استفهامیه

[illegible] انشا کردیم هل تضربون شد [illegible] هل تضربین هل تضربان

هل تضربین معنی آیا میزنی تو یک زن [illegible] در زمان آینده صیغه واحده مخاطبه مؤنث

از فعل استفهام [illegible] اصلش تضربین بود واحده مخاطبه مؤنث بود از فعل مستقبل خواستیم

که فعل استفهام سازیم هل استفهامیه بر سر او در آورده ایم و حرف [illegible] انشا کردیم هل تضربین شد **هل تضربان**

آیا میزنید شما دو زن [illegible] در زمان آینده صیغه تثنیه مخاطبه مؤنث [illegible] از فعل استفهام [illegible]

اصلش تضربان بود تثنیه مخاطبه مؤنث بود از فعل مستقبل خواستیم که فعل استفهام سازیم هل

استفهامیه بر سر او در آورده ایم و حرف [illegible] انشا کردیم هل تضربان شد **هل تضربن** آیا میزنید شما

گروه زنان [illegible] در زمان آینده صیغه جمع مخاطبه مؤنث بود از فعل استفهام [illegible]

[illegible] مخاطبه مؤنث بود از فعل مستقبل خواستیم که فعل استفهام سازیم هل استفهامیه

بر سر او در آورده ایم و حرف [illegible] انشا کردیم هل تضربن شد و آن دو که حکایت نفس متکلم [illegible] هل اضرب

هل اضرب آیا میزنم من یک مرد یا یک زن در زمان آینده صیغه متکلم وحده [illegible]

[illegible] اصلش اضرب بود متکلم وحده بود از فعل مستقبل خواستیم که فعل استفهام

سازیم هل استفهامیه بر سر او در آورده ایم و حرف [illegible] انشا کردیم هل اضرب شد **هل نضرب**

آیا میزنیم ما دو مردان [illegible] یا گروه مردان یا گروه زنان در زمان آینده صیغه متکلم مع الغیر

[illegible] اصلش نضرب بود متکلم مع الغیر بود از فعل مستقبل خواستیم که فعل

استفهام سازیم هل استفهامیه بر سر او در آورده ایم و حرف [illegible] انشا کردیم هل نضرب شد

تمت الامثلة مع شرحه [illegible]

الجمعه من شهر شوال المکرم

۱۲۸۵

[illegible]

هذا کتاب صرف میر

بسم الله الرحمن الرحیم وبه نستعین

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] فصل [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] فصل [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] فصل [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] فصل [illegible]

[illegible]

[illegible]

فصل [illegible]

[illegible]

[illegible] فصل [illegible]

[illegible]

فصل [illegible]

[illegible]

وتضربن شاید که ظاهر است چون تضرب هند و شاید که ضمیر مستتر باشد چون [illegible] تضرب او هو

مثل تضرب ابی هی **فصل** بدانکه در یضرب و یضربن علامت غیبت حرف استقبال است الف در یضربا

و یضربان علامت تثنیه مذکر و ضمیر فاعل است و نون عوض رفع است که در واحد بوده و واو در یضربون

و یضربون علامت جمع مذکر و ضمیر فاعل است و نون عوض رفع است [illegible]

عوض رفع است که در واحد بوده و یاء در تضربین و [illegible] علامت [illegible]

علامت غایبه مؤنث است و الف علامت تثنیه و ضمیر فاعل و نون عوض رفع است که در واحد بوده و تاء

در تضربان و یضربن علامت غیبت و حرف استقبال است و نون علامت جمع مؤنث و ضمیر فاعل است و تاء

در تضرب و تضربون علامت خطاب و حرف استقبال است و الف در تضربان علامت تثنیه و ضمیر فاعل است و تاء

در تضربین و تضربان علامت خطاب و حرف استقبال است و الف علامت تثنیه مذکر و ضمیر فاعل است و نون

عوض رفع است که در واحد بوده و تاء در تضربین و تضربون علامت خطاب و حرف استقبال است و واو ضمیر جمع

مذکر و نون عوض رفع است که در واحد بوده و تاء در تضربین و تضربن علامت خطاب و حرف استقبال است

و یاء ضمیر واحد مؤنث و ضمیر فاعل است و نون عوض رفع است که در واحد مذکر بوده است و تاء در تضربن

و تضربان علامت خطاب و حرف استقبال است و الف علامت تثنیه و ضمیر فاعل است و نون عوض

که در واحد بوده و تاء در تضربن و تضربن علامت خطاب و حرف استقبال است و نون ضمیر جمع مؤنث و فاعل

فاعل است و همزه در اضرب و اضرب علامت متکلم وحده و تاء در نضرب [illegible] اگر فاعل باشد و نون در

نضرب و نضرب علامت متکلم مع الغیر است و هم [illegible] اگر فاعل است [illegible]

شاید که ظاهر باشد چون یضرب زید و شاید که ضمیر مستتر باشد چون [illegible] هو و مثل

تضرب ابی هی **فصل** چون بر فعل مستقبل حروف ناصبه در آید یعنی آن و لن و کی و اذن منصوب کند

چون آن تطلب و لن تطلب و کی تطلب و اذن تطلب و در بعض که عوض رفع بود ساقط شود

چون آن یطلبا و لن یطلبوا و لن یطلبا و لن تطلبوا و لن تطلبی [illegible] و لن تطلبن [illegible] باشد

در فعل مستقبل حروف جازمه در آید [illegible] حرکت آخر را [illegible] کند چون لم یطلب [illegible] لم تطلب

و هم [illegible] و لا فی تطلب [illegible] که در [illegible] است [illegible]

[illegible] کلام [illegible] شرط و جزا [illegible] ان تضرب اضرب [illegible]

[illegible] و الی آخر [illegible]

[illegible] که عوض رفع بود ساقط شود [illegible] و کلام [illegible] مثل

[illegible] لتضرب لتضرب [illegible] و الی آخر [illegible]

[illegible] **فصل** [illegible] فعل مستقبل [illegible]

[illegible]

[illegible] اُنصُر اُنصُرا اُنصُروا اُنصُری اُنصُرنَ [illegible]

[illegible] اِعلَم اِعلَما اِعلَموا اِعلَمی اِعلَما اِعلَمنَ [illegible]

[illegible] **فصل** [illegible]

[illegible] **فصل** [illegible]

[illegible]

و عین مکسور چون اُسْتُخْرِجْ اُسْتُخْرِجَا اُسْتُخْرِجُوا الی آخر و در باب افعلال همزه و عین مضموم شود و لام
اول مکسور یا مفتوح نقل کرده شود چون اُحْمُرَّ اُحْمُرَّا اُحْمُرُّوا الی آخر و در باب تفعّل تا
مضموم شود و لام الفعل اول مکسور چون تُخُرِّجْ تُخُرِّجَا تُخُرِّجُوا الی آخر و در باب تفاعل تا و فا
مضموم شود و لام اول مکسور چون تُخُورِجْ تُخُورِجَا تُخُورِجُوا الی آخر و در باب افعیلال همزه و عین
مضموم شود و لام اول مکسور چون اُحْرُنْجِمْ اُحْرُنْجِمَا اُحْرُنْجِمُوا الی آخر و در باب افعلال
بر همزه و عین مضموم شود و لام اول مکسور چون اُقْشُعِرَّ اُقْشُعِرَّا اُقْشُعِرُّوا الی آخر **فصل**
چون مثال مستقبل را از برای مجهول بنا کنند حرف استقبال را مضموم کنند اگر مضموم باشد [illegible]
مفتوح کنند اگر مفتوح باشد چون یُنْصَرُ یُضْرَبُ یُعْلَمُ یُفْتَحُ یُشْرَفُ یُحْسَبُ یُکْرَمُ یُصَرَّفُ
یُصادَفُ یُکْتَسَبُ یُتَصارَبُ یُنْصَرَفُ یُجْتَمَعُ یُحْمَرُّ و یُسْتَخْرَجُ و در رباعی لام اول را
مفتوح کنند بمانند چون یُدَحْرَجُ یُتَدَحْرَجُ یُحْرَنْجَمُ یُقْشَعَرُّ **فصل** بدانکه امر حاضر
در فعل مجهول طریق امر غایب باشد چون لِتُضْرَبْ لِتُضْرَبَا لِتُضْرَبُوا لِتُضْرَبِی لِتُضْرَبَا لِتُضْرَبْنَ [illegible]
قیاس بود امر مجهول بجمیع ابواب [illegible] **فصل** بدانکه نون تاکید
ثقیله و خفیفه در امر حاضر معلوم گوئی اُطْلُبَنَّ اُطْلُبَانِّ اُطْلُبُنَّ اُطْلُبِنَّ اُطْلُبَانِّ اُطْلُبْنَانِّ و در
حاضر مجهول گوئی لِتُطْلَبَنَّ لِتُطْلَبَانِّ لِتُطْلَبُنَّ لِتُطْلَبِنَّ لِتُطْلَبَانِّ لِتُطْلَبْنَانِّ و در امر غایب معلوم
گوئی لِیَضْرِبَنَّ لِیَضْرِبَانِّ لِیَضْرِبُنَّ لِتَضْرِبَنَّ لِتَضْرِبَانِّ لِیَضْرِبْنَانِّ و در امر غایب مجهول گوئی لِیُضْرَبَنَّ
لِیُضْرَبَانِّ لِیُضْرَبُنَّ لِتُضْرَبَنَّ لِتُضْرَبَانِّ لِیُضْرَبْنَانِّ و در نهی قیاس بود در معلوم و مجهول نیز چون لا تَضْرِبَنَّ
لا تَضْرِبَانِّ لا تَضْرِبُنَّ لا تَضْرِبِنَّ لا تَضْرِبَانِّ و چون لا یُضْرَبَنَّ لا یُضْرَبَانِّ لا یُضْرَبُنَّ لا تُضْرَبَنَّ
لا تُضْرَبَانِّ لا یُضْرَبْنَانِّ الی آخر [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
و جمع مؤنث چون اُطْلُبَنَّ اُطْلُبِنَّ اُطْلُبَنْ ولا تَطْلُبَنَّ لا تَطْلُبُنْ لا تَطْلُبِنْ **فصل** اسم فاعل
از ثلاثی مجرد بر وزن فاعل آید چون طالب طالبان طالبون طلبة و طلاب و طلّب طالبة طالبتان
طالبات و طوالب [illegible]
چون حَسَن [illegible]
[illegible] **فصل** بدانکه [illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible] **فصل** [illegible]

[illegible] **فصل** [illegible]

[illegible] **فصل** [illegible]

[illegible] **فصل** [illegible]

[illegible] مثال [illegible]

[illegible]

[illegible]
مضارع مجهول [illegible] ماضی و مضارع مجهول [illegible]
[illegible]
[illegible] مثال [illegible]
[illegible] ماضی و مضارع [illegible]
[illegible] مثال [illegible]
[illegible] ماضی معلوم [illegible] مستقبل معلوم [illegible]
[illegible] مستقبل مجهول [illegible]
[illegible] مثال [illegible]
ماضی معلوم [illegible] مستقبل معلوم [illegible]
[illegible] مثال [illegible]
[illegible] ماضی معلوم [illegible] مستقبل معلوم [illegible]
[illegible] الاجوف [illegible] ماضی معلوم [illegible]
[illegible]
[illegible] التقاء ساکنین [illegible]
[illegible]
[illegible] مستقبل [illegible]
[illegible] التقاء ساکنین [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] التقاء ساکنین [illegible]
[illegible]
[illegible] التقاء ساکنین [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] سالم [illegible] مهموز [illegible] تا آخر [illegible]

[illegible] ساکن [illegible] اجوف [illegible]

[illegible] معلوم [illegible] واصل [illegible]

[illegible] مستقبل [illegible] تا آخر [illegible]

[illegible] ماضی [illegible]

[illegible] ساکن [illegible]

[illegible] تا آخر [illegible]

[illegible] معلوم [illegible] مجهول [illegible]

[illegible] ساکن [illegible] اجوف [illegible]

[illegible] تا آخر [illegible]

اصل یقول یقوُل بود [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] اصل [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] آخر [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ساکن [illegible]

[illegible] ساکن [illegible]

[illegible] اصل [illegible]

[illegible] آخر [illegible]

[illegible]

[illegible] ساکن [illegible]

[illegible]

[illegible] ساکن [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] مستقبل مجهولی
[illegible] اسم فاعل [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ناقص [illegible]
[illegible] ماضی معلوم [illegible]
[illegible]
[illegible] ماضی مجهول [illegible]
مستقبل معلوم [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] مستقبل مجهول [illegible] ناقص [illegible]
[illegible] ماضی معلوم [illegible] مستقبل معلوم [illegible]
[illegible] ناقص [illegible] ماضی معلوم [illegible]
[illegible] مستقبل معلوم [illegible] ماضی مجهول [illegible]
مجهول [illegible] ناقص [illegible] ماضی معلوم
[illegible] مستقبل معلوم [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] لفیف [illegible] اولی [illegible] ماضی معلوم [illegible]
[illegible] ماضی مجهول [illegible] مستقبل معلوم [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ماضی معلوم [illegible]
[illegible] ماضی مجهول [illegible] مستقبل معلوم [illegible]

مستقبل مجهول بر یُفْعَلُ [illegible]
[illegible] اسم فاعل [illegible] اسم مفعول [illegible] سیم [illegible]
[illegible] مستقبل معلوم [illegible]
[illegible]
[illegible] اسم مفعول [illegible] **لفیف** مفروق [illegible] **اول** [illegible]
[illegible] مستقبل معلوم [illegible]
[illegible]
[illegible] اسم مفعول [illegible]
دوم [illegible] مستقبل معلوم [illegible]
[illegible] مستقبل مجهول [illegible] اسم فاعل [illegible] اسم مفعول [illegible] **فصل**
مهموز [illegible] مستقبل معلوم [illegible]
[illegible] مستقبل مجهول [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] **مهموز** [illegible]
[illegible] **مهموز** [illegible]
[illegible] **مهموز**
[illegible] **مهموز** [illegible]
[illegible] مستقبل معلوم [illegible]
[illegible] اسم مفعول [illegible] مهموز [illegible]
[illegible] **مهموز** [illegible]
[illegible]
[illegible] **مهموز** [illegible]
[illegible] اسم فاعل [illegible] اسم مفعول [illegible] **مهموز**
[illegible]
[illegible] **مضاعف** [illegible]

[illegible]

[illegible] ماضی معلوم [illegible] تا آخر [illegible]
[illegible]
[illegible] مستقبل معلوم [illegible]
[illegible] ادغام [illegible]
ادغام [illegible] تا آخر مستقبل [illegible]
[illegible] تا آخر [illegible] ادغام [illegible]
[illegible]
[illegible] ادغام [illegible]
[illegible]
[illegible] مستقبل [illegible]
[illegible]
[illegible] مستقبل [illegible]
[illegible]
[illegible] **فصل** [illegible] اسم زمان و اسم مکان [illegible]
[illegible] زمان [illegible]
[illegible] زمان [illegible] مکان [illegible]
اسم [illegible] مکان [illegible]
[illegible]
[illegible] زمان [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] اسم زمان و مکان [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] **فصل** [illegible]

خود باشد لهذا و معلوم آن شش است مهموز و معتل و صحیح بسالم و مثال [illegible] چون نصیحت
بحثه وسطی است که در اصل یَصنع بود واو [illegible] چنانکه [illegible] آن کسره را [illegible] کرده
اختلاف [illegible] نقل کرده [illegible] است **فصل** [illegible] اکرم
یُکرِم اکرامًا اصل یُکرِم یُأکرِم بود همزه را [illegible] حذف کردند [illegible] بود
[illegible] بعد از [illegible] لفظ [illegible] اصل [illegible]
که [illegible] اکرم است و گویند اکرم اکرمنا اکرموا آخر [illegible] همزه [illegible] چون [illegible]
[illegible] اکرم [illegible] حکم [illegible] صیغه [illegible] است [illegible] اسم فاعل
مُکرِم اسم مفعول مُکرَم [illegible] لازم باشد چون اذهب
[illegible] چون [illegible]
[illegible] چون [illegible] الزرع و [illegible]
[illegible] چون [illegible] الرجل [illegible]
[illegible] چون [illegible] محمود [illegible]
[illegible] **مثال** [illegible] الایعاد [illegible] اصلش [illegible]
ساکن [illegible] اَوعَدَ اَوعَدا اَوعَدوا [illegible] آخر مستقبل [illegible]
[illegible] مستقبل مجهول یُوعَد [illegible] اکرم [illegible]
مُوعَد **مثال** یائی الایسار [illegible] ماضی معلوم اَیسَرَ مستقبل معلوم یُوسِرُ اسم فاعل
مُوسِر اسم مفعول مُوسَر اصل الایسار [illegible] ساکن [illegible]
[illegible] **اجوف** [illegible] الاقامه [illegible] ماضی معلوم اَقَامَ اَقَامَا اَقَامُوا [illegible] اصل اَقَامَ
اَقوَمَ بود واو [illegible] ساکن [illegible] حرکت
[illegible] ساکن [illegible] ماضی مجهول
اُقِیمَ اُقِیمَا اُقِیمُوا [illegible] آخر اصل اُقِیمَ اُقوِمَ بود [illegible]
[illegible] ساکن [illegible] مستقبل معلوم یُقِیمُ یُقِیمَانِ یُقِیمُونَ
[illegible] اصل یُقِیمُ یُقوِمُ بود [illegible] شد
[illegible] ساکن [illegible] مستقبل مجهول یُقَامُ یُقَامَانِ یُقَامُونَ [illegible]
یُقوَمُ بود [illegible] یُقَامُ شد [illegible]
[illegible] ساکن [illegible] اَقِمْ اَقِیمَا اَقِیمُوا اَقِیمِی اَقِیمَا اَقِمْنَ [illegible] تاکید
اَقِیمَنَّ اَقِیمَانِّ اَقِیمُنَّ اَقِیمِنَّ اَقِیمَانِّ اَقِمْنَانِّ [illegible] اَقِیمَنْ اَقِیمُنْ اَقِیمِنْ اسم

فاعل مُعْتِبٌ تا آخر اصل مُعْتَبٌ معلوم بود اعلالش [illegible] اسم مفعول مُقامٌ اصل مُقْوَمٌ بود اعلالش
بر قیاس [illegible] لا یُعْتَبُ لا یُعْتِبُ الا یُعْتَبُوا تا آخر [illegible] لا یُعْتَبُ استفهام هل یُعْتِبُ تا آخر
و الفاظ [illegible] اصل [illegible] بود [illegible] کردند [illegible] الاصل [illegible] فتح والف بالف
کردند [illegible] اکبر [illegible] شد [illegible] مصدر [illegible] در
آخرش [illegible] شد **اجوف یائی** الاطارة [illegible] اسم [illegible] مستقبل [illegible]
امر [illegible] لا یطر اسم فاعل مُطِیْرٌ اسم مفعول مُطارٌ **ناقص** [illegible] الایصاء [illegible]
ارضیٰ [illegible] ارضاءً المرضی المرضی اُرضی لا تُرضِ [illegible] در جمیع [illegible]
[illegible] اصل [illegible] بود [illegible] شد [illegible]
[illegible] کردند [illegible] شد چون [illegible] واصل [illegible] **لفیف**
مفروق الایجاء [illegible] یُوجِی ایجاءً المُوجِی المُوجیٰ اَوجِ لا تُوجِ **لفیف**
مقرون الاغواء [illegible] اَغویٰ یُغوِی اِغواءً المُغوِی المُغویٰ اَغوِ لا تُغوِ **مضاعف**
الاحباب [illegible] اَحَبَّ یُحِبُّ اِحباباً المُحِبُّ المُحَبُّ اَحِبَّ اَحبِبْ لا تُحِبَّ لا
تُحبِبْ لا تُحِبِّ **مهموز** الفاء الایمان [illegible] آمَنَ یُؤمِنُ ایماناً اصل ایماناً اِءْماناً
بود [illegible] شد [illegible] کلمه [illegible] ساکن اول مکسور بود قلب [illegible] کردند [illegible]
قلب [illegible] کردند [illegible] واو [illegible] قلب واو کردند [illegible] گذشت [illegible]
همزه [illegible] آمِنْ لا تُؤمِنْ [illegible] الایمان آمِنْ تا آخر
[illegible] آمَنَ [illegible] اسم فاعل مُؤمِنٌ اسم مفعول مُؤمَنٌ **باب تفعیل** این باب
از برای تکثیر بود [illegible] فتح الباب [illegible] الابواب [illegible] الابل [illegible]
[illegible] شد [illegible]
و [illegible] و [illegible] که [illegible] ام [illegible]
دادم [illegible] و مصدر این باب [illegible] آید [illegible] کذبوا [illegible] کذابا
[illegible] سلاما [illegible] شاد و
احرف [illegible] **ناقص** [illegible] تنبیه
[illegible] و [illegible] کرد [illegible]
آید [illegible]
[illegible] شد [illegible] حکم [illegible]
[illegible] **باب مفاعلة** اصل این باب [illegible]

[illegible] ... واسطه ماعلی
[illegible] مفعول بلشدیچون ضارب زید عمرا ... [illegible]
... [illegible] ... فانك [illegible]
... [illegible] ...
ناقص [illegible] ... المرامی ... [illegible]
... [illegible] ... مضاعف [illegible] ...
[illegible] ... اصل ... [illegible]
[illegible] ... اسم فاعل ومفعول
[illegible] ... اصل مفعول [illegible]
[illegible] ... **باب افتعال** [illegible]
[illegible] ...
[illegible] ...
[illegible] ...
[illegible] **مثال** [illegible] ... المتهیب [illegible]
[illegible] ...
[illegible] ... **مثال** [illegible] ...
[illegible] **اجوف** [illegible] ... الاجتناب [illegible] ... اسم فاعل واسم
مفعول [illegible] ... واسم مفعول [illegible]
[illegible] ...
[illegible] ...
[illegible] ... الاجتناب [illegible]
[illegible] ...
[illegible] ...
ومفعول [illegible] ... **ناقص** [illegible] ... الاجتباء
[illegible] ... **مضاعف** [illegible] ... اسم
فاعل [illegible] ...
[illegible] ...

عفت

همانند رجا مکرر گذشت **باب انفعال** این باب مشترک نباشد از برای مطاوعه فعل باشد چون
کسرته فانکسر و شاید که مطاوعه افعل باشد چون ازعجته فانزعج و بنا همیشه لازم
مگر از چیزی که در آن علاج و تأثیر باشد پس نگفته شود مثلا اکرمته و اعلمته و نیز ابنا
فی آن که مخصوص ... چون مختص باشد این باب مطاوعه فعل لازم ...
ما سازنمیشاید که اثرش ظاهر باشد از جهت تقویت این معنی که ذکر کرده شد و معنی مطاوعه
ظاهر بودن حصول اثر است **اجوف** واوی الانقیاد ... ماضی معلوم انقاد ...
انقیاد که در اصل انقود بود کسره بر واو ثقیل بود ... ما قبل باد ...
حرکت ما قبل داده ... قلب یا کرده انقیاد شد مستقبل معلوم ینقاد ...
مجهول ینقاد اسم فاعل و مفعول منقاد ... انقد ... لا ینقد ...
ینقاد استفهام ... **ناقص** یائی الانجلاء ... انجلی ینجلی انجلاء المنجلی
المنجلی انجل لا تنجل ...
... **مضاعف** ... الانصباب ...
انصب انصبابا ... **باب استفعال** این
باب برای طلب فعل باشد چون استکتب و استخرج یعنی طلب کتابت ...
کردن استعمال باشد ... استحجر الطین ...
... **مثال** واوی الاستیجاب ...
استوجب یستوجب استیجابا ...
... **اجوف** واوی الاستقامة ... استقام یستقیم استقامة المستقیم
استقم لا تستقم ... **ناقص** ... استحیی یستحیی
المستحیی ... **لفیف** مقرون الاستحیاء ...
یستحیی استحیاء ...
...
... **مضاعف** الاستنان ...
...
... **باب تفعّل** این باب ...
...
...

[illegible] ناقص [illegible] تحبّا اصل [illegible]
[illegible] اسم فاعل متحبّی اسم مفعول متحبّا [illegible]
[illegible] مضاعف [illegible]
[illegible] باب تفاعل [illegible]
[illegible] بحسب صورت [illegible] باشد چون [illegible]
[illegible] بحسب صورت [illegible] فاعل [illegible] مفعول [illegible]
[illegible] حاصل نباشد چون [illegible]
[illegible]
[illegible] ناقص [illegible]
[illegible]
[illegible] ناقص [illegible]
مضاعف [illegible]
[illegible]
[illegible] فصل بدانکه
[illegible] تاء [illegible] دال [illegible]
[illegible] صاد و ضاد و طا و ظا است [illegible]
[illegible] ادغام کند و هرجا که اول ساکن باشد همزه وصل [illegible] اطّهّر یطّهّر
[illegible] فهو مطّهّر و ذاک مطّهّر [illegible] اطّهّر [illegible] فهو مطّهّر و ذاک مطّهّر
[illegible] تدارکا فهو متدارک و ذاک متدارک [illegible] ادّارک یدّارک
ادّارکا فهو مدّارک و ذاک مدّارک [illegible] المزّمّل و المدّثّر [illegible]
[illegible] اثّرب یثّرب اثّرّبا فهو مثّرب و ذاک مثّرب [illegible]
[illegible]
[illegible] اذّکر [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] اطّهّر [illegible]

[illegible]

[illegible] **فصل** بدانکه [illegible] افعال [illegible] حروف [illegible]

[illegible] اساکن [illegible] ادغام کنند [illegible] اگر جمع شوند [illegible]

[illegible]

[illegible] **باب**

افعلال الاحمرار [illegible] احمر [illegible] فهو محمر وذاک [illegible]

[illegible] مستقبل مجهول [illegible] امر حاضر احمر احمر احمرر [illegible] **باب**

افعیلال الاحمیرار احمار یحمار احمیرارا [illegible] اسم فاعل و اسم مفعول [illegible] امر حاضر

[illegible] **باب فعلل** [illegible]

[illegible] فهو مدحرج وذاک مدحرج [illegible] **باب تفعلل** [illegible]

[illegible] فهو متدحرج وذاک متدحرج [illegible] **باب افعنلال** [illegible]

[illegible] احرنجاما فهو محرنجم وذاک محرنجم [illegible] **باب**

افعلال الاقشعرار اقشعر یقشعر اقشعرارا فهو مقشعر وذاک مقشعر [illegible]

[illegible] **بدانکه** [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] **بدانکه** [illegible]

[illegible] کلام [illegible]

[illegible]

[illegible] **فصل** بدانکه [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

كتاب التصريف

بسم الله الرحمن الرحيم

اعلم ان التصريف في اللغة التغيير وفي الصناعة تحويل الاصل الواحد الى امثلة مختلفة
لمعان مقصودة لا تحصل الا بها ثم الفعل اما ثلاثي واما رباعي وكل واحد منهما اما مجرد
او مزيد فيه وكل منهما اما سالم او غير سالم ونعني بالسالم ما سلمت حروفه الاصلية
التي تقابل بالفاء والعين واللام من حروف العلة والهمزة والتضعيف اما الثلاثي المجرد
فان كان ماضيه على فعَل مفتوح العين فمضارعه يفعُل او يفعِل بضم العين او كسرها
نحو نصر ينصر وضرب يضرب ويجيء على يفعَل بفتح العين اذا كان عينه او لامه حرفا
من حروف الحلق وهي ستة الهمزة والهاء والعين والحاء والغين والخاء نحو سأل
يسأل ومنع يمنع وابى يأبى شاذ وان كان ماضيه على فعِل مكسور العين فمضارعه
يفعَل بفتح العين نحو علم يعلم الا ما شذ من نحو حسب يحسب واخواته وان كان على فعُل
مضموم العين فمضارعه يفعُل بضم العين نحو حسن يحسن واما الرباعي المجرد فهو فعلل
كدحرج دحرجة ودحراجا واما الثلاثي المزيد فيه فهو على ثلاثة اقسام الاول ما كان
ماضيه على اربعة احرف كافعل نحو اكرم اكراما وفعّل نحو فرّح تفريحا وفاعل نحو
قاتل يقاتل مقاتلة وقتالا وقيتالا الثاني ما كان ماضيه على خمسة احرف اما
اوله التاء مثل تفعّل نحو تكسّر تكسّرا وتفاعل نحو تباعد تباعدا واما
اوله الهمزة مثل انفعل نحو انقطع انقطاعا وافتعل نحو اجتمع اجتماعا وافعلّ
نحو احمرّ احمرارا الثالث ما كان ماضيه على ستة احرف مثل استفعل نحو استخرج استخراجا
وافعالّ نحو احمارّ احميرارا وافعوعل نحو اعشوشب اعشيشابا وافعوّل نحو اجلوّذ

[illegible] واتصل [illegible] واصل [illegible]

[illegible]

[illegible] تنبيه [illegible] الفصل [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] فصل [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] واتصل [illegible]

[illegible]

[illegible] افتعل [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] لم [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] واعلم [illegible]

[illegible] لا ينصر لا ينصران لا ينصرون لا تنصر

لا تنصران لا ينصرن لا تنصر لا تنصران لا تنصرون لا تنصرين لا تنصران لا تنصرن لا انصر

لا ننصر [illegible]

[illegible]

[illegible] لم ينصر [illegible]

[illegible]

[illegible] لم ينصر لم ينصرا [illegible]

[illegible]

[illegible] لا ينصر [illegible]

وكذا سائر الامثلة واما الامر [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] واعلم [illegible]

[illegible]

[illegible]

وصح كل هذا في امثال [illegible] اوطاد [illegible] قلبت [illegible] وتقول [illegible]
استطع [illegible] ومن [illegible] من استطع [illegible] جميع [illegible]
[illegible] مستطع لا تستطع وصح [illegible] الا [illegible]
[illegible] الذكر [illegible] واحد [illegible]
[illegible] ساكنة [illegible]
وموضع الاشتين وجماعة النساء [illegible] الاشتين [illegible]
[illegible] جمع المؤنث [illegible] الخفيفة [illegible]
[illegible] الساكنين [illegible] الساكنين [illegible]
[illegible] الاشباع [illegible]
يفعلان يفعلان ويفعلون ويفعلن تفعلين [illegible]
[illegible] لا تخشون ولا تخشين [illegible]
[illegible] الواحد [illegible] الغائبة [illegible]
جماعة الذكور [illegible] الواحدة [illegible]
الثقيلة ليضربن ليضربان ليضربن ليضربن ليضربان ليضربن [illegible] الخفيفة
ليضربن ليضربن [illegible] الحاضر [illegible] الثقيلة اضربن اضربان اضربن اضربن
اضربان اضربن [illegible] الخفيفة اضربن اضربن اضربن [illegible]
وأما اسم الفاعل والمفعول من الثلاثي المجرد فالأكثر أن يجيء اسم الفاعل منه على فاعل
تقول ناصر ناصران ناصرون ناصرة ناصرتان ناصرات [illegible] واسم المفعول منه على
مفعول تقول منصور منصوران منصورون منصورة منصورتان منصورات [illegible]
وتقول [illegible] مررت [illegible]
[illegible] اسم المفعول [illegible] الفاعل [illegible]
[illegible] المفعول [illegible] الثلاثي [illegible]
[illegible]

الفاعل للتعدية واسم المفعول نحو مكرِم ومكرَم ومتفرِّج ومتفرَّج ومستخرِج ومستخرَج

وقد يستوي لفظ الفاعل والمفعول في بعض المواضع كمختار ومحتاج ومعتاد ومختار

ومنصبّ ومحتلّ ومنصبّ ومنصبّ عليه ومحتاج ومعتاد ومعتدّ ومنحلّ في التقدير

فصل المضاعف ويقال له الأصم لشدته وهو من الثلاثي المجرد والمزيد فيه ما كان عينه

ولامه من جنس واحد كردّ وأعدّ فان أصلهما ردَدَ وأعدَدَ ومن الرباعي ما كان فاؤه

ولامه الاولى من جنس واحد وكذلك عينه ولامه الثانية ويقال له المطابق ايضا نحو زلزل

زلزلة وزلزالا وانما الحق المضاعف بالمعتلات لان حرف التضعيف يلحقه الابدال

كقولهم امليت بمعنى امللت ويلحقه الحذف كقولهم مِسْتُ وظَلْتُ بفتح الفاء وكسرها و

أحَسْتُ أي مَسِسْتُ وظَلِلْتُ وأحسستُ والمضاعف يجب فيه الادغام وهو اسكان الاول

وادراجه في الثاني ويسمى الاول مدغما والثاني مدغما فيه وذلك واجب في نحو مدّ يمدّ

وانقدّ ينقدّ وامتدّ يمتدّ واسودّ يسودّ واسوادّ يسوادّ واستعدّ

يستعدّ واطمأنّ يطمئنّ وتماد يتمادّ وكذا في جميع الامثلة الا في نحو المجهول

مُدَّ يُمَدُّ وكذا في نحو مدّا ومدّوا ومدّي وكذا في نحو لن يمدّ وكذا اذا اتصل بالفعل الضمير

او واو او ياء نحو مدّا امتدّوا امدّي ومدّا ومدّوا ومدّي وامدّا وامدّوا

وامدّي وتمدّين ولا يمدّان ولا تمدّين وجاز اذا دخل الجازم على الفعل الواحد

فان كان مكسور العين كيفرّ او مفتوحه كيعضّ فتقول لم يفرّ ولم يفرِرْ ولم يعضّ بكسر اللام و

فتحها ولم يعضض ولم يعضَّ بعدم الادغام وهكذا حكم يفرّ ويعضّ ايضا وان

كان العين مضموما يجيء الحركات الثلاثة مع الادغام وهكذا فتقول لم يمدّ بحركات

الدال ولم يمدُدْ بعدم الادغام وهكذا حكم الامر فتقول فرّ وعضّ بكسر اللام وفتحها

وافرِرْ واعضَضْ ومدّ بحركات الدال وامدُدْ ويقول في اسم الفاعل مادّ مادّان مادّون مادّة

مادّتان مادّات مادّ ومادّة والمفعول ممدود كمنصور **فصل** المثال هو ما

كان احد اصوله حرف علة وهي الواو والياء والالف وانما سمي به لانه يعتل في الماضي والا

خر كرمى ودعا وياء والواو يسمى **الاول** المثال اعلم ان المثال

المماثلة الصحيح في احتمال الحركات اما الواو فحذف من اصل المضارع الذي يكون فعله
بكسر العين [illegible] الاصل [illegible] فتقول [illegible]
ويعظ فهو [illegible] موجود وعد ولا توعد وكذلك ومق يمق [illegible]
بكسرة ما بعدها [illegible] الواو [illegible] بالفتح [illegible]
[illegible] الياء الواو [illegible] سكونها وانكسار ما قبلها [illegible] ما قبلها [illegible] الواو
[illegible] بالواو ويكتب بالياء [illegible]
لا [illegible] الواو من نحو وجع ويوجع [illegible] لانعدام الاصل [illegible]
[illegible]
[illegible] الياء [illegible] على كل حال [illegible]
[illegible] اصل [illegible] اكثر [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] الاصل [illegible] ثلاثة احرف [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] الساكنين [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] المضارع [illegible]
[illegible]

ماجيه [illegible] ما [illegible] [illegible] المبنيا [illegible]

الى [illegible] وكان قياس [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

لا [illegible] الاربعة [illegible] [illegible] لما [illegible] واستفهام [illegible] استفهامه

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] المفعول [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] والامر منها [illegible]

[illegible] استفهموا [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] اسم الفاعل من الثلاثي المجرد [illegible]

[illegible] المضارع [illegible]

[illegible] واسم المفعول من الثلاثي المجرد [illegible] بالنقل والحذف [illegible]

[illegible] الفعل [illegible]

[illegible] بالنقل والقلب [illegible]

[illegible] الثالث [illegible] [illegible] الاربعة [illegible]

[illegible]

[illegible] [illegible] الفعل

الرابع [illegible] اسم المفعول [illegible]

[illegible] المضارع [illegible]

[illegible] الكلام [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] الفصل [illegible]

الكلام [illegible] اعتبر ما قبلها اي قبل الضمير وان [illegible] واستثقل [illegible]

[illegible] الياء الى [illegible] وحذفت الياء لالتقاء الساكنين [illegible] مع تحريك الواو لذا

والالف [illegible] فتح الواو والياء والنصب [illegible] الا انه [illegible]

الجازم والناصب للمونث الاولين حالة المونث فتقول لن تغزي [illegible] لن ترمي [illegible]

[illegible] ولم يغزوا [illegible] لن ترضوا [illegible]

النسل [illegible] الاثنين [illegible] الاناث [illegible] الذكور [illegible] الواحد [illegible]

فتقول [illegible]

[illegible] الذكور والاناث [illegible]

[illegible] الذكر [illegible] المونث [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] وهكذا [illegible] كل ما كان [illegible]

[illegible] الواحد المونث [illegible]

[illegible] الواحد [illegible]

[illegible] اغزي [illegible] اغزوا [illegible] ارضوا [illegible]

ارميي [illegible] ارضي [illegible] النون [illegible] الساكن

[illegible] الكلام [illegible] واسم الفاعل [illegible]

[illegible]

[illegible] الواو [illegible] ثم قالوا [illegible]

[illegible] المذكر [illegible] الواو [illegible]

[illegible] الواو والياء اذا [illegible] والالف [illegible] ساكن [illegible]

الواو [illegible] الياء [illegible] الواو [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] الى اسم المثل العين واللام ويقال له اللفيف المقرون [illegible]

[illegible]

[illegible] مثل [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] لكثرة الاستعمال كما

[illegible] **الخامس** المثل الفاء واللام ويقال له اللفيف المفروق [illegible]

[illegible]

[illegible] التأكيد [illegible]

[illegible] **السادس** المثل الفاء والعين [illegible]

[illegible] **السابع** المثل الفاء والعين واللام

[illegible] **فصل** حكم الهمزة [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] الاستعمال [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] لا [illegible]

واستثل [illegible] **فصل** في بناء اسمي [illegible] من [illegible] بكسر العين [illegible]

مكسور العين كالمجلس والمبيت ومن يفعل بفتح العين وضمها من يفعل بضم العين

كالمذهب والمقتل والمشرب والمقام وشذ المنسك والمشرق والمغرب والمطلع والمجزر

والمرفق والمفرق والمسكن والمنبت والمسقط [illegible] الفتح في بعضها [illegible]

[illegible]

مكسورا كالموعد والموضع [illegible] كالمرمى [illegible]

[illegible] كالمظنة والمقبرة والمشرقة وشذ المقبرة والمشرفة [illegible]

[illegible] كالمدخل والمقام وإذا كثر الشيء بالمكان قيل فيه مفعلة

من الثلاثي [illegible] **ولما**

اسم الآلة [illegible]

[illegible] المكان [illegible]

[illegible]

والحمد لله رب العالمين

والصلاة والسلام على أفضل المرسلين

محمد سيد المتقين

وآله الطاهرين

كتاب العوامل الجرجاني

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على خير خلقه محمد وآله أجمعين أما بعد

فإن العوامل في النحو على ما ألفه الشيخ الإمام الفاضل عبد القاهر بن عبد الرحمن الجرجاني سقى الله ثراه وجعل الجنة مثواه مائة عامل وهي تنقسم إلى قسمين لفظية ومعنوية فاللفظية منها على ضربين سماعية وقياسية فالسماعية منها أحد وتسعون عاملا والقياسية منها سبعة والمعنوية منها اثنان وتتنوع السماعية على ثلاثة عشر نوعا النوع الأول حروف تجر الاسم فقط وهي سبعة عشر حرفا الباء ومن وإلى وحتى وفي واللام ورب وواو القسم وتاؤه وعن وعلى والكاف ومذ ومنذ وحاشا وخلا وعدا النوع الثاني حروف تنصب الاسم وترفع الخبر وهي ستة أحرف إن وأن وكأن ولكن وليت ولعل النوع الثالث حرفان يرفعان الاسم وينصبان الخبر وهما ما ولا المشبهتان بليس النوع الرابع حروف تنصب الفعل المضارع وهي أربعة أحرف أن ولن وكي وإذن النوع الخامس حروف تجزم الفعل المضارع وهي خمسة أحرف لم ولما ولام الأمر ولا النهي وإن للشرط والجزاء النوع السادس أسماء تجزم الفعل المضارع على معنى إن وهي تسعة أسماء

من وصار والى وهي فيها وان وحيثما واذما وانى النوع الثامن اسماء تنصب على التمييز اسماء
النكرات وهي ان عشر اسماء تسعة واحد عشر واحدا وكم مع احد واثنين الى تسع وتسعين ونحوها
عشرون رطلا زيتا ومنوان سمنا وكذا وكم خبرية وكأين وربما كذا النوع التاسع كلمات تسمى اسماء الافعال
بعضها تنصب وبعضها ترفع وهي تسعة كلمات الناصبة منها ستة كلمات رويد وبله
ودونك وعليك وحيهل وها والرافعة منها ثلاث كلمات هيهات وشتان وسرعان النوع
العاشر افعال الناقصة ترفع الاسم وتنصب الخبر وهي ثلاثة عشر فعلا كان وصار واصبح
وامسى واضحى وظل وبات وما زال وما برح وما فتئ وما انفك وما دام وليس
النوع الحادي عشر افعال المقاربة ترفع اسما واحدا وهي اربعة افعال عسى وكاد وكرب واوشك
النوع الثاني عشر افعال المدح والذم ترفع اسم الجنس المعرف باللام وتنصب اسما آخر مرفوع
وهو المخصوص بالمدح والذم وهي اربعة افعال نعم وبئس وساء وحبذا النوع الثالث عشر
افعال الشك واليقين تدخل على اسمين فتنصبهما على انهما مفعولان وهي سبعة
افعال حسبت وظننت وخلت وعلمت ورأيت ووجدت وزعمت
والقياسية سبعة الفعل على الاطلاق واسم الفاعل واسم المفعول والصفة المشبهة والمصدر
وكل اسم اضيف الى اسم آخر وكل اسم تام ... والمعنوية
العامل في المبتدأ والخبر والعامل في الفعل المضارع ...
... والتسبيح ... والله اعلم

كتاب شرح العوامل الجرجاني

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على سيدنا محمد وآله اجمعين اما بعد
... الشيخ الامام الفاضل ... عبد القاهر بن عبد الرحمن الجرجاني
... عامل ... المبتدئ ...
...
... النوع الاول

حروف الجر الاسم فلطرفه ... الباء للاستعانة نحو كتبت بالقلم وللالصاق
اما حقيقة نحو ... او مجازا نحو مررت بزيد وللمصاحبة ... القرى ...
والملابسة نحو ... والتعدية نحو ذهبت بزيد ... نحو ...
وقد تكون زائدة ... نحو ... وقد للاستعانة ... والتبعيض
نحو ... ومن لابتداء الغاية في المكان نحو سرت من البصرة
الى الكوفة وللتبيين نحو فاجتنبوا الرجس من الاوثان وللتبعيض نحو اخذت من الدراهم
وللتعليل نحو قوله تعالى ... وقد تكون زائدة ... الاستغراق
نحو ما جاءني من احد وهل من خالق ... والى لانتهاء الغاية في المكان نحو سرت
من البصرة الى الكوفة ... نحو ... الى ...
الى ... وقوله تعالى ... اموالكم ... الى ... وفي
للظرفية نحو ... وقد تكون ... ولاصلبنكم في جذوع النخل او ...
... الوضع ... الظرفية ...
... او ... الاسم ...
تكون ... واللام للاختصاص نحو ...
... وللتعليل نحو ... وقد تكون ... نحو ...
... وقد تكون ... في ...
قول الشاعر ... الايام ... ولا ... وقد تكون ...
ردف لكم ... ورب للتقليل ... الكلام ... النكرة ...
... رب رجل كريم لقيته ...
... الكلام ...
... وواو القسم ...
قول الشاعر ... وعن للمجاوزة
نحو رميت السهم عن القوس وللتشبيه ... لا ...

وقد يكون اسما [illegible] **وعلى** للاستعلاء [illegible]

[illegible] **والكاف** [illegible]

[illegible]

[illegible] **ومذ ومنذ** لابتداء الغاية [illegible]

[illegible]

لا يكون الا [illegible] **وحتى** لانتهاء الغاية [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] **والواو** للقسم [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] **وتاء** القسم [illegible]

[illegible] **وحاشا** للاستثناء [illegible]

[illegible] **وعدا**

وخلا [illegible] الاستثناء [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] **النوع الثاني** حروف تنصب الاسم وترفع الخبر [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

مطلق في النفي أو شبهه أن [illegible] حاصل [illegible] [illegible] [illegible] مطلق [illegible]
[illegible] الخبر [illegible] أسماء الكلام [illegible] [illegible]
[illegible] ما [illegible] ان أماه حاصل [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] الخبر [illegible]
[illegible] الأسد [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] أن يكون [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] **النوع الثالث** [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ما زيد قائم [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
ولا [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] **النوع الرابع** [illegible] نصب
الاسم فقط وهي [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] الاستثناء من كلام [illegible]
[illegible] المستثنى [illegible] المستثنى [illegible]
المستثنى [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] نكرة [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] النوع الخامس [illegible]

[illegible]

النوع السادس [illegible]

[illegible]

النوع السابع [illegible]

[illegible]

يكون أكثر معنى تكون على وجه أوجه الشرطية نحو من يضرب أضرب ومن ادوات الاستفهام
نحو من أنت وأي موصولة نحو ليبلغه على أكرم القرابة بما فات وجيدا وأي موصوفة نحو قول
الشاعر ... مدة ... متى ... تكون شرطية نحو
أينما تأتني أكرمه وتكون في الشرط والجزاء وموصولة نحو ... ثم لننزعن من كل شيعة
أيهم أشد على الرحمن عتيا والاستفهامية كقوله تعالى أيكم يأتيني بعرشها ومتى
نحو أينما الرجل ... الشرطية ... نحو ... لتصبح الانتها
نحو قوله ... بأي ... موصوف نحو قول الشاعر ... التعين على الاخر
له ... كلما ... وتكون شرطية نحو ... أين
والاستفهامية نحو كان ... تكون شرطية نحو ... أين ... استفهامية
نحو ... حتى تكون شرطية نحو ... واستفهامية نحو ... أي
... من ... الزمان ... المكان ... على ... ما
النوع الثامن
أسماء منصة للظرف ... المكان ...
... الاستفهام ... وتستعمل ...
... الاستفهام ... كذا ... وكم ...
... كأين نحو ... كذا ... وكذا ...
النوع التاسع
كلمات تدخل على الأسماء ... الأسماء ... أنفسها ...
كلمات ... كلمات ... أول ...
... نحو ... أو ...
... نحو ... الزيد أو ... الزيد ...
... الله ... كلمات ... نحو ...
... نحو ... أو ...
... نحو ... كرعا
النوع العاشر
... النص ...

[illegible] وجاء في القرآن [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
النوع الحادي عشر [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
النوع الثاني عشر [illegible] المدح [illegible]
[illegible] بالمدح والذم [illegible]
[illegible]
[illegible] بالمدح [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] المدح [illegible]
المدح [illegible] بالمدح النوع الثالث عشر [illegible]

[illegible]

[illegible] اضافة لفظية [illegible] ثلثة [illegible] من الاول [illegible]
[illegible] اضافة [illegible]
[illegible]
[illegible] اذا كان [illegible]
اذا كان [illegible] الاضافة [illegible] احدهما [illegible]
[illegible] والثاني [illegible]
[illegible] مطلق [illegible] والثالث [illegible]
[illegible] مطلق [illegible]
[illegible] مطلق [illegible]
والقياسية [illegible] الفصل على الاطلاق [illegible]
[illegible]
[illegible] والثاني [illegible]
[illegible] والثالث [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] الاسم [illegible]
[illegible] الاسم [illegible]
[illegible] والمعنوية [illegible]
[illegible]
[illegible] الاسم [illegible]
[illegible]
وذلك آخر ما اوردنا [illegible] والحمد لله رب
العالمين وصلى الله على محمد وآله
الكاملين

هذا کتاب بسم الله الرحمن الرحیم عوامل منظوم

حمد و توحید خدا اول بود در وصف ما | نعت آل پاک پیغمبر رسول مجتبی

بعد از آن [illegible] | چون دعاگو شاهزاده [illegible] کمال

[illegible] مظفر اقبال [illegible] سلطنت | باد باقی هر دو را تا هست امکان بقا

هست [illegible] | حامل دین و آفتاب معدلت ظل اله

عامل [illegible] | شیخ عبد القاهر جرجانی آن پیر هدا

بود [illegible] عوامل [illegible] | معنوی [illegible]

باز لفظی [illegible] قسم [illegible] | قسم ثانی را قیاسی دان [illegible]

پس سماعی [illegible] | [illegible]

زان بود [illegible] لفظی [illegible] عامل | باز لفظی [illegible]

نوع اول [illegible] حرف جر [illegible] | [illegible]

باء و تاء و کاف و لام و واو [illegible] | [illegible]

ان ان کان [illegible] ولکن لعل | ناصب [illegible] شش حرف [illegible]

[illegible] الا یا وای [illegible] | ناصب [illegible]

ان لن کی اذن [illegible] | [illegible]

[illegible] | [illegible]

من و ما [illegible] | [illegible]

ناصب اسم [illegible] نوع هشتم [illegible] | [illegible]

[illegible] لفظ احد [illegible] | هم چنین [illegible]

[illegible] | [illegible]

[illegible] افعال [illegible] | [illegible]

پس [illegible] | باز [illegible]

نوع [illegible] | [illegible]

كتاب عوامل ملا محسن

بسم الله الرحمن الرحيم

نحمدك يا من يعم سابغ الفضل ونصلي على نبيك محمد وآله [illegible]

اما بعد فهذه اصول تشتمل على العوامل والنظر الكلمات اعرابا وبناء الكلمة اسم وفعل وحرف وهي اما تعمل او تعمل او تعمل وتعمل او لا تعمل ولا تعمل والعوامل منها نوع عشرين نوعا سماعية وقياسية فالسماعية منها ثلاثة عشر نوعا والقياسية منها سبعة انواع وهي ذكر العوامل وشبه الاسناد [illegible]

النوع الاول من العوامل السماعية حروف تجر الاسم فقط [illegible] على المعنى [illegible] سبعة عشر حرفا الباء [illegible] والتاء والكاف واللام والواو ومنذ ومذ وحاشا [illegible] [illegible]

[illegible] من [illegible] والتبعيض [illegible] من الاوثان [illegible] من الدراهم والتبيين [illegible] والتعليل [illegible]

[illegible] إلا الله [illegible] ولا تزد [illegible] في أي لا [illegible] انما [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] الرحمن الرحيم [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
والتعليل [illegible]
[illegible]
[illegible] إذا نودي للصلاة [illegible]
[illegible] الذين كفروا [illegible]
[illegible] ويكون زائدة [illegible]

وفيها معنى القسم كما ان في ولا يصح الشرط بدونها في قطعه بمعنى الاستمرار
والتجدد والتهديد بصوت التنبيه بالقاء وما اشبهه لا فلتلك وفي كل منها الا الياء
ويكسرهما في المحاورة نحو حسبنا الله من القوس وكذلك نحو لا تفرح بمن
عن شيئا وتمني بعيد عمو لكن حسبنا وتحتي وما الاستدعائي وبعض الاولى
عن لا اضطلت وحسب بحق ولا التنبيه في تصرف ولا محقق نحو تكون
استماع من لاحق نحو حسبك من عن يمينك في حق الاستفهام ونحوها الناس ما فيها
نحو اعلمت التحكم حتى ان ما الوصل من حيث اليها حتى اصلح وتعليل التعليل
قوة موجبات الناس حتى الانتهاء او شبهها نحو فلم الحاج حتى المشاة وتكون للاستيعاب
فاشد ساسد والعطف على المعطوف عليه داخلا لا مثل اصل هذه لبعض الشيء
دخلها في الصحيح نحو لا والله لا يبقى احد منا حتى التي بها في رب
للتقليل نحو رب رجل كريم لقيته ورب رجل صالح عندك وتكون للتكثير نحو رب
رجل تقي اصبته ولما سود الكلام وتختص بنكرة موصوفة وصلها ما بعدها
ما بعدها نحو رب عقل كثرتها وتدخل على مضمر مفسر بتمييز مكرر منصوبا على التمييز
او الذي تجب فيه وقد كثرت تبيانا للضمير مفسر وتذكر لا عن موصوفه رجلا
وقد ما ليس وقعها لا او الاولى او المراد منكم ويتبعها وتقعها اما فكفتها عن العمل فالباب بكلام
في الجملتين نحو ربما قام زيد وربما زيد قائم وقد تعطف نحو لقد هم ربما يود
الذين كفروا لو كانوا مسلمين والواو تكون بمعنى رب وتدخل على النكرة الموصوفة
مثلها كقولها نحو وليل كموج البحر ارخى سدوله بانواع الهموم ليبتلي بالقسم
نحو اقسمت كذا ويختص بالظاهر ويجوز حذفه وجواب غير الطلب ما بين
قوله ولا القسم والقول ولا والقسم في الا الشرط في اتاه القسم ويختص بمظاهر
ويجوز حذفه ونصب المقسم بنحو سمع الاول بالتاء الحلف التابع قل لما الباقي
ويكون ان مثل اللام في القسم في ماله القسم او ما بمعنى الاقسم وحرف الجواب وذلك
الشرط وعلى ان جواب القسم وجوابه للشرط ليس لحد الاسم الا مثل ولا ما لا ولا

نحو [illegible] ولا [illegible]

[illegible] للتشبيه نحو [illegible] كالأسد

[illegible] وذكروا [illegible] الكلام [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] منذ للابتداء [illegible]

[illegible] يوم الجمعة [illegible] ومنذ شهر [illegible]

[illegible] يوم الجمعة

[illegible]

[illegible] حاشا [illegible] للاستثناء [illegible]

حاشا [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] الاسم [illegible]

[illegible]

الكاف وحاشا وعدا وخلا **النوع الثاني** حروف مشبهة بالافعال وهي

ستة احرف إنّ وأنّ وكأنّ وليت ولكنّ ولعلّ تدخل على المبتدأ والخبر فتنصب

الأول اسما وترفع الثاني خبرا [illegible] أنّ المفتوحة [illegible] الكلام [illegible]

لتأكيد [illegible] ولكنّ المكسورة [illegible]

[illegible]

[illegible]

وجها ما المنافية والمعنوية فعل وجوابا وعطف الشاب مقدما على أنه أهل لجهة تقبل الغاء
والمراد بها مع تقبل المتصرف الشيء أو كونه أو وجوده أو عدمه إلى ان الابتداء بالتصحيح
او لا يكون كالنوعين هو وطئه ان يستفهم أو يكون بعضهم أو بعض شأنه أو لا يعلم ولما صح غير
المتصرف ظاهر هو لجهة أن الجنس بل قائم وأن الكون في الدنيا إذا استوى يكون على ضلين
هو انه ربما رجح بأن يكون لكونه اسما هو مع شأن رسله ويكون بعض الجماع
التضاد بالتسلسل وكان النشبه هو كان من الاسناد وقد يعقب بأن من
أهل هو ويحكى شرعي القول كان تمدا محققا ووقوع الإسناد أن يقع بين الحلال
المتعاريين هو ما في نهاية حكم في الرجوع بحقيقة مثلو يجوز مهما سلطانا الا
المتكلف أو الاشتراط على هو نا هو نا كونه لسان وذكر الشيء الحليل كغير الا
اللفظ وهم الحكم بالفعل هو به بل ما حصل هو ما ليس الشأن لنا بعد بوما
الحسن ما فعل الكثيف وفعل الترجيح حتى الحكم هو أن لا يقال مثل بهما
شك كثير في جهة ما حل في اللفظ فلأن لا بأن يحقق بالوقف ومنه قول الشاعر لا يعني
الصغير ما أن تركي يوما للدهر قد دهيته وبلغ الحكم ما مكنها من العمل على
الاسم هو انه في قائم والما قام زيد تحقيقه وجوه شأنه ذلك هو وجه الا
الجملة لها لفظا ومعنى إنما لفظا فلكونها ثلاث دعائية وجملة صفة على
الشبه وأنه لا يدلها دغدغة وأما معنى فلكونها هو حقيقة التي تحت وشمت و
تسبب وتعيث **النوع الثالث** ما ولا ولا لانتهاء المبنى النوع الرابع
على المسند والمسند مع القسم هو مشتمل بأن مشتبه جليل لا يكونه الحال
ببلاغة لا ومن ثم ما قيل مطلقا ولا يصح لمكرة لمعان ما ومما احتج من
ولا تحمل لتحمل ما بعد لا الا بما يعلى الاخبار بما فيها العز به
له مصلحة الاشهر الاسم قال أحضر ولات حين مناص أي لا الحين حين مناص
وكقول الشاعر كرم النماة ولات ساعة مندم والبغي مرتع مبتغيه وخيم او
الساعة ساعة مندم وان فعل ما للبلاغة كقول الشاعر ابن هرمة الا الأمل محسوب

[illegible] بطال العمل نحو ما زيد الا قائم [illegible]
[illegible] قد تكون لا للاستغراق [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
لا اله الا الله **النوع الرابع** [illegible]
[illegible] والاول [illegible]
[illegible]
[illegible] الاول [illegible] الثاني والثالث [illegible]
[illegible]
الاستثناء [illegible]
[illegible]
[illegible] والاستثناء [illegible]
[illegible]
[illegible] **فائدة** [illegible]
[illegible] الرجل [illegible]
الرجل [illegible]
[illegible] الرجل [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] **تنبيه** [illegible]

وقيل [illegible] والكلب [illegible] المستثنى [illegible]

[illegible] الا [illegible]

[illegible] الحكم المستثنى منه [illegible] يكون المستثنى [illegible] كلام تام [illegible]

ما ذكر فيه المستثنى منه [illegible] الا [illegible] المستثنى منه [illegible]

ما جاءني الا [illegible] المستثنى منه [illegible]

[illegible] النصب [illegible] البدل اذا كان الكلام تاما غير موجب [illegible]

[illegible] اذا كان [illegible]

[illegible] الا [illegible] قبل [illegible]

[illegible] المستثنى [illegible] المذكور [illegible]

[illegible] المستثنى [illegible] الا [illegible]

[illegible] على [illegible]

[illegible] المستثنى [illegible]

[illegible] على [illegible]

[illegible]

[illegible] الا [illegible]

[illegible] الاستثناء [illegible]

[illegible] على ما كان عليه [illegible]

النوع الخامس من [illegible] نصب الفعل المضارع [illegible]

[illegible] ان [illegible] على [illegible]

[illegible] لا

[illegible]

[illegible] الاستثناء [illegible]

[illegible]

ما قبلها لسبقها المناسبة لها على السلف كدخل الجنة [illegible] ومنصب مستقلا

اذا لم يجعل على ما قبلها كقولك ادخل الجنة لمن قال السلف فاما مع الجمال او الاضداد

فلا كقولك لم تجتنب ادن [illegible] كان او ان لم تجتنب [illegible] اكرمك مع العطف [illegible]

[illegible] اكرمك **النوع السادس** [illegible] الفصل [illegible]

[illegible] ولام الامر ولا النهي [illegible] الشرطية [illegible] المضارع [illegible]

[illegible] الشرط [illegible] الفصل [illegible]

[illegible] المبنية [illegible]

[illegible] المضارع [illegible]

[illegible]

[illegible] المتكلم [illegible]

[illegible] مطلقا [illegible]

[illegible]

[illegible] **فهو انك لا** [illegible] على المجزوم [illegible]

[illegible]

[illegible] على الشرط المجزوم [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] **النوع السابع** [illegible]

[illegible]

[illegible]

للاسم هو كان [illegible] ومعمول [illegible] ظرفا او المعنى كانه [illegible] فكانت
[illegible] ويكون [illegible] الشأن [illegible] كان الناس صنفان شامت [illegible]
[illegible] ما [illegible] وقع هو [illegible] يكون [illegible]
هو [illegible] كلام [illegible] الهاء [illegible] او [illegible] انت [illegible]
الى [illegible] مطلقا [illegible] منصوب [illegible]
[illegible] هذا [illegible] لا [illegible] لا فضل [illegible]
[illegible] الضمير [illegible] المعنى [illegible]
ما [illegible] واما [illegible] ويكون [illegible]
[illegible] الجملة [illegible]
[illegible] الاوقات [illegible]
[illegible]
الاوقات [illegible] لان [illegible]
[illegible] جميع [illegible]
[illegible] كان كذا [illegible]
او [illegible] الاسم [illegible] زال
[illegible] يوسف [illegible]
يوسف [illegible] كلام [illegible]
[illegible] ويجوز [illegible]
[illegible] كان [illegible]
[illegible] تنبيه [illegible]
فائدة [illegible] الاضافة [illegible] **النوع**
الثامن اضافة [illegible] الاضافة [illegible]
الاضافة [illegible]

وعلق وهي [illegible] الاسم بعده او مصدر [illegible] الاول [illegible]

مع ان [illegible] ان يجيء [illegible] وادا [illegible] الفصل [illegible]

[illegible] التام والمنقص [illegible] ان يجيء [illegible] الثاني [illegible]

وكرب واوشك [illegible] ان يجيء [illegible] النوع الثالث

[illegible]

[illegible]

من تلك الافعال [illegible] اسم فاعل **النوع التاسع** افعال

تسمى افعال المدح والذم [illegible] اسمان مرفوعان احدهما الفاعل [illegible]

بالمدح والذم وهي اربعة نعم وحبذا للمدح وساء وبئس للذم [illegible]

الرجل زيد [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] الرجل [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] **النوع العاشر**

افعال تسمى افعال القلوب وافعال الشك واليقين تدخل على المبتدا والخبر [illegible]

على المفعولية وهي علمت ورأيت ووجدت اليقين وحسبت وظننت وخلت [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

النوع الحادي عشر أسماء الأفعال وهي أنواع منها ما [illegible]

[illegible] أما الأول [illegible]

[illegible]

وأما الثاني [illegible]

[illegible] وأما الثالث [illegible]

[illegible] **النوع الثاني عشر** [illegible]

[illegible]

[illegible] الاستفهام [illegible]

[illegible] الاستفهام [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] النوع الثالث عشر [illegible]

[illegible] الاستفهام [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] الاستفهام [illegible]

مجرور ومجموع وقد يجر بمن نحو كم من رجل [illegible] وكم من قرية اهلكناها و[illegible]
هو كم مالك [illegible] كم الخبرية في التكثير ومعناه [illegible]
عالما نحو كأين من رجل [illegible] وكأين من قرية اهلكناها [illegible] كأين وكائن
وكأي وكاء وكأ وكيئ [illegible] المطلق العدد [illegible]
كذا درهما [illegible] كذا درهم [illegible]
درهم [illegible] هو [illegible] كذا [illegible] والحق [illegible]
عشر [illegible] تمت تنبيه
او موصوفة [illegible]
[illegible] الاشياء [illegible] منها
[illegible]
[illegible] و[illegible]
[illegible] ذكرت [illegible]
[illegible] التركيب [illegible]
[illegible]
[illegible] النحو الثالث [illegible] الاول منها الفعل
[illegible] والمعلوم [illegible] اسم من قام [illegible]
الفاعل [illegible] الاول [illegible]
في الاول [illegible] الثاني [illegible] والفاعل [illegible]
[illegible] ضرب [illegible]
[illegible] الا [illegible]
[illegible] والمفعول
[illegible]
[illegible] الاول [illegible]

اطول لقيه ومثنا وانبا وخبر وحدث [illegible] كثير

ويعلم بهذا الاول [illegible] الاحوال [illegible] العكس كضرب [illegible] الاصل [illegible]

[illegible] منها ما هو [illegible]

[illegible] ومنها [illegible]

فيه [illegible] مكان [illegible] يوم الجمعة [illegible]

ومنها ما [illegible] عن [illegible]

ما هو [illegible] الابهام [illegible] واشتعل الرأس شيبا [illegible]

[illegible] الابهام [illegible] المذكورة [illegible]

[illegible] لا يكون الا نكرة

ومنها ما يبين هيئة العامل [illegible] والمفعول [illegible]

[illegible] حاملها [illegible]

[illegible] التكرار ومنها

المنصوب [illegible]

واما المفعول معه [illegible] واما المفعول

[illegible] من العلوم [illegible] العامل [illegible]

[illegible] الثالث [illegible]

[illegible] المفعول [illegible]

[illegible] المفعول [illegible] والاول [illegible] الثالث [illegible]

[illegible] يوم الجمعة [illegible]

جاز [illegible] الاشد [illegible]

[illegible] الاشد [illegible]

[illegible]

[illegible]

بيا ضرب زيد اي ضرب زيدا عمرو بيان تمييز مصدر ضرب من سه في باب الاستثناء

مو من المصدر تسمى الناس المفعول او بحسن المصدر مثل المدح والذم وانم هو المحل

المحل المجهول ضرب زيد العاشق فلسكين اي على المحل المجهول العاشق والمسكين

وباب الاعراب هو المراد الثاني الى اعرابه **الثاني** المصدر هو يعمل عمل فعله الا

ان يعمل ما يعمل الفعل لا في المعلوم نحو لمس بايام يجد الجرمين ضرب زيد عمرو الموم

المصدر العامل الابيض من اشد بالا تابيا للمعهود وذا وما انا حال الظهور مو وهم من يعيد

عليهم سيغلبون اي من بعد ان غلبوا واضافة الى الفاعل جميع في قد بحاله ان الفا

والمفعول على اعرابه هو المحصوص ضرب زيد عمرو وما العكس هو المخصوص ضرب عمرو زيد

وقد يعمل ما سمعناه الاحرف على اعرابه او يحرر من الاسماء ولانها لم يعمل حاله لا ابيض

فيما منها ما في الحرف في المفعول والحال مو يعمل عن ضرب ما الطريق ... الطريق من

اكل الخبز واللحم والعسل وفي الرفع والنصب بنزع المنطا **هل ابن** اسم حرف

هو ان كان ظنا كذبا او ظنا الحضرة او مبهم كالمحمدة او على من ينتشا الثلاثة وهو يرث

هو انفعل حلا او نحو وحوه فلم يصدر من الافعال مضمرة مثل التعين والاكرام **الثالث**

اسم الفاعل هو يعمل عمل فعله المعلوم بشرط ان الاستقبال والاعتماد على المبتدأ

عند او الكلام الموصول او الموصوف او كان ما الاول والهمزة او حرف النفي او المبتدأ هو

بالطا لقائها جلا وما اتم زيد فيما رضيها امام اكيا ... زيد ضارب ابوه غلامه

والضارب ابوه كذا وهو ضارب غلامه ابوه لمحمد وان كان ما الكلام فيهم من معلقا

والتثنية والجمع كالمفرد وهكذا جميع المسائلة وجميع ما ذكر هو ما يعمل شرائط الاهم

وفيما الى الفاعل والمفعول وهكذا مع الشكل نحو زيد ضارب هو بكرو بكرا **الرابع**

اسم المفعول وهو يعمل عمل المجهول بشرائط اسم الفاعل هو انصب زيد يوم الجمعة

امام الابيض نا شديد الى دار والمحيص ما توصله ويضاف الى فاعله نحو زيد مضروب

ابيه وان شئت صحت شبيها المفعول والفاعل ... بعضه الا ان ...

مكان اسم الفاعل اللازم **الخامس** الصفة المشبهة وهي مشتقة من فعل اللازم

تمم

لمن قام به على معنى الثبوت ويعمل عمل فعله نحو زيد حسن وجهه وزيد طيب أباه والخامس من
العوامل القياسية اسم التفضيل نحو ما رأيت رجلا أحسن في عينه الكحل منه
في عين زيد ومثله أثر الطيب السادس المضاف وهو كل اسم
أضيف الى شيء وجره بتقدير اللام أو من أو في نحو غلام زيد وخاتم فضة نحو هذا غلام زيد
وخاتم فضة وضرب اليوم وقد يقع الفصل بينهما في ضرورة الشعر نحو هذا غلام والله
زيد السابع كل اسم تام مستغن عن الاضافة تم بالاسم الاسم التنوين ودون التثنية
وشبه الجمع والاضافة وهو ينصب النكرة على التمييز نحو عندي رطل
زيتا ومنوان سمنا وعشرون درهما وملؤه عسلا وقد تم الثالث من العوامل
قسمه العامل المعنوي وهو اثنان وهو ما يعمل في رفع المضارع
وهو تجرده عن الناصب والجازم نحو يضرب ويضربان ومعنى في رفع المبتدا والخبر وهو
تجرد الاسم عن العوامل اللفظية للإسناد نحو زيد قائم مسندا وعامل الخبر
عن العوامل اللفظية للإسناد ... وعامل الخبر ... الاسناد

الى ... قائم ... والثاني ...

فيها ... وعامله ... للإسناد ...

... العوامل اللفظية ...

تكون ... أجمعين

وحسبك هذا ...

هذا ... ولا ...

ولا ... هذا ... تم الكتاب

... الطلاب ...

في شهر ... الأول ...

١٢٥٥

هذا الكتاب المسمى

بشرح الأنموذج

ومعه المغني

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذي جعل العربية مفتاح أبواب [illegible]

[illegible]

[illegible] الشرح [illegible]

[illegible] الجهلة [illegible]

[illegible] السلام [illegible] وعليه التكلان [illegible] الكلمة [illegible]

قبل الشروع في المقصود [illegible] اعلم ان طالب كل شيء [illegible]

ولا بد [illegible] لان المجهول من جميع الوجوه لا يمكن طلبه [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] الكلام [illegible]

[illegible] الاعراب [illegible]

[illegible] الكلام والكلام ما تركب [illegible]

[illegible] الكلمة والكلام [illegible]

[illegible] الكلام [illegible]

[illegible] موضوع لمعنى مفرد [illegible]

المهمل [illegible] المفرد المركب [illegible] المهمل [illegible]

[illegible] الموضوع [illegible] المهمل [illegible]

قوله مفرد [illegible] لان المفرد [illegible] اللفظ الموضوع [illegible]

[illegible] اقول [illegible] الكلمة [illegible]

[illegible] الاربعة [illegible]

[illegible] الاسم [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] الكلام [illegible]

[illegible] اقول [illegible] الكلمة [illegible]

[illegible]

الكلام فقوله مؤلف احتراز عن المفرد نحو زيد وقوله [illegible] من كلمتين [illegible]
واسم احتراز عن المؤلف من [illegible] نحو ضرب [illegible] فعل وحرف نحو [illegible]
[illegible] نحو [illegible] من حرف واسم نحو [illegible] زيد وقوله اسند [illegible] الى الاخرى احتراز عن
المؤلف [illegible] الاسد [illegible] الاخرى نحو غلام زيد [illegible] وكل [illegible]
[illegible] كلاما [illegible] وقوله [illegible] الاسم [illegible]
ذلك الاسم وانما [illegible] لان قوله ما اسند [illegible] الى الاخرى [illegible]
[illegible] لان [illegible] الى الاخرى [illegible]
[illegible] وقوله [illegible] الاسم [illegible] عنه [illegible] لان [illegible]
الا الاسم [illegible] الى الاخرى [illegible]
[illegible] الاسم [illegible] الاسم وكل [illegible] كلاما
[illegible] قال [illegible] الاسم [illegible]
[illegible] الكلمة والكلام [illegible] الاسم على الفعل والحرف [illegible]
اصل [illegible] الكلام [illegible]
[illegible] الاسم [illegible] الاصطلاح [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] العلام [illegible] الالف واللام [illegible]
[illegible] التنوين [illegible] الاسم [illegible]
[illegible] الفعل [illegible] الا [illegible]
لا [illegible]
[illegible] الا [illegible]
[illegible] الفعل والحرف [illegible] الا الالف واللام [illegible] التنوين [illegible]
[illegible] لا [illegible] واما التنوين [illegible]

[illegible]

والفصل والمركب لا يبان ان الكلام لغيرها الفصل بالفاعل [illegible] واما الحرف فيجعل [illegible]
[illegible] اسم الفعل [illegible] والمركب [illegible] المثنى والمجموع والمتعدد النكرة و
المذكر والمؤنث والمستتر والمنفرد واسماء الافعال واسماء المتصلة بالافعال اقول الاسماء
[illegible] الاسم المذكور في هذا الكتاب منحصر في خمسة عشر نوعا الاول
اسم الجنس وهو ما يدل على شيء [illegible] كل [illegible] العلم وهو ما يدل
على شيء معين [illegible] ولكن [illegible] المعرب [illegible]
[illegible] العوامل [illegible] والرابع التوابع [illegible] المعرب [illegible]
اسم ثان [illegible] واحد [illegible] والخامس [illegible]
سكون [illegible] والسادس المثنى وهو [illegible]
[illegible] مكسورة [illegible] والتنوين [illegible]
[illegible] السابع المجموع وهو ما دل على [illegible]
احدها واحد [illegible] الثامن المعرف [illegible]
[illegible] التاسع النكرة وهو [illegible] المذكر
وهو [illegible] العاشر [illegible] المعدودة [illegible]
[illegible] الحادي عشر المصغر وهو [illegible]
[illegible] الثاني عشر [illegible]
[illegible] الرابع عشر [illegible] الاثنا [illegible]
[illegible] الخامس عشر الاسماء المتصلة بالافعال [illegible]
[illegible] واعلم [illegible] الخمسة عشر اسما [illegible] كل واحد [illegible]
[illegible] هذا الكتاب [illegible] قال اسم الجنس [illegible]
[illegible] اقول لما [illegible]
الاسماء [illegible] التفصيل [illegible]
الافعال [illegible]

الخمسة عشر قسمه على نصفين اسم عين كرجل وصوتا يقوم بنفسه واسم معنى
كعلم وهو ما يقوم بغيره كالعلم ثم منها كل قسم منهما اما مشتق وغير مشتق فحصل اربعة
اقسام الاول اسم عين غير مشتق كرجل والثاني اسم عين مشتق كـ[illegible] والثالث
اسم معنى غير مشتق كعلم والرابع اسم معنى مشتق كمفهوم [illegible] قوله العلم الثالث [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] من الجر والتنوين كما سيجيء [illegible]

[illegible] من الاسماء الستة [illegible]

[illegible]

[illegible] الاسم [illegible] الاسم [illegible]

[illegible] الاسماء الستة [illegible] التكسير [illegible] اب واخ وحم وهن [illegible]

[illegible] الاعراب [illegible]

[illegible] الكلمة [illegible]

[illegible] الاسماء الستة اذا كانت [illegible] اب واخ وحم وهن وفو وذو مال [illegible]

[illegible]

وفوه ... إنما أعرب هذه الأسماء بالحروف لأنها [illegible]
[illegible]
تكون علامة الإعراب فلم يوجد فيها الحركة [illegible] الثقل [illegible] فلما كان
لأنها إن كانت [illegible] يكون إعرابها بالحركات لفظا نحو جاءني أبي ورأيت أبي ومررت بأبي [illegible]
كان [illegible] المتكلم [illegible] يكون إعرابها بالحركات تقديرا [illegible]
[illegible] لأنها إن كانت
مصغرة يكون إعرابها بالحركات لفظا نحو جاءني أبيّ ورأيت أبيّ ومررت بأبيّ [illegible] الثاني
يكون [illegible] لأنها إذا كانت مثنية يكون إعرابها بالحروف [illegible]
جاءني أبوان ورأيت أبوين ومررت بأبوين وإذا كانت جمعا يكون إعرابها [illegible]
[illegible] إذا كانت جمع المصحح نحو جاءني أبون ورأيت أبين ومررت بأبين [illegible] الحركات
[illegible] إذا كانت جمع مكسر نحو جاءني آباء ورأيت آباء ومررت بآباء [illegible]
[illegible] نحو جاءني [illegible] الموضع الأول من
المواضع الأربعة التي يكون فيها الإعراب بالحروف [illegible] الموضع الثاني [illegible] كلا
المذكر وكلتا المؤنث [illegible] مضافين إلى مضمر يكون إعرابهما ببعض الحروف
أعني بالألف في حالة الرفع وبالياء في حالة النصب والجر نحو جاءني الرجلان كلاهما والمرأتان
كلتاهما ورأيت الرجلين كليهما والمرأتين كلتيهما ومررت بالرجلين كليهما والمرأتين
كلتيهما [illegible] بكلا وكلتا [illegible] لأنهما [illegible] التثنية من حيث [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] تقديرا [illegible] جاءني كلا الرجلين
[illegible] الرجلين ورأيت كلا الرجلين وكلتا [illegible] ومررت بكلا الرجلين وبكلتا [illegible]
[illegible] التثنية والجمع المصحح نحو جاءني مسلمان ومسلمون ورأيت مسلمين ومسلمين [illegible]
ومسلمين [illegible] الموضع الثالث من المواضع الأربعة [illegible] الموضع [illegible]

والرابع المثنى والجمع المصحح فان اعرابهما ايضا بالحروف لكن بعضها الحروف لا الكل [illegible]
التثنية والواو في الجمع [illegible] واو نصبها وجرها بالياء [illegible] مسلمون ومسلمين
ومسلمين [illegible] واما اعراب التثنية والجمع المصحح بالحروف لانهما فرعان
للمفرد والاعراب بالحروف فرع الاعراب بالحركات [illegible] بعض الحروف [illegible]
[illegible] على الاصل [illegible] بعض الحروف
[illegible] الاعراب [illegible] التثنية والجمع [illegible]
[illegible] التنوين [illegible] الالف في التثنية والواو
في الجمع [illegible] الالف [illegible] الافعال [illegible] الواو [illegible]
[illegible] الاسماء [illegible]
[illegible] الافعال [illegible]
لانها [illegible] في الجمع [illegible]
[illegible] الجمع المكسر [illegible] لا يكون [illegible]
المصحح والمكسر [illegible] قال [illegible] الاعراب [illegible]
[illegible] القاضي [illegible] الرفع [illegible] الاعراب
[illegible] القسم الاول [illegible] الاعراب
[illegible] الاعراب [illegible]
[illegible] الفصل [illegible]
[illegible] التنوين
[illegible] الالف والقاضي [illegible] والقاضي [illegible]
والقاضي [illegible] الاعراب [illegible] في حالة الرفع والنصب والجر
[illegible] القاضي [illegible] الفتح [illegible]
الضمة والكسرة [illegible] الرفع والجر
[illegible] الحركات [illegible]

يجعل معنى الحركات [illegible] التثنية لفظا كاحد [illegible] واما ان يدخله الحركات [illegible]

معنى اللفظ [illegible] القاضي [illegible] فاما ان يدخله الحروف التثنية لفظا كالاسماء الستة

او تقديرا [illegible] واما ان يدخله بعض الحروف التثنية لفظا كالتثنية والجمع و

الصحيح وكلا او تقديرا [illegible] واما ان يدخله بعض الحروف التثنية [illegible]

لفظا [illegible] كالجمع المصحح المضاف الى ياء المتكلم [illegible] مسلمون ثم قبل

الى ياء المتكلم [illegible]

عشرة اقسام [illegible] كلام العرب [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] الاسماء الستة [illegible] والجمع [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] التنوين [illegible]

الأسباب التسعة [illegible] من الصرف [illegible] الاسم [illegible] الفعل [illegible] كما ذكر [illegible]

كل اسم فيه [illegible] الأسباب [illegible] التذكير والتأنيث [illegible] ووزن الفعل

[illegible] الاسم والوصف [illegible] والجمع [illegible] والتركيب [illegible]

[illegible] مع [illegible]

[illegible] الأسباب [illegible]

[illegible] الأسباب [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] من ذكر الأسباب [illegible]

[illegible]

[illegible] العلمية [illegible] التذكير [illegible]

[illegible] العلمية [illegible] الاسم [illegible]

[illegible]

وإن كانت العلمية [illegible] الاسم [illegible]

[illegible] العلمية [illegible]

[illegible] وزن الفعل [illegible] الوصف [illegible] وزن الفعل [illegible]

[illegible] العلمية [illegible]

[illegible] العلمية [illegible]

قال [illegible]

[illegible] أقول [illegible]

[illegible]

[illegible] على وجه تقتضيه الوضع [illegible] مرفوعا [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

الفاعل [illegible]

[illegible]

مرتبة [illegible] الفاعل

في القلة [illegible] الكثرة [illegible]

[illegible] زيد [illegible]

[illegible]

[illegible] الفاعل [illegible]

بالاعطا [illegible] المفعول [illegible]

[illegible]

[illegible] قال [illegible] الاصل [illegible]

[illegible] الاصل [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] قال [illegible] ان يكون [illegible]

[illegible] ان يكون [illegible]

[illegible]

[illegible] الفاعل [illegible]

الفاعل عليه قال [illegible] ان يكون [illegible]

أقول حق الخبر أن يكون نكرة [illegible] المحكوم به [illegible] ينبغي أن يكون [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] الخبر [illegible] الجملة [illegible]
[illegible]
[illegible] أقول الخبر [illegible] الأول [illegible]
[illegible]
[illegible] جملة والجملة [illegible]
[illegible] الأول [illegible]
[illegible] الأول [illegible] جملة [illegible]
[illegible] جملة
[illegible]
[illegible] الجملة [illegible]
[illegible] الجملة [illegible]
[illegible] الجملة [illegible]
[illegible] الجملة مستقلة [illegible]
[illegible] المبتدأ [illegible] هذا [illegible]
[illegible] الكلام [illegible]
[illegible] التقدير [illegible]
[illegible] تقديم [illegible]
[illegible] المبتدأ [illegible] أقول [illegible] المبتدأ [illegible]
المحكوم عليه [illegible] المحكوم عليه التقديم [illegible] الخبر [illegible]

[illegible] ... قوله الأصل في المبتدأ التعريف ... [illegible]

[illegible] ... قال ... [illegible]

[illegible] ... أقول ... [illegible]

الا ان تقدمها على الاول [illegible]
لان هذه الحروف لما [illegible] الفعل [illegible]
[illegible]
الاصل [illegible]
[illegible] الفعل [illegible]
مثالا تقديرا منطلق كما تقول انا منطلق [illegible]
في الدار [illegible] قال المصنف [illegible]
[illegible] قوله [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] قال [illegible]
[illegible] قوله [illegible]
[illegible]
[illegible]
الاول [illegible]
[illegible] الاستعمال [illegible]
[illegible] الاصل [illegible]
[illegible] قوله
المفرع من القسم الاول [illegible]
[illegible] المتصور [illegible]
[illegible] المتصور [illegible]
[illegible]
[illegible] الاصل [illegible]

[illegible]

... المفعول المطلق ... [illegible]

... [illegible]

قال ... الثاني ... مفاعيل الفعل ... [illegible]

... أقول ... [illegible]

... أقول ... [illegible]

... أقول ... [illegible]

[illegible]

من حيث [illegible] التعريف [illegible] كان [illegible]

[illegible] الاصل [illegible] يكون مبنيا [illegible]

مبنيا للمجهول [illegible] على الحركة فرقا بين بنا [illegible] والماضي [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] الثالث [illegible]

[illegible] كلام العرب [illegible]

[illegible] اقول [illegible]

[illegible] الرفع والنصب [illegible]

[illegible]

[illegible] النصب [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] اقول [illegible]

[illegible] العاملين [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] العاملين [illegible]

الكرة [illegible] بين [illegible] يوسف [illegible]

[illegible] بين المطلقين [illegible]

[illegible] قال [illegible] أقول [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] أقول [illegible]

[illegible] يوسف [illegible] فاطر السموات [illegible]

أقول [illegible]

يوسف [illegible] فاطر السموات والأرض [illegible]

يا يوسف [illegible] فاطر السموات [illegible]

[illegible]

[illegible]

ثم قال [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] أو الظرف [illegible] هو ظرف من ظرف المكان وظرف الزمان [illegible]

[illegible]

[illegible] أقول الضرب الثالث

من ضروب المفاعيل المفعول فيه وهو ظرف [illegible] ظرف الزمان وظرف المكان [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

أقول الضرب الرابع من ضروب المفاعيل المفعول معه [illegible]

بالمفعول [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] أقول الضرب الخامس من ضروب المفاعيل المفعول له [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] بيان هيئة الفاعل او المفعول [illegible] اقول

[illegible] الاصل [illegible]

[illegible] الفاعل او المفعول [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] التعريف [illegible]

[illegible] اقول [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] اقول [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

عمله فيه [illegible] ومما يرفع ذلك ان [illegible] المنفصل [illegible] من عامله

وهو ما عمل فيه [illegible] الاسم نحو عشرون درهما فانه لا يتقدم على عامله الاسم الاتفاق

لضعف الاسم في العمل [illegible] على عامله الفعل [illegible]

لقوة الفعل في العمل [illegible] كقول الشاعر [illegible] ما كاد [illegible]

تطيب نفسا [illegible] تقدم على تطيب [illegible] لان العامل ان كان [illegible]

لكن المانع من التقديم [illegible] سيبويه [illegible] فاعل [illegible] والفاعل لا

يتقدم على العامل [illegible] وما كان [illegible] العراق تطيب

ان [illegible] سيبويه [illegible]

[illegible] كان الفصيح [illegible] القول الحق

الثالث [illegible] الكلام او مستثنى

في الحقيقة [illegible] هذا الاستثناء [illegible] مستثنى [illegible]

[illegible] لا يكون [illegible] القوم ما عدا زيدا او ما خلا زيدا او ليس زيدا او لا

يكون زيدا او [illegible] ذلك [illegible]

عدا وما خلا وليس ولا يكون [illegible] جاءني القوم [illegible]

[illegible] وذلك [illegible] حاشا وعدا وخلا ولا سيما [illegible]

جاءني القوم حاشا زيد او خلا زيد او عدا زيدا ولا سيما زيد [illegible]

في حاشا وعدا وخلا الرفع على الفاعلية [illegible] ما بعدها

[illegible] والنصب على المفعولية [illegible]

[illegible] ولا سيما [illegible] الرفع على [illegible]

[illegible]

فيكون [illegible]

جاءني القوم [illegible] الا [illegible]

مستثنى [illegible] الا [illegible]

القوم من المذكور اما منقطع وهو المذكور [illegible] من المتعدد والمتصل المخرج

عن المتعدد [illegible] بالا واخواتها [illegible] غير [illegible]

منه اربعة اقسام المستثنى المتصل المؤخر بعد كلام موجب والمستثنى المؤخر بعد كلام [illegible]

والمستثنى المتصل المقدم [illegible] والمستثنى المنقطع [illegible]

[illegible]

الخبر والمستثنى [illegible] المستثنى المتصل المؤخر بعد كلام موجب [illegible] القوم الا

[illegible] بالا [illegible] المستثنى [illegible]

كلام غير موجب [illegible]

احد الا زيد [illegible] الرفع والنصب [illegible]

[illegible] المستثنى المتصل [illegible]

بعد كلام موجب [illegible] المستثنى المقدم والمستثنى المنقطع

[illegible]

[illegible] الا [illegible]

[illegible]

من [illegible] قال والمستثنى المقدم [illegible]

المنقطع [illegible] اقول [illegible] القسم الثالث والرابع [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] المستثنى [illegible]

[illegible] قال [illegible] الاسم [illegible]

[illegible] اقول [illegible] المستثنى [illegible]

[illegible] حكم الاسم [illegible] كل موضع كان المستثنى [illegible]

[illegible] القوم [illegible]

القوم الا زيدا فتقول ما اتاني احد الا زيد ويجوز فيه النصب كما علمت انما
اصله الا زيدا والا زيد فتقول ما جاءني احد غير زيد باحد والنصب كما علمت الا زيد
ليبين كلا تقول ما اتاني احد غير حمار بالنصب كما علمت ما جاءني احد الا حمارا الا
والحمر [illegible] **اقول** [illegible]
[illegible] فكان زيد مطلقا
واما النحو فالمفعول [illegible] الاسم [illegible]
زيدا قائما **اقول** [illegible] الملحق بالمفعول [illegible] المكتوب بالحروف
المشبهة بالفعل نحو ان زيدا قائم واما الحق بالمفعول لان كلا من هذه الحروف
[illegible] الحقيقة قال
[illegible] **اقول**
[illegible] الملحق بالمفعول [illegible]
[illegible] واما النحو
[illegible]
واما [illegible] **اقول** [illegible] ان يكون منصوبا
[illegible] مفتوح
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] واما الثاني [illegible]
[illegible]
[illegible]
على الابتدا **اقول** [illegible]
[illegible]

ولعله تنبيه [illegible] الى [illegible] التخصيص او تخصيص بعد ما [illegible]

[illegible] قوله ثم [illegible] هو [illegible] ثم [illegible]

[illegible] الاشياء والافعال [illegible]

لم يجب [illegible] قال [illegible] تقدم [illegible] مطلق [illegible]

مطلق أقول [illegible] الا [illegible]

[illegible] مطلق [illegible] مطلق [illegible] مطلق [illegible]

[illegible] الاسم [illegible]

[illegible]

ان منها [illegible] مطلق [illegible]

[illegible] أقول هذا

نوع من القسم [illegible] القسم الثالث [illegible]

[illegible]

[illegible] الاسم [illegible]

[illegible]

[illegible]

وقد يكون [illegible]

وكقوله [illegible]

[illegible] الفاعل [illegible]

حسن [illegible] أقول [illegible]

على المصدرية [illegible] اسم الفاعل [illegible]

[illegible]

على المصدرية [illegible]

الانتصاب [illegible] اسم الفاعل [illegible]

وصل بها الكتابة اللفظية [illegible]

[illegible] قال [illegible] المعنوية [illegible]

أقول أي لا بد من أن يكون [illegible] المعنوية [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] الإشارة [illegible]

[illegible] قال [illegible] اللفظية [illegible]

[illegible] أقول [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] قال [illegible]

[illegible] المعنوية [illegible]

[illegible] أقول الإشارة المعنوية [illegible]

العالم [illegible]

الإشارة [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] قال [illegible]

[illegible]

وجعلهم [illegible] اقول [illegible]

[illegible] الاتيان [illegible]

[illegible] التقديم [illegible] القريب [illegible]

[illegible] هذا [illegible]

والتوابع كل اسم [illegible] التاكيد [illegible]

[illegible] القوم كلهم اجمعون كالتوكيد [illegible] التكرار اقول [illegible]

[illegible] التاكيد [illegible]

[illegible] اللفظ الاول [illegible]

[illegible]

[illegible] يكون بالفاظ مخصوصة [illegible]

[illegible] واجمع [illegible]

[illegible] المذكر والمؤنث [illegible]

[illegible] النفس [illegible]

[illegible] النفس والعين [illegible]

[illegible]

والثالث والرابع [illegible] كلا وكلتا لا يؤكد بهما الا المثنى [illegible]

كلتا [illegible] المذكر والمؤنث [illegible]

[illegible] كلهم [illegible]

[illegible] اجمع [illegible] اكتع [illegible] ابصع [illegible]

[illegible] القوم [illegible] اكتعون [illegible]

التاكيد [illegible]

[illegible] كلا وكلتا [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] قال [illegible]

[illegible]

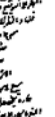
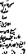
[illegible] قال [illegible]

[illegible] أقول [illegible]

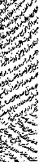
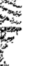
[illegible]

[illegible] قال [illegible]

[illegible]

ومن النوع [illegible]
[illegible] الاجتماع [illegible]
[illegible]
[illegible] التذكير [illegible]
لا يمكن [illegible] الاجتماع [illegible]
[illegible] من الإفراد والتثنية والجمع وواحد من التعريف
التنكير [illegible]
[illegible] من العشرة [illegible] التذكير [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] أقول [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] المتعلق [illegible]
[illegible] المتعلق [illegible]
كان [illegible] المتعلق [illegible]
المتعلق [illegible]
[illegible] الأحكام [illegible]
[illegible] الإفراد والتثنية والجمع [illegible]
[illegible] المتعلق [illegible]
[illegible]

ولهذا ان تجعل الحسن ... موصوف ... ان تجعل الحسن ... الموصوف ... او

الحسن ... الفعل ... والتعريف والتنكير ... بعينه

الافراد والتثنية والجمع والتذكير والتانيث بل ... حكم ... الفعل ... ابيه ... حكم

حكم الفعل مع فاعله ... ما بعده فاعله وان كان ... الافراد و

التثنية والجمع والتذكير والتانيث خارج ... جاريته ... حسنت

حسنت جاريتها ... جاريته ... قال ابدال

موصول ... بدل الكل من الكل ... بدل البعض من الكل ... نحو

ضرب زيد راسه ... بدل الاشتمال نحو سلب زيد ثوبه وبدل الغلط نحو ضربت زيدا حمارا

اقول الثالث من التوابع البدل ... بدل الكل

الكل ... بدل البعض ... والاغلب كان ... من

من الكل نحو ضربت زيدا راسه ... بدل الاشتمال ... كان ... الاشتمال نحو سلب زيد ثوبه ... بدل الغلط نحو ضربت زيدا

حمارا ... بدل الغلط ... اراد ان يقول ... فغلط فقال زيدا ثم استدرك فقال حمارا ... والمراد ... التي ... فهو

اللبس ... تحقيق ... بدل الكل ... الاشتمال ... البيان ... الاشتمال

يصح ... البدل ... قال ... البدل النكرة من المعرفة

ويشترط ... النكرة ... ان يكون موصوفا **اقول** ... البدل ... المعرفة

المعرفة ... النكرة ... البدل ... الاسما ...

معرفتين ... نكرتين ... ويكون البدل معرفة

والبدل منه نكرة ... النكرة ... بالناصية ناصية كاذبة

ويشترط في هذا القسم ... النكرة ... ان تكون موصوفة ... ناصية كاذبة

بكلام ... وذلك ... الاصل في الكلام ... فلو كان نكرة ... [illegible]

معرفة ... على الاصل ... الظاهر ... على العكس ... [illegible]

... الكل ... اقسام المعرفة والنكرة ... [illegible]

... الابدال ... الظاهر من الظاهر ... المضمر من المضمر ... [illegible]

والظاهر من المضمر ... وعكسه ... قال عطف البيان

وهو تابع ... المذكور ... اقول ... [illegible]

عطف البيان وهو تابع ... المذكور ... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

... في الحكم ... [illegible]

... قال

العطف بالحروف ... [illegible] ... اقول

... من التوابع العطف بالحروف ... [illegible]

... قال المبني ما ...

سكون ... حركة ... [illegible]

... اقول ... قال المبني ...

سكون ... حركة ... [illegible]

... السكون ... [illegible]

... المبني ... قال

... اقول ... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

... قال ... [illegible]

ونحو ... ضربنا ... ضربت ... [illegible]

[illegible]

أقول [illegible]

[illegible]

[illegible]

ضربا ... ضربت ... [illegible]

[illegible] قال المصنف [illegible]

[illegible] اسما الاشارة [illegible]

[illegible] اسما الاشارة [illegible]

[illegible] أقول [illegible]

[illegible] اسما الاشارة [illegible]

[illegible]

ويتصل بأولى وأولا [illegible] الإشارة كاف الخطاب [illegible] المخاطب [illegible] المذكر والمؤنث [illegible]
مفرد ومصحوبه ذاك [illegible] ذلكما ذلكم [illegible]
وأولئك [illegible] فيكون [illegible] الإشارة حرف الخطاب [illegible] إلى المفرد المذكر [illegible]
تلك تكون الإشارة إلى المفرد المؤنث [illegible] المفرد المذكر [illegible] بكسر الكاف
[illegible] القريب [illegible] المتوسط [illegible] للبعيد [illegible]
[illegible] الذي [illegible] اللذان واللذين [illegible] اللتان واللتين والذين واللائي واللاتي
واللائي [illegible] أقول [illegible] الموصول [illegible] للمفرد المذكر
[illegible] اللذان [illegible] الرفع واللذين [illegible] النصب والجر [illegible]
[illegible] والتي للمفرد المؤنث [illegible] اللتان واللتين [illegible]
[illegible]

[illegible] محمول [illegible] حمل [illegible]
[illegible] بر موضوع و محمول معلوم شود [illegible] حد اوسط [illegible]
موضوع مطلوب [illegible] محمول [illegible]
و موضوع شود [illegible] شکل اول [illegible] شکل [illegible]
[illegible] شکل ثانی [illegible] موضوع شود [illegible] شکل ثالث [illegible]
[illegible] شکل اول [illegible] صغری [illegible] کبری [illegible]
[illegible] اوسط [illegible] شکل اول [illegible] موجبه [illegible]
[illegible] کلیه [illegible] صغری [illegible] موجبه [illegible]
[illegible] موجبه [illegible] صغری [illegible] موجبه کلیه [illegible] کبری [illegible] موجبه [illegible]
[illegible] موجبه کلیه و صغری [illegible] سالبه کلیه [illegible] کبری [illegible] سالبه کلیه [illegible] موجبه [illegible]
صغری [illegible] سالبه کلیه کبری [illegible] سالبه [illegible] شکل اول [illegible] صغری [illegible]
[illegible] شکل ثانی [illegible] مختلف [illegible] ایجاب [illegible]
موجبه [illegible] کلیه [illegible] صغری [illegible] شکل [illegible]
[illegible] صغری [illegible] سالبه کلیه [illegible] کبری [illegible] سالبه کلیه [illegible]
[illegible]
[illegible] موجبه [illegible] صغری [illegible] سالبه کلیه کبری [illegible]
سالبه [illegible]
[illegible] سالبه [illegible] صغری [illegible] موجبه کلیه کبری [illegible] سالبه [illegible]
[illegible] شکل ثالث [illegible]
[illegible] کلیه [illegible] شکل [illegible] صغری [illegible] موجبه [illegible]
[illegible] کلیه [illegible]
[illegible] موجبتین کلیتین [illegible]
[illegible] صغری [illegible] موجبه [illegible] کبری [illegible] کلیه [illegible]

[illegible] چنانکه گوییم
[illegible]
[illegible] چنانکه گوییم [illegible]
[illegible] چنانکه گوییم
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] چنانکه گوییم [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] چنانکه گوییم
[illegible]
[illegible]
[illegible] چنانکه گوییم
[illegible]
[illegible]
تم الکتاب [illegible]
[illegible]

هذه الرسالة الشمسية في آداب المتعلمين

بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين

[illegible]

الفصل الأول [illegible]

[illegible]

الفصل الثاني [illegible]

[illegible]

الفصل الثالث [illegible]

[illegible]

[illegible] الى [illegible] التحصيل [illegible] الى [illegible] الا [illegible] مع [illegible]

[illegible] ان [illegible] الى اكثر [illegible]

[illegible]

[illegible] الامور [illegible] التحصيل [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] التعليم [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] التحصيل [illegible]

[illegible] الاستاذ [illegible]

[illegible] التعليم [illegible] لطالب العلم [illegible]

[illegible] **الفصل الرابع** في [illegible] لطالب العلم [illegible]

[illegible]

[illegible] لطالب العلم [illegible]

[illegible] التحصيل [illegible]

[illegible]

[illegible] لطالب العلم [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] العلم [illegible] التحصيل [illegible]

[illegible]

[illegible] من كثرة [illegible]

من كثرة [illegible] العلم [illegible]

[illegible] العلم [illegible]

[illegible] العلم [illegible]

[illegible] الحمد [illegible] الامام الفاضل [illegible]

[illegible]

[illegible] قال [illegible] الاعمال [illegible]

[illegible]

[illegible] الاعمال [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] تعالى [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

نبيت [illegible] الى الجملة التي [illegible] وعلى [illegible] الاستفهام [illegible]
نحو [illegible] ونحو [illegible] همزة الاستفهام [illegible]
نحو قوله [illegible] ايان يوم الدين [illegible] همزة الاستفهام [illegible]
[illegible]
[illegible] تكون [illegible] كانت [illegible]
منصوبة [illegible] كانت [illegible]
[illegible] كان [illegible] كانت [illegible]
[illegible]
[illegible] على [illegible]
[illegible] على [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] قال [illegible]
[illegible] اقول [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] قال [illegible]
[illegible] اقول [illegible] الكنايات [illegible]
[illegible] الكنايات [illegible] كانت [illegible]

[illegible]
[illegible] التنبيه [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] الكتاب [illegible]
[illegible]
[illegible] قال [illegible]
[illegible] الحركة والتنوين قوله [illegible]
[illegible]
[illegible] الحركة والتنوين [illegible]
[illegible] التثنية والتنوين [illegible]
[illegible] شامل لجميع [illegible]
[illegible]
[illegible] قال [illegible] التنوين [illegible]
[illegible] قوله [illegible] التنوين [illegible]
[illegible] التنوين [illegible]
[illegible] قوله [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] قوله [illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible] سواء كانت الفتحة [illegible] أو [illegible]

[illegible] مصطفى [illegible] مصطفون [illegible]

[illegible] الكلمة [illegible] بالألف [illegible]

قال إن كان آخر المجرد [illegible] **أقول** إنما [illegible]

[illegible] الكلمة [illegible] المجمع [illegible]

[illegible] **قال** [illegible]

[illegible] **أقول** [illegible]

[illegible] كسا [illegible]

[illegible] القاضي [illegible]

[illegible] **قال** المجموع [illegible]

[illegible]

[illegible] **أقول** [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] المذكر [illegible]

[illegible] الجمع [illegible]

[illegible] الجمع [illegible]

[illegible] **قال** [illegible]

أقول [illegible] جمع المذكر السالم [illegible]

[illegible] جمع المذكر السالم [illegible]

أن يكون [illegible]

[illegible] المذكر [illegible]

[illegible] أن يكون [illegible]

[illegible] الصلابة قال الف التأنيث وتكون [illegible]
[illegible] اقول [illegible] من جمع المذكر [illegible]
[illegible] التأنيث [illegible]
[illegible] جمع التأنيث [illegible]
[illegible] جمع التأنيث [illegible] قال [illegible]
[illegible] اقول [illegible] الجمع [illegible]
[illegible]
[illegible] الواحد [illegible]
[illegible] قال [illegible]
[illegible] اقول [illegible]
[illegible] المذكر والتأنيث [illegible]
[illegible] الكلام [illegible] التأنيث [illegible]
قال الجمع [illegible]
[illegible] اقول الجمع [illegible]
[illegible] جمع الكثرة [illegible]
[illegible] المذكر [illegible]
[illegible] جمع الكثرة [illegible]
جمع القلة [illegible]
[illegible] جمع الكثرة [illegible]
[illegible]
[illegible] قال [illegible]
[illegible]
[illegible] اقول [illegible]

[illegible] بين الفصل في الاسم [illegible] مثل الجمع [illegible]

[illegible] بين [illegible] الساكن [illegible]

[illegible] بين الاسم [illegible]

[illegible] الساكن [illegible] الساكن

في هذا الجمع [illegible]

[illegible] قال [illegible]

[illegible] حالة [illegible]

لو وصفته [illegible] قول [illegible] عليه كل

كلمة يكون على وزن فاعل لما كان اسما [illegible]

[illegible] الفاعل [illegible]

[illegible] كل كلمة تكون على وزن فاعلة [illegible]

اسما نحو كواثب [illegible]

[illegible] فاعل الصفة [illegible]

[illegible] الصفة [illegible] الصاهلة [illegible]

اللفظ [illegible] جمع الجمع [illegible]

[illegible] الجمع [illegible] التكسير [illegible]

[illegible] جمع [illegible]

[illegible] الجمع [illegible]

لا تعلم ان الفرق بين الجمع وجمع الجمع [illegible]

[illegible] جمع الجمع [illegible]

[illegible] الجمع [illegible]

[illegible] جمع الجمع [illegible] الجمع [illegible]

قال [illegible]

وكلامهم ومعرضا [illegible] واسما الاشارة والموصول والمعرف باللام والمضاف الى احدها [illegible]

حقيقة والنكرة ما شاع في امته [illegible] أقول [illegible] من [illegible]

شرع [illegible] الثامن والتاسع [illegible] والنكرة [illegible]

[illegible] الى احدها [illegible]

[illegible] المعرف باللام [illegible] الى احد [illegible]

[illegible]

[illegible] النكرة

ما شاع في امته [illegible]

[illegible] قال [illegible]

والمؤنث [illegible] والمذكر [illegible]

[illegible] أقول [illegible] الثامن والتاسع [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] قال [illegible]

[illegible] أقول [illegible] المؤنث [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] قال [illegible]

[illegible] أقول [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

الفاعل المؤنث الحقيقي [illegible] التاء في [illegible] اليوم [illegible]

مع ان [illegible] طلع اليوم الشمس [illegible]

عدم القرينة جائز قال وكذا اذا اسند الفعل الى [illegible] المؤنث [illegible]

[illegible] اقول [illegible] التاء في الفعل المسند الى [illegible] المؤنث [illegible]

الى المسند [illegible] الفعل الى ظاهر [illegible] المؤنث واما اذا اسند الفعل الى [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] قال والتاء [illegible]

[illegible] اقول [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] قال [illegible] المذكر والمؤنث [illegible]

[illegible] اقول [illegible] المذكر والمؤنث [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] الفاعل [illegible] قال [illegible]

[illegible] أقول [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] قال [illegible]
[illegible] أقول [illegible] حكم [illegible]
[illegible] حكم الافعال [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] قال [illegible]
[illegible] أقول [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] أقول [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] ثانيها [illegible] الانفصال الفرق بين المصنوع [illegible]
[illegible] الانفصال [illegible]
[illegible]
[illegible]
التكبير والتصغير [illegible] جمع التكسير [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible] التصغير [illegible]

[illegible] الثلاثي [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] المؤنث [illegible]

[illegible] في التصغير [illegible] قال

[illegible] التصغير [illegible]

في الرباعي [illegible] أقول [illegible]

[illegible] التصغير [illegible]

[illegible]

[illegible] التصغير [illegible]

[illegible] الرباعي [illegible]

[illegible] قال الجمع [illegible]

[illegible] جمع الكثرة [illegible] جمع السلامة [illegible]

[illegible]

[illegible] أقول [illegible]

[illegible] الكثرة والتصغير

[illegible] جمع الكثرة [illegible] جمع قلة [illegible]

[illegible] جمع السلامة [illegible]

جمع الكثرة [illegible]

[illegible] جمع القلة [illegible]

[illegible]

ثم ... جمع السلامة ... [illegible]

[illegible]

قال ... [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

... القسم الثالث ... [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

... غاية التثنية ... قال ... [illegible]

... التثنية والجمع ... [illegible]

[illegible]

[illegible]

اصل ... اسم ... احدهما ... [illegible] ... وكذا ... [illegible]
النون ... [illegible] ... اسم ... [illegible] ... قال ... [illegible]
[illegible] ... اقول ... [illegible] ... اسم ... [illegible]
[illegible] ... قال ... [illegible] ... اقول ... [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
قال ... [illegible] ... اقول ... [illegible]
[illegible] ... اسم ... [illegible]
اللام ... [illegible]
[illegible] ... قال ... [illegible]
[illegible] ... اقول ... [illegible]
[illegible]
[illegible] ... قال ... [illegible]
[illegible] ... اقول ... [illegible]
[illegible] ... قال ... [illegible]
[illegible] ... اقول ... [illegible]
[illegible]
[illegible] ... قال ... [illegible]
[illegible] ... اقول ... [illegible]
[illegible]
[illegible]

وفي الباب الخامس [illegible]
[illegible] مستثنى قال [illegible]
[illegible] أقول [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] قال [illegible]
[illegible] أقول [illegible]
[illegible]
[illegible] قال [illegible]
[illegible] أقول [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] قال [illegible]
[illegible]
[illegible] أقول [illegible]
[illegible]

والالف فيهما [illegible] الاستكثار في الجمع بما يكون [illegible] الى العشرة [illegible]
ليطابق [illegible] الى الثمانية [illegible]
[illegible] الثلاثة الى العشرة [illegible] ان يكون [illegible]
[illegible] قال المصنف [illegible]
لا يكون [illegible] اقول [illegible] المركب [illegible] ان [illegible]
[illegible] واحد اما الاول [illegible] الجمع [illegible] عشر [illegible]
[illegible] قال المصنف [illegible] ان يكون جمع قلة [illegible]
[illegible] اقول [illegible] من مرتبة الآحاد [illegible]
[illegible] القلة [illegible] بان لا يكون [illegible]
المميز [illegible] الكثرة [illegible] تسعة عشر [illegible]
من التسع [illegible] قال المصنف [illegible] الاعداد المركبة احد عشر واثنا عشر [illegible]
[illegible] تسعة عشر [illegible] اقول [illegible] الاعداد المركبة [illegible]
[illegible] احد عشر [illegible] وثلاثة عشر الى تسعة عشر [illegible]
عشر [illegible] وأما [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] احد عشر واثنا عشر [illegible]
عشر الى تسعة عشر [illegible]
[illegible] قال المصنف [illegible]
[illegible] اقول [illegible]
[illegible] في كلمة واحدة قال المصنف [illegible]
[illegible]
[illegible] اقول [illegible] الرابع عشر [illegible]

الذي هو اصل لهذا الاسم [illegible] المتصلة بالافعال [illegible] وهو الاسم الذي
يشتق منه الفعل [illegible] الاسماء [illegible] يشتق منه الفعل [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] قال [illegible] الفاعل [illegible]
[illegible] الفاعل [illegible] اقول [illegible]
[illegible]
[illegible] قال [illegible]
الفعل [illegible]
[illegible] قال اسم الفاعل [illegible] عمل فعله [illegible]
بمعنى الحال والاستقبال [illegible] اليوم او غدا او لو قلت [illegible]
[illegible] اقول [illegible] لانها المتصلة بالافعال اسم الفاعل وهو اسم مشتق من [illegible]
[illegible] الفاعل [illegible]
[illegible] اسم الفاعل [illegible] الحال او الاستقبال [illegible]
اليوم او غدا [illegible] الحال او الاستقبال [illegible]
الفعل [illegible] الحركات والسكنات [illegible]
في الحروف الحركة والسكون فاذا كان بمعنى الحال او الاستقبال [illegible]
[illegible] الفعل [illegible]
[illegible]
فلو قلت [illegible] المشابهة [illegible]
الماضي [illegible]
[illegible]

[illegible] كالموجود في الحال قال [illegible]

[illegible] قوله ومن الاسماء المتصلة بالافعال اسم الفاعل [illegible]

من [illegible] عليه الفعل [illegible]

المشتق من مصدر [illegible] اسم الفاعل [illegible]

ما [illegible] قال الصفة المشبهة نحو كريم وحسن [illegible]

[illegible] قوله ومن الاسماء المتصلة بالافعال الصفة المشبهة وهي ما اشتق من

فعل لازم [illegible] بالفعل على معنى الثبوت نحو كريم وحسن [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] قال افعل [illegible]

[illegible] قوله ومن الاسماء المتصلة بالافعال

افعل التفضيل [illegible] المشتق [illegible]

من الفعل [illegible] افعل التفضيل [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] افعل التفضيل [illegible]

[illegible] افعل التفضيل [illegible]

[illegible] افعل التفضيل [illegible]

[illegible]

مفضل عليه وهو ذكر المفضل عليه لا يكون الا بمن هذه الطريقة على الجمهور [illegible]

منها نحو زيد الافضل من عمرو ولا يجوز الجميع نحو زيد افضل [illegible] كقول المكبر الله اكبر

كل شيء [illegible] بان افعل التفضيل اذا لم يكن مع من لزم ان يكون

الى معرفة او معرفا باللام وليس كذلك [illegible] ان يكون مضافا الى نكرة نحو زيد افضل

رجل [illegible] افضل [illegible] التخصيص فهو نوع من التشريح

قال فالاول [illegible] المستوي فيه المذكر والاناث والمفرد والاثنان والجمع اقول لما كان

افعل التفضيل [illegible] مستعملا مع من استوى فيه المذكر والاناث والمفرد والاثنان

والجمع نحو زيد افضل من عمرو والزيدان افضل من عمرو والزيدون افضل من عمرو وهند افضل

من [illegible] افضل من [illegible] لان افعل التفضيل [illegible]

[illegible]

[illegible] افعل التفضيل [illegible] الافضل [illegible] الافضلان والزيدون

الافضلون وهند الفضلى والهندان الفضليان والهندات الفضليات [illegible]

[illegible] الافضل [illegible] التثنية والجمع [illegible]

[illegible] افعل التفضيل [illegible]

المذكر والمؤنث والمفرد [illegible] بالمطابقة وعدم المطابقة

نحو زيد افضل الناس والزيدان افضل الناس [illegible] الناس والزيدون افضل الناس

[illegible] الناس وهند افضل النساء [illegible] النساء والهندات افضل النساء [illegible]

[illegible] افضل النساء [illegible] النساء [illegible] افعل التفضيل [illegible]

واما [illegible] ذكر المفضل عليه قال باب الفعل ما دل على معنى

[illegible] الاستقبال [illegible]

[illegible]

من [illegible] الكلمة [illegible] الاسم [illegible] الثالث وهو الفعل [illegible]

وانما قدم على الحرف لمشابهته بوقوعه احد جزئي الكلام اعني المسند ... وقد
لانها تعرف بالماضي ... الحال والتقليل الفعل المستقبل وهما الاربعة ... الفعل ...
الاستقبال والجوازم لان الاستقبال ... الفعل فهو الضمائر ...
اعني الالف والواو والياء والتاء والنون في نحو ضربا وضربوا ... ضربت ...
وضربن ... فالاسماء ... والفاعل ... الا الفعل ... اما التانيث
انما ... الفاعل ... الفعل ...
بالشكل ... من خواص الاسم ... قال ... الماضي ... والامر
... الماضي ... النون ... الفعل ...
... والتعجب ... **اقول** ... الاسم ... الفعل له
... الفعل المذكورة في هذا الكتاب ...
... الماضي ... **قال** الماضي هو الذي ...
اقول ... الفعل على طريق ... الشروع في ذكرها ... التفصيل ...
... الفعل ...
... على ...
وهو مبني على الفتح الا اذا ... **اقول** الماضي ...
الفتح اما البناء ... الاعراب ... وقوعه موقع الاسم نحو ...
... الفتح ...
الماضي ... نحو ... كالواو في نحو ...
على السكون والضم اما السكون ... الحركات الاربع ... الكلمة الواحدة
... الفاعل ...
واما الضم ... الواو **قال** ... هو ... الا ...
فصل ... **اقول** ... الفعل ...
... الفعل الذي ... الاربع ...

او اثناء نحو يتصل [illegible] هو اصل او التنوين نحو يتصل [illegible]

اى لشبهه [illegible] الفعل [illegible] الاسم [illegible] من ذلك [illegible]

[illegible] وان كان بعضها [illegible] وبعضها [illegible] منها [illegible]

[illegible] من الآن [illegible] بعضها [illegible] منها [illegible] لا [illegible]

[illegible] سهوا [illegible] التنوين [illegible]

[illegible] واعلم ان الاعتقاد [illegible] بين الشيئين ان [illegible]

[illegible] الكلمة [illegible] اكثر من واحد [illegible]

كذلك فان المضارع [illegible] ولا يجتمع فيه اكثر من واحد منها [illegible]

[illegible] الحاضر والمستقبل [illegible] سوف **قوله** [illegible] المضارع [illegible]

[illegible] فان [illegible] المضارع [illegible]

[illegible] سوف [illegible]

[illegible] وكذا [illegible] سيقوم [illegible]

عنها وهذا [illegible] العموم والخصوص [illegible] المضارع [illegible] الاسم [illegible]

العموم والخصوص [illegible] **قوله** [illegible] المضارع

[illegible] الاسم [illegible]

[illegible] **قوله** [illegible] المضارع [illegible] الاسم [illegible]

[illegible]

[illegible] **قوله** [illegible]

[illegible]

[illegible] كان [illegible]

[illegible] سيقوم [illegible] يقوم [illegible]

[illegible] سيقوم [illegible]

[illegible] الاستقبال وهذا [illegible] المستقبل [illegible]

جاز ان يكون نهيا [illegible] بمعنى [illegible] الاول ان لا يكون ما بعدها
متواصل [illegible] لا يكون بينهما [illegible] ان يكون [illegible] استقبالا
[illegible] الاول [illegible]
[illegible] اكرمك [illegible] متعلق [illegible] الثاني [illegible]
[illegible]
ونصب [illegible] حتى [illegible] الجواب
الاشياء الستة الامر والنهي والنفي والاستفهام والتمني والعرض [illegible]
[illegible] ومثل [illegible]
لا تطغوا فيه فيحل عليكم غضبي [illegible] وهل [illegible]
[illegible] فافوز [illegible] اقول [illegible]
المذكورة [illegible] اللام [illegible]
[illegible] الاسم [illegible] بعدها [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
ان [illegible] لا يمكن [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] الآخر منفصلا [illegible] فيكون مثل الواو والفا [illegible]
المذكور في الكتاب [illegible] بالواو [illegible]
بالفا [illegible] الواو والفا [illegible]
كل [illegible] الواو [illegible] هذه المواضع [illegible]
[illegible] قال [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
الأشياء [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] قال
[illegible]
قوله أقول [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
قوله [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

وتضربين وبالسين ان يفتح دون النصب والجزم أقول يلحق الشائع بعد الف الضمير

وواو وياء نون عوضا عن الحركة في المفرد وتكون مكسورة في التثنية ومفتوحة

في الجمع قياسا على تثنية الاسماء وجمعها وتحذف النون لما يكون في الرفع [illegible]

[illegible] في النصب [illegible]

[illegible] الاسماء [illegible]

الافعال قال [illegible] الفاعل [illegible]

[illegible] أقول [illegible]

[illegible] الفاعل [illegible]

[illegible] الفاعل [illegible]

كان [illegible] الفاعل [illegible]

[illegible] الاول [illegible]

[illegible]

[illegible]

كان [illegible]

[illegible] التصريف [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] الفاعل [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

فاصل والفاعل [illegible]

[illegible]

[illegible] قال [illegible] الشمس [illegible]

[illegible] اقول [illegible]

[illegible] متعديا الى مفعول [illegible]

[illegible] متعديا الى مفعول [illegible]

[illegible] القران [illegible]

الى مفعول [illegible] الى اثنين [illegible] متعديا الى اثنين

متعديا [illegible]

[illegible] الى مفعول [illegible]

[illegible]

[illegible] اقول [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

الفاعل لنفسه [illegible] لا يكون مسندا اليه [illegible]

ذلك انه لا يجوز [illegible] المفعول [illegible] الحقيقة [illegible]

[illegible]

[illegible]

يكون مسندا [illegible] الفاعل

مسندا [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

لا يجوز [illegible] الفاعل [illegible]

[illegible] الفاعل [illegible]

ان [illegible]

ظرف المكان [illegible] المفعول [illegible] الفاعل

[illegible] الكلام لا يجوز [illegible] الفاعل [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ... أقول ... [illegible]

[illegible]

... أقول المانع من ... [illegible]

[illegible]

الخبر بالفاصل [illegible] قال [illegible] كان تكون ناقصة وتامة نحو
كان [illegible] وزائدة نحو ما كان احسن زيدا ومضمر اسمها الشان نحو كان زيد
منطلق [illegible] الافعال الناقصة [illegible]
كان [illegible] في هذا الباب اسم كان [illegible]
[illegible]
[illegible] كان [illegible] قال [illegible]
نحو كان [illegible] ما كان احسن زيدا ومضمر اسمها الشان
كان زيد منطلق [illegible] الشان زيد مبتدأ ومنطلق خبره [illegible]
خبر كان والتقدير كان الشان زيد منطلق وهذا القسم [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

نحو صوت زيد ان يجيء [illegible] ان مع الفعل المضارع فاعلا لها او تقدير [illegible]
[illegible] أقول الحاوي من اقسام الثامن شرع في [illegible]
القارئ [illegible] افعال [illegible] الوصل [illegible]
الكلام [illegible] الاسم [illegible]
[illegible] الاستقبال [illegible]
المضارع [illegible] الاستقبال [illegible]
[illegible] الفعل [illegible] مع الفعل [illegible]
[illegible]
[illegible] الفعل المضارع [illegible]
أقول [illegible] الافعال [illegible]
[illegible]
[illegible] المضارع [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] المدح والذم [illegible]
[illegible] المدح والذم [illegible]
[illegible] أقول [illegible] شرع في [illegible]
المدح والذم [illegible] مدح او ذم [illegible]
[illegible] قال [illegible]
[illegible]
[illegible] المدح والذم [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] أقول [illegible] التعريف [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

حروف [illegible] من [illegible] الشافعي [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] الكوفة [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] الزمان [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] استقامة تقدم [illegible]
[illegible] بعد [illegible] من البصرة الى الكوفة [illegible] من البصرة الى الكوفة [illegible]
[illegible] [illegible] من الان [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] يكون [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] يدخل في حكم [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
عند [illegible] يكون [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
من [illegible] هذا القبيل [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] يكون [illegible] [illegible]
[illegible] وقد يكون التعليل [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] الكريم [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

ما يذكر ان اي لا تدخل على [illegible] من الفرق بين [illegible] الرجل [illegible]

[illegible] الكلام [illegible]

النكرة التي [illegible] بالصفة [illegible]

الفرق [illegible]

[illegible] والناسع [illegible] القسم [illegible] الفاضل [illegible]

الاصل [illegible] الواو [illegible] الفصل [illegible]

والثانية [illegible] الظاهر [illegible]

[illegible] الاصل [illegible]

والثانية لا [illegible] على الظاهر [illegible]

[illegible]

[illegible]

وقد يكون [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

المعقولات [illegible] بالفعل [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] قال [illegible]

[illegible] فلان الجهالة [illegible]

[illegible] المكسور [illegible]

[illegible] الجملة [illegible] المكسور [illegible]

[illegible] الجهالة [illegible]

[illegible] موضع الجملة [illegible]

[illegible] موضع [illegible]

[illegible] المكسورة [illegible]

[illegible] الجملة [illegible]

[illegible] المكسورة [illegible] الجملة [illegible]

[illegible] المكسورة [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] الجملة [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] القول [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] قال في الفصل الثاني
[illegible] على الابتداء او الخبر [illegible]
[illegible] اقول [illegible] الفصل [illegible]
[illegible] على الابتداء او الخبر [illegible]
اختصاصها بالاسماء [illegible]
[illegible]
[illegible] قال [illegible]
[illegible]
[illegible] اقول [illegible]
[illegible]
[illegible] قال [illegible] عطف الواو [illegible] الترتيب [illegible]
مع الترتيب [illegible] اقول [illegible]
[illegible] الترتيب [illegible] الحكم [illegible]
[illegible] الترتيب [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
حتى [illegible] الاشياء [illegible]
[illegible]
[illegible] قال [illegible]
[illegible] الامر [illegible] العطف [illegible]
الحكم [illegible]
[illegible]

بكر وما شيء [illegible] زيد بقائم وإنما لم يكن [illegible] العطف [illegible] لو [illegible] كل موقف لا اختيار

الفصل [illegible] بعضها [illegible] في الآخر [illegible] أحد [illegible]

والغرض [illegible] فإن [illegible] الاول [illegible] متصلة

[illegible] لكلام عمرو [illegible] **أقول**

[illegible] لا [illegible] ثبوت الحكم لأحد الشيئين أو الأشياء [illegible]

الاولى [illegible] متصلة [illegible] منقطعة [illegible]

[illegible] متصلة [illegible] المنفصلة [illegible]

[illegible] أم [illegible]

والمنقطعة [illegible] الاستفهام [illegible]

لا [illegible] أم [illegible] عمرو [illegible]

عمرو [illegible]

[illegible] إنما [illegible]

[illegible] والفرق بين [illegible] أن [illegible] ثبوت الحكم [illegible]

من [illegible] المعطوف عليه [illegible]

[illegible] ثبوت الحكم [illegible]

عند [illegible] الشيئين [illegible]

كان [illegible] الشيئين

[illegible] الشيئين

والفرق بينهما [illegible]

قال ولا تقول [illegible] عمرو [illegible]

لو [illegible] الاستفهام [illegible]

[illegible] **أقول** [illegible] العطف [illegible]

لا [illegible] ثبوت الحكم لواحد من المعطوف والمعطوف [illegible]

عليه على التعيين ويفرق بكل واحد من الأخوين بجماعة وان [illegible]

على انشاء [illegible] لا [illegible] الشاهد [illegible] الفصل [illegible]

على الكلام الأول [illegible] الكلام [illegible]

[illegible] الكلام الأول [illegible]

[illegible] الفصل [illegible] الأول [illegible]

الاضراب عن الفصل [illegible]

عن الفصل [illegible] الاستدراك [illegible] الاستدراك [illegible]

[illegible] من كلام [illegible] الاستدراك [illegible]

مع [illegible] الاستدراك [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] الاول [illegible]

[illegible] الكلامين [illegible]

[illegible] الاول [illegible]

[illegible]

[illegible] بكسر [illegible] وسكون

النون [illegible] الحال [illegible]

[illegible] قال لا [illegible]

[illegible]

[illegible] اقول [illegible]

[illegible]

[illegible] قال [illegible]

[illegible] اقول [illegible]

[illegible]

جنس مخصوص لها وهو التحقيق لا النوع المخصوص [illegible] الاصل التأكيد وقد يجيء لا للنوع [illegible]

الى ان [illegible] نوع [illegible] مخصوصا وقد تدخل على [illegible] والتكرير والاستبطاء

[illegible] الى [illegible] والاستبطاء اقول [illegible]

[illegible] سببها [illegible]

[illegible] مع [illegible] ولا يوجد [illegible]

وكذا [illegible] التأكيد [illegible] في [illegible]

مع التأكيد [illegible] بعض النسخ [illegible] التأكيد [illegible]

التعليل [illegible] والا [illegible]

من [illegible]

[illegible] قال [illegible]

[illegible]

اقول [illegible] الغرض من الاثبات [illegible] الكلام [illegible]

على [illegible] المتكلم [illegible] الاشارة

[illegible]

[illegible] اقول [illegible]

[illegible]

[illegible] التصويب [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

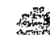
[illegible] التصديق لان المتكلم [illegible]

المجرور بالجر ... [illegible] قال ... المنفي ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] قالوا بلى ... [illegible] ان يكون [illegible]
قال [illegible] أقول [illegible]
[illegible] قال [illegible] أقول [illegible]
[illegible] الاستثناء [illegible]
أقول [illegible]
[illegible] قال [illegible] الخطاب [illegible]
[illegible] أقول [illegible]
[illegible]
[illegible]
أقول [illegible]
[illegible]
[illegible] قال [illegible]
[illegible] أقول [illegible]
[illegible]
[illegible] قال [illegible]
[illegible]
[illegible] أقول [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] قال [illegible]
[illegible] أقول [illegible]

تكون للوم على ترك الفعل نحو هلا اكرمت زيدا قصدا الى [illegible] اللوم والتوبيخ [illegible]
[illegible] اذا دخلت على المستقبل تكون للتحضيض [illegible] ذات [illegible]
القران يكون [illegible] [illegible] [illegible] التحضيض قال [illegible] لولا
[illegible] يكون [illegible] لا [illegible] الاسم [illegible] لولا [illegible]
معنا الكلام [illegible] الامتناع [illegible]
[illegible] فقال [illegible] تعالى [illegible]
الا [illegible] فقال [illegible] الى [illegible] النبي [illegible]
فقال النبي [illegible] اقطع لسانه [illegible] فقال [illegible] الرجل فقال [illegible] النبي
اقطع لسانه فقال [illegible]
[illegible] الى النبي [illegible] يا رسول الله فقال [illegible]
قال [illegible]
[illegible]
[illegible] اقول [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] حروف الاستفهام [illegible]
بين الحال [illegible] الاستقبال [illegible] قال حروف الاستفهام الهمزة وهل [illegible]
[illegible] الكلام [illegible] الهمزة [illegible] الاستفهام [illegible]
الهمزة [illegible] هل [illegible]
الهمزة [illegible] هل [illegible] على اسم [illegible]
[illegible] هل [illegible] على [illegible]
كان [illegible] اللوم والتوبيخ [illegible] وهل [illegible] على الواو العاطفة
[illegible] كان [illegible] كان [illegible]

إذا لما ونعم أمثم بدا الآن نحو هل والذي أبي زيد هنا لم يعرج عن حكم المرفوع
لم فإن المتصلة لا تستعمل إلا مع المرفوع لا يكون المستفهم عنه الكلام إلا بإيلاء
على نوع من أنواع الكلام وكل ما كان كذلك يكون عند صدر الكلام قال حرفا الشرط إن
للاستقبال وإن دخل على الماضي ولو للماضي وإن دخل على المضارع أقول [illegible]
[illegible]
[illegible] قال [illegible]
[illegible] والآخر [illegible]
[illegible] أقول الشرط والجزاء [illegible]
إما أن يكونا مضارعين [illegible] فيهما [illegible] يكونا [illegible]
[illegible] أو أن يكون الجزاء ماضيا والشرط مضارعا
[illegible] الجزاء [illegible] أن يكونا بالعكس نحو
إن [illegible] الجزاء [illegible] الجزم [illegible]
[illegible] الجزاء مع [illegible]
[illegible]
[illegible] أقول [illegible] الجزاء [illegible]
[illegible] الجزاء [illegible]
[illegible]
[illegible] الجزاء [illegible]
[illegible] الشرط [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] في الحقيقة
[illegible]
[illegible] الكلام [illegible]
[illegible] اقول [illegible]
[illegible] الاصل [illegible] الشرط [illegible]
[illegible] وان احد من المشركين استجارك [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
اقول [illegible] لام التعليل [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

نحوها التعريف فالحرف قطعية [illegible] اكثرها الاستقبال

قال ولام القسم نحو والله لافعلن كذا واللام الموطئة نحو والله لئن اكرمتني لاكرمتك اقول

لام القسم هي التي تدخل على جوابه واللام الموطئة هي التي تدخل على حرف الشرط بعد القسم

لفظا كما في الكتاب او تقديرا كما في قوله تعالى لئن اخرجوا لا يخرجون معهم اذ التقدير

والله لئن اخرجوا لا يخرجون معهم وسميت الموطئة لانها [illegible]

لتنبيهها الجواب [illegible] قال ولام جواب لو ولولا [illegible]

اقول مثاله قوله تعالى لو كان فيهما آلهة الا الله لفسدتا ولولا فضل الله عليكم [illegible]

لكنتم من الخاسرين [illegible]

[illegible] قال [illegible]

مثاله قوله تعالى [illegible] قال ولام الابتداء [illegible]

اقول [illegible]

[illegible] قال [illegible]

[illegible]

[illegible] اقول [illegible]

في [illegible] السكون قال [illegible] المؤكدة لا يؤكد بها الا المستقبل [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] قال [illegible]

[illegible] اقول [illegible]

[illegible]

[illegible] قال [illegible]

[illegible] اقول

إلى المختص بهذا [illegible] المبني [illegible] حركة البناء [illegible]
[illegible] عليه [illegible] التنوين [illegible]
الحركة [illegible] بعض [illegible]
[illegible] الحركات [illegible] التنوين
[illegible] للتأنيث [illegible] المؤنث [illegible]
[illegible] التنوين [illegible]
[illegible] التنكير [illegible] تنوين التنكير
وهو [illegible] بين النكرة والمعرفة [illegible] تنوين المقابلة وهو [illegible]
الجمع [illegible] المؤنث السالم كمسلمات وتنوين العوض [illegible]
[illegible] التنوين [illegible] وتنوين الترنم وهو
الذي يلحق مكان حرف [illegible] القوافي [illegible] قول الشاعر أقلّي اللوم عاذل والعتابا
وقولي إن أصبت لقد أصابا [illegible]
[illegible]
في الوقف [illegible]
[illegible]
[illegible] الخارق [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] الكلام [illegible]
[illegible] الكلام [illegible]
[illegible] ونحو [illegible] وسكون [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

هذا هو الكتاب المسمى [illegible]

بسم الله الرحمن الرحيم

[illegible]

فيتوقف عليه ان يدرك المستفيد الشيء الذي هو مقصود بالذات ... من التصريف
منه المختصر ... في علم التصريف ... الاشتغال والبيان ... وحسب ... كل
على ... النحو والمقصود ... الطالب ... فلما كان ...
على كل طالب ... ان يتصور ذلك الشيء لئلا يكون على بصيرة في الطلب ...
لا ... ماهل الشروع في طلب المستفيد بتعريف التصريف ...
... التصريف ... المنتسبين ... الطالب العلم
اعلم ان التصريف وهو ... الغة والتكثير في اللغة التغيير تقول صرفت الشيء
... التصريف ... من اللغة العربية ...
الا ... الكلام ...
جميعا ...
... العلم ...
التصريف في الاصطلاح تحويل الاصل الواحد او غيره والاصلاح ...
والمراد هنا المصدر الى امثلة ... وهي الكلمات ...
والسكنات وتقديم بعض الحروف ...
... المشتقات لمعان جمع ... في الاصل ...
معنى التحويل ... التصريف تحويل الاصل الى امثلة مختلفة لمعان
مقصودة لا تحصل تلك المعاني الا بها اي بهذه الامثلة وفي هذا الكلام ...
العلم ... الاصل الواحد ...
المعاني المقصودة ... ما حصل ... التصريف في
الاصطلاح والمناسبة بينهما ... التصريف ... علم التصريف الذي
هو معرفة الاحوال الابنية ... التحويل ... التغيير ...
التحويل ... من موضع الى موضع ... التحويل ...
الموضع ... الاسم ...
لا ...
ممكن التحويل ... التحويل ...

التنوين حيث قال [illegible] الابنية [illegible] الاكرام [illegible]
[illegible] الاصل الواحد [illegible] المقصود [illegible]
هو الواضع [illegible]
[illegible] هو الواضع [illegible] الاصل الواحد [illegible]
الاصل الواحد الى امثلة [illegible]
[illegible] هذا [illegible] الاصل الواحد [illegible]
[illegible] الكوفيين يجعلون المصدر مشتقا من الفعل [illegible] الاصل [illegible]
[illegible] الفعل [illegible] الاصل [illegible]
[illegible] الامثلة [illegible] الاشتقاق [illegible]
[illegible] الاشتقاق [illegible]
[illegible] الفعل [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] بواسطة او بلا واسطة [illegible] الاصل الواحد [illegible]
[illegible] المصدر [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] الفعل [illegible]
[illegible]
[illegible] الثلاثة [illegible]
[illegible]
[illegible] هذا [illegible]

... عشر لا عشرة لان مورد القسمة هو فعل ما ثلاثي ولها ... او مزيد والقسمة ايضا ...

... ما كان تكون ... الثلاثي والرباعي ... [illegible] ... عشر لانا نقول

نقول ان الفعل ... مورد القسمة اعم من الثلاثي والرباعي ... المراد به مطلق الفعل

من غير نظر الى كونه ... الى آخره ... وهكذا ... التقسيمات ... [illegible]

القسمة مفهوم الفعل لا ما صدق عليه مفهوم الفعل المحكوم عليه في قولنا كل فعل

اما ثلاثي ... [illegible] ... مفهوم الفعل الاخص ... [illegible] ... وكل

... [illegible] ... الثلاثي والرباعي اما مجرد او مزيد فيه ... [illegible] ... يكون باعتبار

حروف الاصلية ... [illegible] ... الى ... الاربعة

اما سالم او غير سالم ... [illegible] ... حروف العلة والهمزة والتضعيف ... [illegible]

سالم ... [illegible] ... الامثلة نصر ... [illegible] ... الى آخره ... [illegible]

... [illegible] ... التصريف ... السالم ما سلمت حروفه الاصلية التي تقابل بالفاء والعين

واللام من حروف العلة وهي الواو والالف والياء والهمزة والتضعيف ... [illegible]

الاصلية ... [illegible] ... الواو والالف والياء والهمزة والتضعيف ... [illegible]

... [illegible] ... التضعيف ... [illegible] ... التضعيف

الاصل ... [illegible]

... [illegible] ... وكذا ... حروف العلة ... [illegible]

... [illegible] ... الكثيرة ... [illegible]

... [illegible] ... التضعيف ... [illegible]

... [illegible] ... من الاصل ... [illegible] ... الكلام

... [illegible]

... [illegible] ... هو الاصل ... [illegible]

... [illegible] ... الثلاثي ... [illegible] ... القبيل

... [illegible] ... يكون ... [illegible]

العين او يفعل بضمهما الا ان الفتح لا يكون الا [illegible] الا [illegible] الساكن وكونه
انتقل الفتح واللام مفتوح [illegible] والعين لا يكون الا [illegible] يلزم التقاء
الساكنين [illegible] من الحركات [illegible] في الفتح والكسر والضم وانما [illegible]
ثم [illegible] بفتح الفاء وكسرها مع سكون العين [illegible] فعل بضم الفاء [illegible]
بكسر العين [illegible] مع سكون العين وكسرها وفتح الفاء مع سكون
وكسرها [illegible] القاصد [illegible] فعل يفعل بكسر العين [illegible]
فان كان ماضيه على وزن فعل بفتح العين [illegible] يفعل بضم العين او بفتحها
نحو نصر ينصر [illegible] العين [illegible] الا [illegible]
[illegible] بكسر [illegible]
[illegible]
فعل بفتح العين على وزن يفعل بفتح العين اذا كان [illegible]
[illegible]
العين [illegible] الحروف [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] القياس في الاستعمال [illegible] الاكثر
[illegible] الحلق [illegible] الاحلم [illegible] الحلق [illegible]
[illegible] الحلق [illegible] ان يكون الفتح [illegible]
الفتح لانه [illegible] الاصل [illegible] الفتح [illegible]
[illegible] الاصل [illegible]
[illegible] الالف [illegible] يكون [illegible] الواو [illegible]
[illegible] العين [illegible] بالفتح [illegible] الكسر [illegible]
[illegible] الاصل [illegible]
[illegible] العين [illegible]
[illegible]
فصل [illegible] العين [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] العين [illegible]
[illegible]
فصل [illegible] العين [illegible] لان [illegible]
[illegible] الاصل [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] العين [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] العين [illegible]

[illegible] التكرير [illegible]
[illegible] الفاعل [illegible]
[illegible] الفاعل [illegible]
[illegible] الاسم [illegible]
[illegible]
[illegible] بكون [illegible]
[illegible] الفاعل [illegible]
[illegible] الفعل الى [illegible]
[illegible]
[illegible] التكلف [illegible]
[illegible] الهمزة [illegible] زيادة الهمزة والنون [illegible]
[illegible] لا يكون الا [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] زيادة الهمزة [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] زيادة الهمزة واللام الاولى والثانية [illegible]
[illegible] الالوان [illegible]
[illegible]
[illegible] الفعل [illegible]
[illegible]

[illegible] اي يقول [illegible] الهمزة [illegible]
[illegible] الهمزة [illegible]
[illegible] الهمزة والواو [illegible]
[illegible] في بعض النسخ [illegible]
الهمزة [illegible] والنون [illegible]
[illegible]
الهمزة [illegible]
[illegible]

وهو الفصل [illegible] او الفاصل كقولك احسن [illegible] الفصل الذي [illegible]
الفاصل الذي [illegible] الا [illegible] الفاصل
[illegible] الفصل [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] الفصل [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
الفاصل [illegible]
والضمير [illegible] والتصغير
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
الكلام [illegible]
[illegible] الفصل [illegible]
[illegible]
الفصل [illegible] الانفصال [illegible]

[illegible] هذا الاعتبار [illegible]
[illegible] الفصل [illegible]
[illegible] الاتصال [illegible]
[illegible] الحاصل [illegible]
[illegible] هذا [illegible]
[illegible]

نحو ضربوا [illegible] الغائبين [illegible] الفاعل [illegible] ذكر الكل [illegible]
[illegible] المؤنث [illegible]
[illegible] المخاطبين [illegible]
[illegible] المخاطبات [illegible]
المتكلم الواحد [illegible]
[illegible]
[illegible] التثنية [illegible] الساكنين [illegible] للفاعل [illegible]
والجماعة [illegible] وكان [illegible]
[illegible] المخاطبة [illegible] المتكلم [illegible]
[illegible] المتكلم [illegible]
[illegible] المخاطب [illegible] المتكلم [illegible]
[illegible] المخاطبة [illegible] المتكلم [illegible]
[illegible] المخاطبة [illegible]
[illegible] المخاطبين [illegible]
[illegible] المتكلم [illegible]
[illegible] المذكر [illegible] المؤنث [illegible]
[illegible]
[illegible] المذكر [illegible] المؤنث [illegible] المخاطبة [illegible]
[illegible] المؤنث [illegible]
[illegible]
[illegible] المناسبة [illegible]
[illegible] هذا [illegible]
[illegible]

واضح على نحو [illegible] لذكر والمراد [illegible]
[illegible]
[illegible] بعض [illegible]
[illegible] واشار [illegible]
[illegible]
[illegible] المتصل [illegible]
[illegible] المنقطع لانها الا المنقطع [illegible]
[illegible] الا [illegible] يكون [illegible] الفاصل [illegible]
[illegible] الاستثناء [illegible]
[illegible]
[illegible] اللفظ [illegible]
[illegible] المطلق [illegible]
[illegible] الفصل [illegible]
الفاصل [illegible] الفاصل [illegible]
[illegible] الفاصل [illegible]
[illegible]
[illegible] الفاصل [illegible]
[illegible] الفصل [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] الفاصل [illegible]
[illegible] الفصل [illegible]

[illegible]

واوضح [illegible] حاصل [illegible] الكلام [illegible] اما الاصول [illegible] الاشكال [illegible]
[illegible] هذا المعنى [illegible] من [illegible]
[illegible] الاشتقاق [illegible]
[illegible]
[illegible] الاصول [illegible] الاشتقاق [illegible]
[illegible] الثانية [illegible] الثالثة [illegible]
[illegible] الكلام [illegible]
[illegible] الاصل [illegible]
[illegible] الاوزان [illegible]
[illegible]
[illegible] الاول [illegible]
[illegible] الاصول [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
كذا [illegible] الاصول الاشتقاق [illegible] الفعل المضارع [illegible]
الفعل [illegible] الزوائد الاربع [illegible] والتنوين [illegible]
اي [illegible] تلك الزوائد الاربع [illegible]
والحصول الزيادة به [illegible] والاصل [illegible]
[illegible] هذا التعريف [illegible]
الاربع [illegible] الزوائد الاربع
[illegible]

والثاني ما اشار اليه بقوله او الهمزة للمتكلم وحده نحو اسير والنون له اي للمتكلم اذا
كان معه غيره مذكرا كان او مؤنثا او عظم نفسه نحو نسير [illegible]
والتفهيم نحو قوله [illegible] الثاني المخاطب [illegible] نحو تسير [illegible]
[illegible]
نحو [illegible] الثاني [illegible] مذكرا كان [illegible]
نحو [illegible] الغائبة نحو [illegible]
عليها [illegible]
[illegible]
[illegible]
ولا [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] للمتكلم [illegible] والهمزة [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] الكلام [illegible]
[illegible] الهمزة [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
والنون [illegible] المتكلم والمخاطب [illegible]
[illegible]

[illegible]

الذي هو مختار المحققين والمصنف [illegible] هذا القسم [illegible] لان الظاهر
في [illegible] كان [illegible]
[illegible] الاسم الفاعل [illegible] واطلق الاسم [illegible]
[illegible]
[illegible]
وقد [illegible] يصلح للحال [illegible] الماضي والمستقبل [illegible]
[illegible] والمراد به [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] اسم فاعل [illegible]
[illegible] المستقبل [illegible]
[illegible] الاستقبال [illegible]
[illegible] يحمل على [illegible]
[illegible] الحال [illegible]
ان تكون [illegible] الماضي والمستقبل [illegible]
[illegible] الاستقبال [illegible]
[illegible] المستقبل [illegible] الحال [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] المستقبل [illegible]
[illegible] الحال [illegible]
[illegible] للتوكيد [illegible]
[illegible] الاستقبال [illegible]

[illegible] ولكن يقول [illegible] كالاسم [illegible]

[illegible] الصيغة [illegible] ههنا [illegible] لم يكن [illegible]

[illegible] الدليل على ان [illegible]

[illegible] على [illegible] ولو كان [illegible]

حال [illegible]

[illegible] الواو [illegible]

[illegible] العرب [illegible]

[illegible] الكلام على الاول لان [illegible]

لكن [illegible] على الاول [illegible] الياء [illegible]

تخفيفا [illegible] الياء [illegible]

[illegible] الواو [illegible] الياء والكسرة [illegible]

[illegible] لان [illegible]

[illegible] الاصل [illegible]

[illegible] الواو

[illegible] الياء والكسرة [illegible] الكسرة [illegible] حكم [illegible]

[illegible] اسم الفاعل [illegible]

[illegible] اسم الفاعل [illegible] الاصل [illegible] القلب [illegible]

[illegible] الياء [illegible]

[illegible] الياء والواو [illegible]

[illegible] الادغام [illegible] الثقل [illegible]

[illegible] الانفصال [illegible]

[illegible]

[illegible] الياء [illegible] القلب [illegible]

لفصل بينهما فقلبتا الى الواو والثالث الف [illegible] الى [illegible] عنهما [illegible]

[illegible] الاولى [illegible]

[illegible]

[illegible] والاصل [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

اصل هذه [illegible]

[illegible] الواوين [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] الاصل [illegible]

[illegible] اجتماع [illegible]

[illegible] كان [illegible]

[illegible] الاول [illegible]

[illegible] الفصول [illegible]

[illegible]

[illegible] الاحكام [illegible] الاصل [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

يعد بالقلم وهو سبب [illegible] الكسر [illegible] مكسور العين [illegible]

والاخر [illegible] الفاتحة [illegible] وتغيير الكلمة [illegible] لتقاطع

النوع الثامن [illegible] لمحل العين وهو ما يكون عين [illegible]

[illegible] العين [illegible]

[illegible]

[illegible]

الثالث [illegible] سواء كان [illegible]

[illegible]

[illegible] الحركات [illegible] وكان ما قبلها [illegible]

[illegible]

[illegible] بالاستقراء [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] اسكان العين [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] مفتوح العين [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] من الواو والكسر [illegible] كما [illegible]

من الواو [illegible] والواو [illegible] التقاء الساكنين [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] الكلام [illegible]

[illegible]

[illegible] الاصل [illegible] الاصلين [illegible]

[illegible]

[illegible] الضم [illegible]

الواو [illegible] التقاء الساكنين [illegible]

[illegible] الاصل [illegible]

[illegible] العين [illegible]

[illegible] مفتوح العين [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] مفتوح العين [illegible]

[illegible] العين [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] حركة العين [illegible]

[illegible]

والضم [illegible] ما قبلها [illegible]
الياء بالضم [illegible] الفعل نحو [illegible] الياء [illegible]
[illegible]
[illegible] الساكن [illegible]
[illegible] حركتين [illegible] الضم والكسر [illegible] الواو والياء ونقول في المضارع
[illegible] من الواوي [illegible]
[illegible] الاصل [illegible] الواوي [illegible]
[illegible] حركة الواو والياء الى ما قبلهما لان الاصل [illegible]
[illegible] الواو والياء [illegible] الاصل [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] المضارع [illegible]
[illegible] الساكنين [illegible]
[illegible]
[illegible] الساكنين [illegible]
[illegible]
[illegible] الساكنين [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] النون [illegible]
[illegible]
[illegible] واما جمع المؤنث [illegible]
[illegible] المضارع والامر [illegible] الساكنين [illegible]

[illegible]

بالتاكيد اي مع نون التاكيد نحو [illegible]

[illegible] ما قبلها لما تقدم من انه [illegible]

لالتقاء الساكنين [illegible]

[illegible]

[illegible] بالحذف لما تقدم وبالتاكيد [illegible]

[illegible]

[illegible] لان الحركات [illegible]

[illegible] كالاصلية [illegible]

ما الكلمة [illegible] المتصل [illegible]

[illegible] نون التاكيد [illegible] المتصل [illegible] هذا الكلام [illegible]

المتصل نون التاكيد مع [illegible] الكلمة [illegible]

[illegible] الحركة [illegible] الحركة [illegible] الكلمة [illegible]

[illegible] الحركة الاصلية [illegible] الحركة [illegible]

[illegible] الفاصل [illegible]

في [illegible]

[illegible] نون التاكيد

قلت [illegible] نون التاكيد [illegible]

[illegible]

ان يكون [illegible] الفاصل المتصل [illegible]

[illegible]

[illegible] الفاصل المتصل [illegible]

[illegible] المتصل [illegible]

[illegible]

المنفصل الذي هو الواو وكذا في جواهري الكراجي بدون تاء التأنيث وهو [illegible]

مزيد الثلاثي لا يشتق منه الا اربعة ابنية [illegible] متعلقة [illegible]

[illegible] وزاد مفعولا [illegible] الاصطلاح [illegible] كأنهم يقولون [illegible]

المزيد [illegible] ان كان [illegible] الا ان يحتمل ان يكون اسم [illegible]

على تقدير [illegible] يحتمل ان يكون اسم مكان على نحو موضع [illegible]

[illegible] يحتمل ان يكون اسم مكان على نحو موضع لا زيادة فيه

مزيد الثلاثي [illegible] الزيادة [illegible] ان يكون [illegible]

[illegible] الثلاثي [illegible] لا [illegible] اربعة [illegible] اصل [illegible]

[illegible] الاصل [illegible] حركة الواو [illegible]

في الاصل [illegible] السكون [illegible]

[illegible] حركة الواو [illegible] التقاء الساكنين [illegible]

[illegible] الخليل [illegible]

الخليل وسيبويه [illegible] الاخفش [illegible]

[illegible] كلام [illegible] الاصطلاح [illegible]

وانما [illegible] الاعلال [illegible]

[illegible] يقولون [illegible] الالوان والعيوب [illegible]

[illegible] الاصل [illegible]

[illegible] قال الشاعر [illegible]

[illegible]

[illegible] الاصل [illegible] الافعال [illegible]

[illegible]

[illegible] يستعمل [illegible] يستقيم [illegible]

[illegible] استقى [illegible] الاصل [illegible]

هذا الباب [illegible] الاصل [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

الاصل [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] هذه الاربعة [illegible]

قال

[illegible] ويقول وتقاول [illegible] صابر [illegible] واسود وابيض [illegible]

[illegible] هذه المذكورات من [illegible]

[illegible] المفعول والصفة [illegible]

[illegible] الاعلال [illegible] الامثلة [illegible] السكون [illegible]

[illegible] افعل واستفعل [illegible]

[illegible] الاعلال [illegible] العين [illegible]

[illegible] الالف [illegible] واما الواو والياء [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] الفاعل [illegible] سواء كان [illegible]

[illegible] والاصل [illegible] الواو والياء [illegible] هذا [illegible]

[illegible]

[illegible] الساكنين [illegible] الهمزة [illegible]

[illegible] الاعلال [illegible]

[illegible] الاعلال [illegible]

[illegible] الاعلال [illegible]

[illegible] الاعلال [illegible]

[illegible]

[illegible] الالف [illegible]

[illegible]

[illegible] الكتاب [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] موضع اللام واللام موضع [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] والاصل [illegible]
والاصل [illegible] والاصل [illegible]
واسم المفعول من الثلاثي [illegible]
[illegible] والاصل [illegible]
[illegible] لالتقاء الساكنين [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] الساكنين [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] الاصل [illegible]
[illegible]
[illegible] الساكنين [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ثلاث لغات [illegible] وقال الشاعر [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] الموصول من الثلاثة
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] النوع الثالث من انواع [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] الاسم والاصل [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
قال [illegible]

الى الالتباس ... ولو ... [illegible] ... واما ... ولخشين من الواحد المؤكد بالنون
على تقدير ... الالف ... [illegible] ... من التقاء الساكنين ... [illegible]
والضم ... [illegible] ... كما ... سيبويه ... الى الفصل ... [illegible]
... [illegible] ... المذكورة ... [illegible] ... الساكن
... [illegible] ... فيكون مفتوحا ... [illegible]
الفصل ... [illegible] ... الاخر ... [illegible] ... والاصل ... [illegible]
الاصل ... [illegible] ... والاصل ... [illegible] ... الواو ... [illegible]
... [illegible] ... الالف ... [illegible]
... [illegible] ... الجمع ... [illegible]
... [illegible] ... الجمع ... [illegible]
... [illegible] ... الالف ... [illegible]
... [illegible] ... النون ... [illegible] ... الالف
... [illegible] ... الواو ... [illegible] ... الفاعل ... [illegible]
... [illegible] ... الاصل ... [illegible]
... [illegible] ... الالف ... [illegible]
... [illegible] ... المفتوح ... [illegible]
... [illegible] ... المذكور ... [illegible]
... [illegible] ... اللام ... [illegible]
... [illegible] ... الساكنين ... [illegible]
... [illegible] ... الساكنين ... [illegible]
... [illegible] ... اللام ... [illegible]
الكل ... [illegible]

الثالث ان لا ينضم ما قبلها اي ما قبل اللام كغزي ورمي ورضي [illegible] واحطت العطنا

والشرف والشرح واستقصت [illegible] والاصل [illegible] [illegible]

قلبت الواو والياء الفا لتحركهما وانفتاح ما قبلهما ثم حذفت الالف لالتقاء الساكنين

[illegible] لالتقاء الساكنين [illegible] لان الالف [illegible] المتحرك [illegible]

الحركة [illegible] [illegible] [illegible] هذا [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] المفتوح ما قبل [illegible] لا يكون [illegible] هذه الامثلة لو يكون [illegible]

[illegible] لكن لا يكون [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] الاولى [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] اللام مفتوح [illegible]

العين [illegible] [illegible]

العين [illegible] اللام [illegible] هذا الكلام [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

نحو يعد تقلب الواو ياء لان الاصل يسو [illegible] وكذلك حكم [illegible] الى الاخشا [illegible]
الساكنين [illegible] الواو والياء [illegible] عن ان الضمة تقلب على الياء [illegible] فيهن
الكلامين [illegible] الشارح قوله [illegible] اللام [illegible] المتصل [illegible]
[illegible] قوله ان [illegible] معمول الشرط لا يتقدم عليه [illegible]
جميع [illegible] الا ان لا [illegible] اللام [illegible]
[illegible] الواو وكيف يكون [illegible]
تقديم [illegible] المتصل [illegible] اللام وهذا التوجيه لو صح [illegible]
[illegible] قوله [illegible] ان [illegible] الا [illegible]
اليه [illegible] وكذا الاعتراض [illegible] كان [illegible]
[illegible] الاصل [illegible] ساكن ثم [illegible]
[illegible] الواو والياء [illegible]
[illegible] وهذا موضع [illegible] الواو والياء [illegible]
[illegible] والاصل [illegible]
[illegible] الحركة [illegible]
[illegible] الحروف [illegible]
[illegible] الواو [illegible]
[illegible] حيث [illegible]
الواو والياء [illegible] الواحد [illegible] الاصل [illegible]
[illegible] الواو والياء ساكنين في [illegible]
[illegible]
ان [illegible]
[illegible]
[illegible] وكل [illegible]

محل الجيشين لم يتصل [illegible] بالفعل وحينئذ [illegible] واتصلت النون [illegible] سكون [illegible]
هذا [illegible] هذا مفعول لم يتغير [illegible] الواو [illegible] النون
ولم [illegible] لنا ولم [illegible] النون [illegible] التوكيد ولم [illegible]
يضربان [illegible] النون [illegible] الواو [illegible]
وتقول [illegible] الفعل [illegible] متحركة مفتوحة نحو يضربان [illegible]
يضربنا [illegible]
[illegible]
[illegible] الفاعل [illegible] نحو تضربن ويضربن [illegible]
[illegible] الفاعل [illegible]
نحو تضربن ويضربن [illegible] الاصل [illegible]
[illegible] اللام [illegible] يضربن [illegible] اللام [illegible] يضربون [illegible] اللام
[illegible] نحو تضرب [illegible]
والاصل تضربون [illegible] تضربين [illegible]
[illegible] الفاعل [illegible]
اضرب [illegible]
المخاطب [illegible] تضربون [illegible] تضربون [illegible]
[illegible] تضربون [illegible]
فيها [illegible] المذكر [illegible]
اللام فيها [illegible] الاصل تضربون [illegible] واو [illegible]
النون [illegible]
وتقول [illegible] الكسر [illegible]
[illegible]
[illegible] الساكنين [illegible]

وعدم بقاء [illegible] على حركة الاصلية [illegible] على كونه [illegible] والكسر [illegible]
اى [illegible] حكم [illegible] كان [illegible] مكسورا [illegible]
[illegible] بالكلام [illegible]
[illegible] التطويل ولو [illegible]
[illegible]
[illegible] الاصل [illegible] المنقل [illegible]
[illegible] الكلمة [illegible]
[illegible] الواو [illegible]
[illegible] ما قبلها [illegible]
[illegible] الذكور [illegible]
[illegible] هذه الواو [illegible]
[illegible] الاصل [illegible]
[illegible] الاصل [illegible]
هذا الواو [illegible] ما قبلها [illegible]
[illegible] اجتماع الاعلالين [illegible]
[illegible] الاصل [illegible]
[illegible] اجتماع الاعلالين [illegible]
[illegible] اجتماع الاعلالين [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

برضيين بالياء والواو [illegible] الاصل الياء والالف [illegible]
قال [illegible] رضي [illegible] رضيا [illegible] القياس [illegible]
[illegible] الاصل [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] الاصل [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] والجمع [illegible]
وكذا [illegible]
من [illegible] بالفتح [illegible]
[illegible] بالفتح [illegible]
[illegible] هذا القياس [illegible]
[illegible] هذه الثلاثة المذكورة [illegible]
[illegible] رضيا [illegible]
[illegible]
[illegible] الكلام [illegible]
[illegible] الاصل [illegible]
الحروف [illegible] الياء والواو والالف [illegible] الثلاثة [illegible]
[illegible] الكلام [illegible]
[illegible] الواو والياء [illegible]
[illegible] الكلام [illegible]
[illegible]

[illegible] والرمي [illegible] من [illegible] التقاء الساكنين [illegible]

للذكور غازٍ اصله غازو [illegible] اصله [illegible] غازون [illegible] اصله [illegible]

[illegible] غازية اصله غازوة [illegible] غازيات اصله غازوات [illegible] اصله [illegible]

[illegible] اصل [illegible] وكذلك [illegible] لما [illegible]

كصنوبر [illegible] فاعل واصل [illegible] كاسر [illegible]

[illegible] اصله [illegible]

[illegible] التقاء الساكنين [illegible] والتنوين [illegible]

لالتقاء الساكنين [illegible] التنوين [illegible] التنوين [illegible]

[illegible] التنوين [illegible]

[illegible] الضمة ثم [illegible] الكسرة

[illegible] الاصل [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] اللفيف [illegible]

والاصل [illegible] الكسر [illegible] لالتقاء الساكنين ثم [illegible]

[illegible] المذكر [illegible]

[illegible]

في الاصل [illegible]

[illegible]

[illegible]

في [illegible] الاصل [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] لا يكون الواو [illegible] تقلب [illegible]
[illegible] الاصل [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] الاشكال [illegible]
ان الاصل [illegible]
[illegible] الاعلال [illegible]
[illegible] الواو [illegible]
[illegible]
[illegible] الواو [illegible] الياء [illegible]
[illegible] الا [illegible]
[illegible] الواو [illegible]
[illegible] ساكن [illegible]
[illegible] الاول [illegible]
يكون [illegible]
[illegible] الاصل [illegible]
[illegible]
[illegible] لا يكون [illegible]
[illegible] الاصل [illegible] الواو [illegible]
[illegible] لا يكون [illegible]
[illegible]
[illegible] كلمة [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] والقياس [illegible] ولكن [illegible]

ان كان [illegible]

[illegible] والاصل [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] الامام [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] واما [illegible] والقياس [illegible]

[illegible]

[illegible]

وكذا [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] الاصل [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

واعتد [illegible] بحيث [illegible] قضاء [illegible] من [illegible] مما ذكرنا

هذه القضايا [illegible] ولكن [illegible] واطلقوا الكلام في هذا القلب على الكلمة

وقالوا [illegible] هذه القلب [illegible] الفعل فقط لان وقوعه

اكثر فهو النوع [illegible] لا يقلب [illegible] مستقيم وفي الشرط [illegible]

كذا [illegible] وما [illegible] وحاصله [illegible] لا تقلب [illegible]

[illegible] على انقلاب [illegible] الا وقع [illegible] عنه [illegible]

في المصطلح [illegible] وما [illegible] الا [illegible]

[illegible] هذا البحث الفصل [illegible] على [illegible]

[illegible] هذا النوع الكلام فيما يكون [illegible]

[illegible] النوع الرابع من الانواع السبعة الفصل العين واللام وهو

ما يكون عينه ولامه [illegible] حرف علة [illegible] اللفيف

المقرون [illegible] اللفيف [illegible] يقال [illegible]

اما المقرون [illegible] الفاصل [illegible]

[illegible] هذا النوع اربعة اقسام لكن [illegible] يكون [illegible]

[illegible] يكون [illegible] يكون [illegible]

[illegible] الفصل [illegible]

النوع [illegible] الباب [illegible]

العين [illegible]

[illegible] الاصل [illegible]

[illegible]

[illegible] الكلمتين [illegible] الفصل [illegible]

[illegible] قلنا [illegible] الكلمة [illegible]

[illegible] الفصل الذي هو [illegible]

اسم الفاعل [illegible] والهمزة بدل [illegible] بالواو ويقال في اسم المفعول [illegible]
[illegible] مثل المناقص [illegible] الاجوف [illegible] الاصل [illegible]
[illegible] الاعلال [illegible] الصورة [illegible]
[illegible] الادغام [illegible]
[illegible] القوة [illegible] الادغام [illegible]
[illegible] الادغام [illegible] القوة [illegible]
[illegible] العين [illegible]
[illegible] العين [illegible]
[illegible]
[illegible] العين [illegible] المكسور [illegible]
[illegible] العين [illegible]
[illegible] اسم الفاعل [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] الاول [illegible] الاصل [illegible]
الرابع [illegible] المتكلم [illegible]
[illegible] العين [illegible]
[illegible] العين [illegible]
[illegible] الادغام [illegible]
[illegible] الادغام [illegible]
[illegible]

[illegible] ... يلزم [illegible] التصوير [illegible]

[illegible] ... في المصحف [illegible]

[illegible] ... والواو [illegible]

[illegible] ... في المصحف [illegible]

[illegible] ... الألف [illegible]

[illegible] ... الألف [illegible]

[illegible] ... على [illegible]

[illegible] ... الأصل [illegible] الإدغام [illegible]

[illegible] ... الإدغام [illegible]

[illegible] ... [illegible]

قال [illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible]

بلا إدغام [illegible] ... الأصل [illegible]

[illegible] ... [illegible]

[illegible] ... الإدغام [illegible]

[illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible] مفتوحة

[illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible]

[illegible] ... الأصل [illegible]

تقول [illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible]

يستحيي استحيا فهو مستحي وذاك مستحي منه لم يستح لا تستح لم يستحي لا يستحي استحيي كما
مر شرح [illegible] من المر [illegible] حذف [illegible] الياء [illegible] ويقول استحى يستحي استحيا فهو
مستحي وذاك مستحيا منه المستحيي لا تستح لم يستح لا تستح استح [illegible] التاء [illegible] الاخرى
[illegible] [illegible] الاول [illegible] هو الاصل [illegible] تعالى ان الله لا يستحيي
[illegible] [illegible] الثالثة استحى استحيا
استحوا [illegible] استحى استحيا [illegible] استحيت استحيتا استحين
[illegible] استحيي [illegible] [illegible] يستحين [illegible]
يستحيين [illegible] استح استحيا استحوا استحي استحيا استحين والتاكيد استحين
[illegible] اللام استحيا استحيي استحين استحيي استحيان [illegible] هذا النوع [illegible]
[illegible] الى الجواب [illegible] لكثرة الاستعمال كما قالوا
[illegible] لا ادر [illegible]
الى الكثرة [illegible] الكلمة كذا حكاه الخليل [illegible] سيبويه [illegible]
[illegible] الكلام قال سيبويه [illegible]
الى الالف الساكنين [illegible] الاولى [illegible] الفا [illegible] وا [illegible]
[illegible] كلامهم [illegible] التقاء الساكنين [illegible]
[illegible] الياء [illegible]
[illegible] حركة الياء [illegible]
الساكنين [illegible] لكثرة الاستعمال وفي كلام سيبويه [illegible]
اللام [illegible] [illegible]
[illegible] اللام [illegible] الحركة [illegible] العين [illegible] اللام
[illegible] الناقص [illegible] لكثرة الاستعمال [illegible] استحيا [illegible]
[illegible] الياء الا [illegible] اللام [illegible]
[illegible] لكثرة الاستعمال [illegible] حذف اللام [illegible] النوع الخامس [illegible]

التشبيه بالفعل لما ... [illegible] ... في كلام من ... [illegible]

لاجتماع حرف العلة ... الفارق بينهما ... والتشبيه ... بأن يكون

على ... الكلام ... ما كان ... [illegible]

... [illegible] ... الا ... كلام ... [illegible]

وكلم ... [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ... والاصل ... [illegible]

[illegible] ... الاصل ... [illegible]

[illegible]

[illegible] ... الا ... [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ... الساكن ... [illegible]

[illegible] ... الاصل ... [illegible]

[illegible] ... والاصل ... الاصل ... [illegible]

[illegible] ... التاكيد بالنون ... [illegible]

[illegible] ... الساكنين ... [illegible]

[illegible] ... الساكنين ... [illegible]

[illegible]

جميع الاحكام ... [illegible]

[illegible]

لسكونها وانكسار ما قبلها فان الاصل [illegible]

النوع السادس من انواع السبعة المعتل الفاء والعين وهو ما يكون فاؤه وعينه حرف

علة [illegible] ما يكون الفاء والعين منه حرف علة

[illegible]

[illegible] النوع [illegible]

المعتل [illegible] من الاسم وهذا النوع اثقل من انواع المعتل [illegible]

[illegible] ما يكون [illegible]

النوع التاسع من انواع السبعة المعتل الفاء والعين واللام وهو ما يكون فاؤه

وعينه ولامه حرف علة [illegible] يكون [illegible] الكلام [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] اول الكلام [illegible]
[illegible] الاتصال [illegible] لا يكون في
قوله الكلام [illegible] لا اشكال [illegible]
[illegible] الاتصال [illegible]
فان [illegible] الا [illegible]
من [illegible]
لا [illegible] بهذا الكلام [illegible]
ان [illegible]
الاتصال [illegible]
[illegible]
[illegible]
ذلك [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] الاتصال [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] بهذا الكلام [illegible] والاتصال [illegible]
[illegible]
[illegible]

الاولى من الهمزتين المنقلبة ثانيتهما واوا او ياء كهمزة وصل نحو الهمزة الثانية اي تصير الهمزة
المنقلبة واوا او ياء همزة حال اتصال الوصل اي وصل تلك الكلمة بكلمة قبلها [illegible]
همزة الوصل في الدرج [illegible] وتصحيح النقلة [illegible] كما [illegible] العلة [illegible]
الثانية المراد بها الواو والياء لكن اطلق عليها الهمزة لكونها في الاصل همزة [illegible]
همزة [illegible] الاولى [illegible] الثانية [illegible] هذا [illegible] الثانية [illegible]
[illegible] لكان [illegible] لكن [illegible] بقوله الهمزة [illegible] الثانية [illegible]
[illegible] يكون همزة [illegible] ان يحصل همزة [illegible] وهذا اسهل لكن [illegible]
[illegible] الثانية [illegible] همزة الوصل [illegible] ان الهمزة الثانية [illegible]
عند سقوط همزة الوصل [illegible] الواو [illegible] العلة [illegible] اجتماع
الهمزتين [illegible] الاصل [illegible] سقط همزة
الوصل [illegible] همزة المنقلبة [illegible]
[illegible] الاصل [illegible] سقط همزة الوصل [illegible] الهمزة المنقلبة [illegible]
[illegible] الاصل [illegible] سقوط همزة الاولى [illegible] الثانية
[illegible] الاصل [illegible] بالواو [illegible] سقط الهمزة
[illegible] الثانية وكذلك [illegible] باعادة
الهمزة [illegible] همزة الوصل [illegible] الثانية [illegible] همزة الوصل [illegible]
[illegible] الاولى [illegible] الهمزة [illegible]
يكون [illegible] الاصل [illegible]
الهمزة الاصلية [illegible] الاستعمال [illegible] همزة الوصل [illegible]
الساكن [illegible] هذه [illegible] بسلك [illegible]
[illegible] في [illegible] الاصل [illegible]
[illegible] اصلا [illegible] همزة الوصل [illegible] الثانية [illegible]
[illegible] همزة الوصل [illegible]

ومن الاسم من ليس الكلمة [illegible]
على [illegible]
بالله [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] الساكنين [illegible] في قراءة [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] الساكنين [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] سيبويه [illegible] الخليل [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

المرتين فقال ابن الحاجب [illegible] سيبويه [illegible] ما ذكره الخليل لا يجوز [illegible]

[illegible] القلب [illegible] ياسو [illegible]

[illegible] الاصل [illegible] ولا اذكره [illegible]

[illegible] همزة الوصل [illegible] الوقف [illegible]

[illegible] الاصل [illegible]

[illegible] الاصل [illegible]

[illegible] الحكم [illegible] المصل [illegible]

[illegible] الاصل [illegible]

والاصل قلت الثانية [illegible]

[illegible] سقوط همزة الوصل [illegible]

[illegible] الذكور [illegible] الاصل [illegible]

[illegible] انما سقطت همزة الوصل [illegible] الهمزة [illegible]

[illegible] الاصل [illegible]

[illegible] عليك ان [illegible]

[illegible] الاطالة [illegible] يكون [illegible]

[illegible] الهمزة [illegible]

[illegible] الهمزة [illegible]

[illegible]

[illegible] الاصل [illegible] الهمزة [illegible]

[illegible] الهمزة [illegible]

[illegible] الشعر [illegible]

[illegible] السلام [illegible]

من اصليهم فال ... [illegible] ... ما ازيح الهمزة

الخليل ابدل الهمزة ... [illegible] ... الادغام ... [illegible]

... [illegible] ... تقول ... [illegible] ... الواحد

... [illegible] ... لان اصله ... [illegible] ... الهمزة ... [illegible]

... [illegible] ... العين واللام ... [illegible] ... لان اصله ... [illegible]

... [illegible] ... الفاء واللام ... [illegible] ... الفعل في الوحدة

... [illegible] ... على الاصل ... [illegible]

... [illegible] ... الفعل ... [illegible] ... الوصل ... [illegible]

... [illegible] ... لان الهمزة ... [illegible] ... الفاء ... [illegible]

... [illegible] ... كما هو في بعض النسخ وكان ... [illegible]

... [illegible] ... اللام ... [illegible]

... [illegible]

... [illegible] ... التاكيد ... [illegible] ... اللام ... [illegible]

... [illegible] ... الواو ... [illegible] ... لا ... [illegible]

... [illegible] ... المفعول ... [illegible] ... كان ... [illegible]

... [illegible] ... اسم الفاعل ... [illegible]

... [illegible] ... الياء ... [illegible]

... [illegible] ... الواو ... [illegible]

... [illegible] ... الهمزة ... [illegible]

... [illegible] ... الهمزة ... [illegible]

... [illegible] ... الهمزة

... [illegible]

... [illegible] ... الهمزة ... [illegible] ... اصله ... [illegible]

... [illegible]

حركة الهمزة الى الراء وحذفت الهمزة وكذا [illegible] الفصل [illegible]
[illegible] والاصل [illegible] الوزن [illegible] الفصل [illegible]
قلبت [illegible] الهمزة [illegible]
كما في الفصل [illegible]
[illegible] الفصل [illegible]
[illegible] الاكثر [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] الفاعل [illegible] الهمزة [illegible]
[illegible] اصله [illegible]
[illegible] الهمزة كما تقدم وقلبت [illegible]
[illegible] الفاعل [illegible] اصله [illegible] اصله [illegible]
[illegible] المفعول اصله [illegible] الهمزة كما تقدم [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
للمفعول [illegible]
[illegible]
[illegible] اصله [illegible]
[illegible] اصله [illegible]
[illegible]
[illegible] اصله [illegible]
[illegible]

الواحدة [illegible] التأكيد [illegible] اللام [illegible]
[illegible] الكثير [illegible]
[illegible] التأكيد [illegible]
[illegible]
من [illegible] اللام [illegible]
[illegible] التأكيد [illegible] كثيرا [illegible]
واعلم [illegible]
[illegible]
[illegible] الأصل [illegible]
[illegible] الذكر [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] الكلام [illegible]
في الفصل الذي به يتميز المفعول [illegible] اسم الزمان والمكان [illegible]
[illegible]
[illegible] فنقول بناء اسم الزمان والمكان من يفعل بكسر العين
مفعل بكسر العين [illegible]
[illegible] مفعل [illegible]
[illegible] الكلام [illegible]
الكسر [illegible]
[illegible] مفعل [illegible] الكسر [illegible]
[illegible] المسجد والمشرق والمغرب والمطلع [illegible] مكان [illegible]

والمصر مكان [illegible] ومسقط الرأس [illegible] مكان السكون والمنسك مكان [illegible]

[illegible] مكان [illegible] والمسقط مكان [illegible] ومسقط الرأس [illegible]

[illegible] حكم [illegible] [illegible] لأن [illegible]

[illegible] [illegible] لكن [illegible]

على ما هو القياس [illegible] والسكن والمطلع [illegible] فيها كلها [illegible]

[illegible] اصطلاح المنطق [illegible] كلها [illegible]

أي [illegible] إنما يكون إذا كان المفعل [illegible] اللام [illegible]

في المحل [illegible] والمكان مكسور [illegible]

[illegible] ابن السكيت [illegible]

[illegible] الشافعي [illegible]

[illegible] الزمان والمكان [illegible]

كان [illegible]

[illegible]

[illegible]

ومحل الكلام [illegible] المحل [illegible] واللام كيف حكم [illegible]

[illegible] تصانيف [illegible] مفتوح العين [illegible]

[illegible] المفتاح [illegible]

[illegible] السماع [illegible]

[illegible] الموضع [illegible]

[illegible] الفتح [illegible]

[illegible] مكان الفصل [illegible]

قال ابن الحاجب [illegible] الفصل [illegible]

[illegible] بعض المحققين [illegible]

[illegible]

لذلك ويتعدى له بالمقربة بالفتح مكان العمل و بالفتح القصد [illegible]
تعرف بها التي [illegible] لذلك وكذلك المشرقة الموضع الذي تشرق فيه الشمس [illegible]
لذلك [illegible] الفعل [illegible]
الفعل [illegible] على [illegible] بيت [illegible] اسمان [illegible]
والقياس الفتح لانه [illegible] بالضم [illegible] والمكان [illegible]
[illegible] اسم المفعول لان [illegible] اسم المفعول [illegible]
[illegible] الاخر [illegible] مفعول [illegible] لفظ المفعول له [illegible]
القلم والمدحرج والمطلق والمستخرج [illegible] الحاوي والثوى [illegible]
[illegible] المكان [illegible] المكان [illegible]
الميم والعين واللام [illegible] الاسم [illegible]
كل [illegible] الشجر [illegible] الاسد
[illegible] كثرة [illegible] كثرة [illegible]
[illegible] الناس [illegible]
[illegible] على [illegible] ان يكون [illegible]
[illegible] الادب [illegible] اهل [illegible]
[illegible] كان [illegible] كان [illegible]
[illegible]
[illegible] الموضع [illegible]
[illegible] المفعول [illegible]
[illegible] كان [illegible]
[illegible] الاسم [illegible]
[illegible]
[illegible] باسم [illegible]

وقد علم من تعريفها ان [illegible] انما يكون [illegible] ولا يكون [illegible]
[illegible] الى ما [illegible] في [illegible]
[illegible] على [illegible]
وانما [illegible] على [illegible] لان [illegible]
[illegible] لكن [illegible]
[illegible] على [illegible] الاسماء [illegible]
[illegible] الا [illegible]
[illegible]
[illegible] هذا [illegible]
الكلام [illegible]
من حيث [illegible] الاسم [illegible]
[illegible]
[illegible] الاسماء [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
نوع [illegible]
[illegible]

[illegible]

ايضا نحو قولهم القتر والقياس تنبه والغضب والمرة فيها زاد على القتار وباعتبار [illegible] داود

ثم الثنيا اخرهما فيه يحصل به ان بناها كما ان التانيث لوقوف عليها الهاء [illegible] المصدر كما

لا تعطل القتر والاعطال الفعل الاستعمال لهو والتحويجز وهذا هو الحكم في الثلاثي المجرد

المزيد جاء والتاء هي كلها الا ما تغير التانيث منها الى من الثلاثي والرباعي [illegible]

كان [illegible] التاء نيت [illegible] الوصف بها الواحد واحد كقولك [illegible]

والمصدر [illegible] ملة واحدة [illegible] والضاربة النوع [illegible]

[illegible] فصلا [illegible] فصل واستعمل [illegible]

نحو [illegible] وكذلك وعليك [illegible]

[illegible] الطلب [illegible] جلست جلسة اي [illegible] الجلوس [illegible] والقعدة

[illegible] انها النوع من الفعل نحو [illegible] حسن الطعمة [illegible] النوع [illegible]

والجلوس [illegible] النوع الحالة التي كان عليها الفاعل [illegible]

من حسن التركيب اذا كان [illegible]

[illegible] موجود [illegible] الحالة [illegible]

القتلة الحالة التي [illegible] عليها [illegible] الثلاثي المجرد [illegible]

لا [illegible] فيه واما غيره فالنوع منه كالمرة بالعرف

في اللفظ والفارق القرائن الخارجة نحو

[illegible] واحدة المرة [illegible] لطيفة

واحدة [illegible] النوع

كما هو [illegible] واحدة [illegible]

لطيفة [illegible]

واحدة [illegible] حسنة

او [illegible] او غيرها

للنوع وكذا البواقي

هذا كتاب الصمدية

بسم الله الرحمن الرحيم

أحسن كلمة يبتدأ بها الكلام وخير خبر يختم به المرام حمدك اللهم على
حسن الإنعام والصلاة والسلام على سيد الأنام وآله البررة الكرام

والمشتمل على جزئين [illegible] الجملة الأولى بها [illegible]

[illegible] الألفاظ [illegible] الإعراب [illegible]

[illegible] الكلام [illegible] الكلمة [illegible] اسم [illegible] وفعل و

حرف والكلام [illegible] الأسماء [illegible] اسم وفعل واسم

إيضاح الاسم [illegible] مستقل [illegible]

[illegible] والتثنية والجمع [illegible] كلمة معناها

مستقل [illegible] كلمة معناها غير مستقل و

[illegible] **تقسيم** الاسم [illegible]

[illegible]

[illegible] **أيضا** [illegible]

[illegible] **أيضا** ان [illegible]

[illegible] المذكر والمؤنث [illegible]

[illegible] **تقسيم** [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] **تبصرة** [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

اسلوبه فائدة الاعراب لغة البيان واصطلاحا تغيير اواخر الكلم لاختلاف العوامل لفظا او تقديرا واقسامه
رفع ونصب وجر وجزم فالاولان يوجدان في الاسم والفعل والثالث يختص
بالاسم والرابع بالفعل والبناء كيفية في آخر الكلمة لا يطلبها عامل وانواعه
ضم وكسر وفتح وسكون فالاولان يوجدان في الاسم والحرف ويوجد في الكل
ومثله كلام المبرد والاعراب يوجدان في الكلم الثلث نحو ان وقام وسوف وكم
بعشرة وقيل توضيح علامات الرفع اربع الضمة والالف والواو والنون
فالضمة في الاسم المفرد والجمع المكسر وجمع المؤنث السالم والمضارع والالف
في المثنى وهو ما دل على اثنين واغنى عن متعاطفين وملحقاته نحو كلا
كلتا مضافين الى مضمر واثنان واثنتان والواو في الجمع المذكر السالم وملحقاته
نحو اولو وعشرين وبابه وفي الاسماء الستة وهي ابو واخو وحمو وهنو وفو وذو
ذو مال بمعنى صاحب مكبرة مضافة الى غير الياء والنون في المضارع المتصل به
ضمير رفع لمثنى او جمع او مخاطبة نحو يفعلان وتفعلان ويفعلون وتفعلون
وتفعلين اكمال علامات النصب خمس الفتحة والالف والياء والكسرة
وحذف النون فالفتحة في الاسم المفرد والجمع المكسر والمضارع والالف في
الاسماء الستة والياء في المثنى والجمع وملحقاتهما والكسرة في جمع المؤنث
السالم وحذف النون في الافعال الخمسة توضيح علامات الجر ثلث الكسرة
والياء والفتحة فالكسرة في الاسم المفرد والجمع المكسر المنصرفين وجمع
المؤنث السالم والياء في الاسماء الستة والمثنى والجمع والفتحة في غير
المنصرف وعلامتا الجزم السكون والحذف فالسكون في المضارع صحيح

والصلة [illegible] الى الاسم [illegible] **فائدة** [illegible] الاعراب [illegible]

[illegible] فالثالث الاسم [illegible] كما في المضارع [illegible]

[illegible] التاكيد [illegible] المفتوح [illegible]

في المضارع [illegible] الاسم [illegible] المضارع [illegible] بالواو والياء [illegible]

[illegible] السالم [illegible] الى ياء المتكلم [illegible] **الحركة الثانية**

[illegible] الاسماء الاسم [illegible] الاعراب [illegible] **الاول**

[illegible] **الاول** الفاعل [illegible] الفاعل [illegible]

[illegible] التنازع [illegible] المضمر [illegible] الاستثناء [illegible]

الفصل [illegible] الواحد المذكر والمضارع [illegible]

[illegible] الاستثناء [illegible]

[illegible] الواضح [illegible] الفاعل [illegible] **فبصرة** [illegible]

الفصل [illegible] فاعله [illegible] الثابت [illegible]

[illegible] المضارع [illegible] الفصل

[illegible] ذكر [illegible] الفصل [illegible] الدار

[illegible] الفصل [illegible]

[illegible] **مسئلة** [illegible] الفاعل [illegible]

[illegible] الفصل [illegible] الفصل [illegible]

[illegible] الفصل [illegible] الفصل [illegible] الا [illegible]

[illegible] **الثاني** [illegible] الفاعل [illegible]

[illegible]

[illegible] **الثالث الرابع** المبتدأ والخبر [illegible]

من المرفوعات [illegible] الصفة الواقعة بعد حرف الاستفهام

والنفي [illegible] نحو زيد قائم وأقائم [illegible] وما قائم

الزيدان [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] **قاعدة** [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] **فصل** [illegible] المبتدأ والخبر [illegible]

[illegible] **الأول** الاتصال [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] **مسئلتان** [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] الاول [illegible]

والمتوسطان [illegible] **الثاني** الاخرين [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] الصدق [illegible]

[illegible] الاكثر [illegible]

[illegible]

[illegible] **الثالث**

[illegible]

[illegible]

[illegible] **الرابع** [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] الثاني [illegible] الثالث [illegible]

[illegible] الرابع [illegible]

[illegible] الخامس [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] النوع الثاني [illegible]
[illegible] الاول المفعول به [illegible]
[illegible]
[illegible] الثاني المفعول المطلق [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] الثالث المفعول له

وهو المنصوب بفعل [illegible] لاجله او حصوله [illegible] تاديبا وضربته للتاديب

جبنا وشرط كونه مصدرا [illegible] وفاعلا [illegible] باللام [illegible]

[illegible] وسماه الامام [illegible] وجنس الحال ايضا **الرابع**

المفعول معه وهو المذكور بعد واو المعية [illegible] عامل ولا يتقدم على

عامله [illegible] وما [illegible] وجئت انا وزيدا [illegible]

[illegible] **الخامس** المفعول فيه وهو

اسم زمان او مكان مبهم [illegible] يوم الجمعة

[illegible] بعشرين يوما وعشرين [illegible]

[illegible] **السادس** المنصوب بنزع الخافض وهو الاسم [illegible]

[illegible] واختار [illegible] ذكر

[illegible] **السابع**

الحال وهي الصفة المبينة للهيئة [illegible] الا اذا [illegible]

[illegible] ثلاثة [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] اركان المصادر

[illegible]

[illegible] **الثامن** التمييز وهو النكرة [illegible]

[illegible]

عن الاسم وان كان يشتغل المحل بالمحال [illegible]

[illegible]

واشتغل الاول بشيء [illegible] [illegible]

المسند اليه على الاشهر **النوع الثالث** ما يجر من الاسم وهي اشياء

الاول المضاف اليه وهو اسم نسب اليه شيء بواسطة حرف جر مقدر [illegible]

[illegible] من المضمرات واسماء الاشارة واسماء الاستفهام واسماء الشرط [illegible]

سوى اي [illegible] وبعض الاسماء [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] **تكميل**

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

من المضاف اليه [illegible] الاستفهام [illegible]

[illegible]

[illegible] **الثاني** المجرور بالحروف [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

تمشي باسم هند ونحو الكتاب والواو لا تمشي بالظاهر البتة **النوع الرابع**

ما يرد منصوبا وغير منصوب وهو اربعة **الاول** المستثنى وهو المذكور بعد الا

واخواتها [illegible]

الا [illegible] المستثنى [illegible] العوامل [illegible]

[illegible] الكلام [illegible] وان ذكر وان كان الكلام موجبا نصب الا

وان كان منفيا [illegible]

[illegible] وان كان [illegible]

الاتباع [illegible] المستثنى [illegible]

[illegible] ولا يكون منصوب [illegible]

مستثنى [illegible]

ما [illegible] المستثنى [illegible] **الثاني** المشتغل

[illegible] المشتغل [illegible] اسم [illegible]

الاسم [illegible] المشتغل [illegible] الا

[illegible] الشرط [illegible]

[illegible] الابتداء [illegible] الاسم [illegible]

[illegible] المشتغل [illegible]

[illegible]

[illegible] المشتغل [illegible]

[illegible]

[illegible] **الثالث** [illegible]

[illegible] **تفصيل** [illegible]

[illegible] **تبصرة** [illegible]

[illegible] **الرابع** [illegible]

[illegible] العشرة والمائة [illegible]

[illegible]

[illegible] الاثنان [illegible] مع المؤنث [illegible]

[illegible] والثلاثة الى العشرة بالعكس [illegible]

وثمانية ايام **تمييز** [illegible] عشر رجلا [illegible] المذكر [illegible]

عشر امرأة [illegible] عشرة امرأة [illegible] المؤنث [illegible] عشر رجلا [illegible]

المذكر وثلاث عشرة امرأة [illegible] عشرة امرأة في المؤنث [illegible] وعشرين [illegible]

[illegible] احد عشر رجلا [illegible] عشرة امرأة واثنان وعشرون رجلا

واثنتان وعشرون امرأة وثلاثة وعشرون رجلا وثلاث وعشرون امرأة [illegible]

ثم [illegible] **المضمر** [illegible] لمتكلم او مخاطب او غائب

[illegible] الى متصل ومنفصل فالمتصل [illegible]

[illegible] المتصل [illegible] ولا يجوز المنفصل الا لتعذر المتصل

[illegible] **مسئلة** [illegible]

[illegible] ان كان [illegible]

[illegible]

[illegible] **فائدة**

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ولو كان المثنى [illegible] ومنها أسماء الإشارة وهي ما

وضع لمشار إليه المحسوس [illegible] والمذكر والمثنى [illegible]

[illegible] والمؤنث [illegible]

[illegible]

[illegible] التنبيه [illegible]

[illegible] ومنها الموصول وهو [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] الموصول [illegible]

والمؤنث والذان والتان [illegible]

[illegible] المذكر واللاتي [illegible]

[illegible]

والمذكر مسألة [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] منها المركب وهو [illegible]

[illegible]

[illegible]

المركب [illegible] التوابع كل ثان بإعراب سابقه من جهة واحدة

الأول [illegible] وهو [illegible] [illegible] فهو اما حال

[illegible]

[illegible]

[illegible] الا [illegible] الكلام [illegible]

[illegible]

[illegible] **الثاني** [illegible]

[illegible]

[illegible] على الربوع [illegible]

[illegible] المطلوب [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] **الثالث** التاكيد وهو تابع

[illegible] الحكم [illegible] اللفظ [illegible] المكرر [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] **مسئلتان** [illegible]

[illegible]

[illegible]

الرابع البدل وهو التابع المقصود بما نسب الى المتبوع دونه وهو بدل الكل من

الكل والبعض من الكل والاشتمال وهو الذي اشتمل عليه المبدل منه [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] هل [illegible]

الظاهر عن المضمر [illegible]

بدل المضمر من [illegible]

[illegible] الخامس عطف البيان وهو تابع غير صفة [illegible]

[illegible]

البدلية [illegible]

[illegible]

[illegible] الاسماء العاملة المشبهة بالافعال

وهي [illegible] الاول المصدر وهو اسم الحدث الذي اشتق منه الفعل ويعمل عمل

فعله [illegible]

[illegible]

[illegible] الثاني والثالث اسما الفاعل والمفعول [illegible]

[illegible]

الحال او الاستقبال واعتماده على [illegible]

ولا يعمل [illegible]

[illegible] واسم المفعول ما دل على حدث ومفعول [illegible] والثلاثي [illegible]

الرابع الصفة المشبهة وهي ما دل على حدث [illegible] ثبوت [illegible]

من اسم الفاعل [illegible] اللزوم [illegible] [illegible]

[illegible]

على [illegible] **مبحث** [illegible] الثلاث [illegible]

على الفعل المشبه [illegible] [illegible] [illegible]

كل [illegible] الثلاثة [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] عشر [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] **الخامس** اسم التفضيل وهو

ما دل على موصوف بزيادة على غيره وهو اصل المذكر [illegible] المؤنث [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

والثاني [illegible] [illegible] [illegible]

والثالث [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] الابدال

[illegible]

[illegible]

[illegible]

خاتمة [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

سوى العلمية [illegible]

[illegible] العلمية والالف والنون [illegible] العلم كعمران والوصف [illegible]

[illegible] مصروف [illegible] والتركيب [illegible]

العلم [illegible] الاختصاص بالفعل [illegible]

[illegible]

وله

[illegible]

[illegible]

من نحو انما [illegible] كثيرا [illegible]
[illegible] فتح [illegible] الاصل [illegible]
[illegible]
[illegible] الحديقة الثالثة فيما يتعلق بالافعال
[illegible]
[illegible] وكي [illegible]
[illegible]
واذن [illegible]
[illegible]
[illegible] تكميل [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] فصل في الجوازم [illegible]
[illegible]
[illegible]

الشرط [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] مسألة [illegible]

[illegible]

[illegible] فصل في أفعال المدح و

الذم [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

فصل في التعجب [illegible]

[illegible]

[illegible]

او موصولة وما [illegible] والمشهور [illegible] خلاف وما [illegible]

[illegible] ومفعول [illegible] **فصل** افعال

القلوب افعال تدخل على الاسمية لبيان ما نشأت [illegible]

[illegible]

[illegible] الذين كفروا

ان لن يبعثوا [illegible]

[illegible]

[illegible] **مسئلة** [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] **خاتمة**

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ان [illegible]

[illegible] **الحديقة** [illegible]

[illegible] الكلام [illegible]

[illegible]

تام او لا مثل ... كلام ... بد ... لا ...

... به ... الله ... كلام ... الله

... جملة ... كبرى ... كلام ابوه

قائم ابوه صغرى والمجموع كبرى وقد تكون صغرى وكبرى باعتبارين ... زيد

ابوه غلامه منطلق وقد لا تكون صغرى ولا كبرى ككلام زيد **الجمل**

الجمل التي لها محل سبع الخبرية والحالية والمفعول بها والمضاف اليها والواقعة

جوابا لشرط جازم والتابعة لمفرد والتابعة لجملة لها محل والتي لا محل لها سبع

ايضا المستأنفة والمعترضة والتفسيرية والصلة والجواب للقسم

والجواب لشرط غير جازم والتابعة لما لا محل له **تفصيل الاولى**

... الجمل ... او ... الوقعة ... او ... او ...

... لا ... ما ... مطابق ... مذكور ... الا ... الثانية ... المبتدأ

او ... **الثانية** ...

وشرطها ان تكون ... لا ... او لا ... الا

بالواو ... او ... كانت ... بمضارع مثبت ...

... او ... ذلك

... رسول الله ... الا ... الا ... الا ... من ...

... **الثالثة** ... القول ...

... الى ... الثاني ... الثالث ... ما ... ما

... اي ... في ... ذلك ...

نحو قال منها [illegible] الرابعة الصالح لها [illegible] من طرق الزمان نحو
السلام عليكم بما [illegible] واذكروا اذ انتم قليل [illegible] ولا الصالح الى
[illegible] من طريق الكافي [illegible] الاكثر [illegible] الخامسة [illegible]
[illegible] الشرط [illegible] الواو [illegible] [illegible]
[illegible] بينهم اذا [illegible]
[illegible] فيه [illegible] السادسة [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] السابعة [illegible]
[illegible] ولا [illegible]
[illegible] الا [illegible]
تفصيل اخر الاولى [illegible]
[illegible] وكذلك
[illegible] الثانية
[illegible] [illegible]
[illegible] والموصول [illegible]
[illegible] الموصوف [illegible] الثالثة [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] الرابعة [illegible] الموصول [illegible]
[illegible] الموصول الخامسة

الجواب بعد القسم [illegible] الحكيم [illegible] وهو [illegible] شرط

[illegible] جواب المتقدم [illegible] الا [illegible] الجزم [illegible] جواب

الشرط لفظا **الثامنة** الجواب [illegible] جازم [illegible]

[illegible] الجواب بعد شرط جازم [illegible] بالفاء ولا باذا الفجائية [illegible]

[illegible] **السابعة** التابعة لما لا محل له [illegible]

[illegible] الاصل [illegible] **خاتمة**

في احكام الجار والمجرور [illegible] بعد المعرفة المحضة [illegible]

النكرة المحضة [illegible] الجمل [illegible] الفصل [illegible]

[illegible] المتعلق [illegible]

[illegible] الاستفهام [illegible] العامل [illegible]

[illegible] **الحديقة الخامسة في المفردات**

الهمزة [illegible] القريب [illegible] والتسوية [illegible]

[illegible]

والاستفهام [illegible] التصديق [illegible]

[illegible] **أن** [illegible]

الضعيفة [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] **أن** [illegible]

[illegible] نحو [illegible] الكافرون [illegible] من [illegible] نحو
[illegible] كل لما جميع لدينا محضرون في قراءة التخفيف [illegible] وما
[illegible] أنّ بالفتح والتشديد حرف تأكيد [illegible] مع
معموليها بمصدر من لفظ خبرها إن كان مشتقا وبالكون إن كان
جامدا نحو علمت أنك منطلق وأن هذا زيد إنّ بالكسر والتشديد
نحو حرف تأكيد تنصب الاسم وترفع الخبر [illegible] وقد تنصبهما [illegible]
[illegible] خبرها [illegible] وحرف جواب كنعم [illegible] ومن ذلك قوله إنّ
هذان لساحران [illegible] إذ [illegible] الماضي
[illegible] اسم زمان [illegible]
المفاجأة [illegible] إذا [illegible]
[illegible]
[illegible] والمفاجآت
[illegible] الاسمية [illegible] فإذا الشمس [illegible]
أم [illegible] للعطف متصلة ومنقطعة فالمتصلة [illegible]
[illegible] همزة التسوية والاستفهام والمنقطعة [illegible]
[illegible] أمّا بالفتح والتشديد حرف تفصيل غالبا [illegible]
لزوم الفاء [illegible]
التفصيل [illegible] إمّا بالكسر والتشديد [illegible]
على المشهور [illegible] للتفصيل [illegible] أو للإبهام والشك

[illegible]

والتفسير ... لا يتبعانها الا ان نزل المعطوف عليه منزلة ما لا يعلم ... أنا
أي بالفتح والتشديد ... شرطا ... فلها الاستفهامية
ولكن استفهام ... ما ... [illegible] الحال ...
أي ... موصولة ... وبالام ... أيها الرجل ... ولا ...
الموصولات ... اكرمك **بل** حرف عطف ... بعد الايجاب
... الحكم عن المعطوف عليه ... المعطوف ... والنهي ... حكم
الاول ... للثاني ... **حاشا** ...
الاستثناء حرف جر ... او فعلا ... وفاعلها ... مصدر ...
ما قبلها ... او بعض ... **تعليمه**
اسم ... [illegible] ... خلافا **حتى**
... [illegible] ...
... [illegible] ... الظاهر ...
... بان ... **ألا** ...
... [illegible] ...
... [illegible] ...
... [illegible] ...
... [illegible] ... التنبيه والتفريع ...
... [illegible] ...
قد ... [illegible] ...

المضارع [illegible] الماضي [illegible] الحال [illegible]

[illegible] المستقبل [illegible] **قط** [illegible]

[illegible] الماضي [illegible]

[illegible] **كم** [illegible] استفهامية [illegible]

الاستفهام [illegible]

والاستفهامية [illegible] **كيف** [illegible]

[illegible] استفهامية [illegible] كيف [illegible]

[illegible] **لو** [illegible]

[illegible] الماضي [illegible]

[illegible]

[illegible] **لولا** [illegible]

[illegible] الماضي [illegible] **لما** [illegible]

[illegible]

[illegible] **أما** [illegible]

[illegible] **هل** [illegible] استفهام [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

إنك أنت السميع العليم فإنما نتوسل إليك بحبيبك محمد

سيد المرسلين وآله الأئمة المعصومين صلوات الله

عليهم أجمعين [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] عن طوارق الحدثان [illegible]

[illegible]

شهر جمادى الثانية [illegible]

المباركة [illegible]

[illegible]

بسم الله الرحمن الرحیم

[illegible] تصور [illegible]

[illegible] فصل بدانکه تصور [illegible]

[illegible]

[illegible] فصل بدانکه [illegible] تصور [illegible] تصدیق [illegible]

[illegible]

[illegible] فصل بدانکه [illegible]

[illegible]

[illegible] فصل بدانکه [illegible] تصور [illegible]

[illegible]

[illegible] پوشیده نیست که لفظ بر تمام معنی موضوع له خود به حسب وضع دلالت کند [illegible]
و بر جزو معنی موضوع له خود نیز دلالت کند به واسطه آنکه فهم کل بی فهم جزو ممکن
نیست لکن دلالت لفظ بر خارج لازم معنی موضوع له خود محتاج است به لزوم آن
خارج موضوع له خود [illegible] ذهن یعنی که آن خارج [illegible] باشد که هرگاه
موضوع له [illegible] حاصل شود آن خارج نیز حاصل شود [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] **فصل** [illegible] موضوع له لفظ [illegible]
[illegible] مطابقه باشد [illegible] تضمن و التزام [illegible]
و التزام [illegible] مطابقه [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] تضمن باشد [illegible] التزام **فصل** لفظ [illegible] موضوع له [illegible]
[illegible] موضوع له [illegible]
[illegible] **فصل** [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] موضوع [illegible]
[illegible] **فصل** [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

فصل [illegible] تمام است

[illegible] محکوم علیه [illegible] محکوم به [illegible]

[illegible]

که محکوم علیه [illegible]

[illegible] فصل [illegible]

[illegible] متکلم [illegible]

[illegible] محکوم علیه [illegible] محکوم به [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ناطق [illegible]

[illegible] فصل [illegible]

[illegible]

[illegible]

موقوف بود بر تصور [illegible]

فصل [illegible] تصور [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] انسان [illegible] فرس [illegible] لیکن چون [illegible] باشد [illegible]
انسان [illegible] فصل کلی [illegible] بالحقیقة افراد خود [illegible] تمام [illegible]
است [illegible] حقیقت افراد است یا خارج حقیقت افراد [illegible] حقیقت افراد [illegible]
[illegible] انسان که تمام ماهیت [illegible]
[illegible] حقیقت ایشان [illegible]
[illegible] نوع حقیقی [illegible] تمام حقیقت و ماهیت افراد [illegible]
باشد [illegible] افراد [illegible] ما هو سؤال کنند [illegible] نوع [illegible]
[illegible] ما هو [illegible]
انسان [illegible] حقیقت افراد خود [illegible]
[illegible] حقیقت افراد [illegible]
حقیقت [illegible] تمام [illegible]
خارج [illegible] چون حیوان که تمام مشترک [illegible] حقیقت انسان و فرس [illegible]
که انسان و فرس [illegible]
[illegible]
مشترک [illegible] حقیقت انسان و فرس بما هو [illegible]
جواب [illegible] تمام حقیقت مشترک [illegible] حیوان
[illegible] انسان تنها بما هو سؤال کنی [illegible] تمام حقیقت [illegible]
[illegible] حیوان [illegible] معلوم شد که جنس کلی [illegible]
مقول [illegible] ما هو [illegible] حقیقت [illegible]
باشد [illegible] حیوان که جنس انسان است [illegible] جسم نامی [illegible]
[illegible] جسم نامی [illegible] جسم مطلق [illegible]
[illegible] جنس [illegible]
[illegible] انسان [illegible] مشترک [illegible] انسان [illegible]

جنس کونی چون جوهر باشد و آن جنس که جوهر را [illegible]
جنس بعید خواهد بود [illegible] که مشترک است میان [illegible]
سوال [illegible] انسان [illegible] جسم نامی [illegible]
[illegible] باشد [illegible] چون جسم نامی [illegible]
مرتبه باشد چون [illegible] مطلق و علی هذا القیاس [illegible]
[illegible] چون حیوان [illegible]
[illegible]
[illegible] جسم نامی [illegible] مطلق [illegible]
[illegible] تمام مشترک [illegible]
[illegible]

صفر

فصل [illegible]

[illegible]

فصل [illegible] فصل [illegible]

[illegible]

فصل [illegible]

[illegible]

فصل [illegible]

[illegible] محکوم [illegible] باشد [illegible] حکم [illegible]
[illegible]
[illegible] است [illegible]
[illegible]
[illegible] باشد [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] **فصل** [illegible]
[illegible] **فصل** محکوم علیه [illegible]
[illegible] موضوع [illegible]
[illegible]
[illegible] است
[illegible]
[illegible] محکوم علیه [illegible] **فصل**
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] **فصل** [illegible]
[illegible] **فصل** [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] **فصل** [illegible]

پکس

[illegible] ... کل انسان حیوان

بالضرورة ... لا شیء من الانسان بحجر بالضرورة ... [illegible]

... کل انسان کاتب بالامکان الخاص لا شیء من الانسان کاتب بالامکان

الخاص ... [illegible]

[illegible]

... کل انسان کاتب بالامکان العام ... [illegible]

و چون لا شیء من الانسان بکاتب بالامکان العام ... [illegible]

[illegible]

... و لا شیء من ... [illegible]

[illegible]

[illegible]

... بالفعل **فصل** عکس ... [illegible]

موضوع ... [illegible]

... عکس ... [illegible]

... و عکس ... [illegible]

[illegible]

موضوع ... عکس ... [illegible]

منعکس ... [illegible]

... عکس ... [illegible]

و ... عکس ... **فصل** ... [illegible]

[illegible]

[illegible]

... **فصل** ... [illegible]

باشد اگر انفصال یا سلب اتصال [illegible] چنانکه گذشت [illegible]

یا سلب انفصال [illegible] چنانکه گذشت [illegible] باشد اگر انفصال یا سلب اتصال

[illegible] اگر انفصال [illegible] باشد [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] فصل [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] **الفصل الخامس** في بداية السبق وقدره

وترتيبه ينبغي ان يكون بداية السبق يوم الاربعاء كما قال رسول الله [illegible] ما من شيء بدئ يوم الاربعاء الا

وقد تم [illegible] يوم الاربعاء [illegible]

وهو يوم نحس في حق الكفار فيكون مباركا للمؤمنين [illegible] وقدر السبق في الابتداء ينبغي ان يكون [illegible]

[illegible]

[illegible] الناس [illegible]

[illegible]

[illegible] طالب العلم [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] التكرار [illegible]

[illegible] الفصل الثامن في التوكل [illegible] طالب العلم [illegible]

ولا يهتم لامر الرزق ولا يشغل قلبه بذلك [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] الفصل التاسع في [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] الفصل [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] طالب العلم [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] الفصل التاسع في الاستفادة [illegible] طالب العلم [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] طالب العلم [illegible]

وليستفيد منهم ولا يتملق لكل ما يقتضي ان التملق مذموم الا في طلب العلم فانه لا بد من التملق للاستاذ
وطالب العلم ... الاستفادة منهم ... الاستاذ والشركاء وغيرهم للاستفادة
منهم قيل العلم عز لا ذل فيه لا يدرك الا بذل لا عز فيه **الفصل العاشر** في الورع في حال التعلم
في هذا الباب عن رسول الله صلى الله عليه وسلم انه قال من لم يتورع في تعلمه ابتلاه الله بثلاثة اشياء اما ان يميته
في شبابه او يوقعه في الرساتيق او يبتليه بخدمة السلطان فكلما كان طالب العلم اورع كان علمه انفع والتعلم
له ايسر وفوائده اكثر ومن الورع ان يتحرز عن الشبع وكثرة النوم وكثرة الكلام فيما لا ينفع وان يتحرز عن اكل طعام السوق
ان امكن لان طعام السوق اقرب الى الخباثة والنجاسة وابعد عن ذكر الله واقرب الى الغفلة ولان ابصار
الفقراء تقع عليه ولا يقدرون على الشراء منه فيتأذون بذلك فتذهب بركته وينبغي لطالب العلم ان يتحرز
عن الغيبة وعن مجالسة المكثار فانه من يكثر الكلام يسرق عمرك ويضيع اوقاتك ومن الورع ان يجتنب
من اهل الفساد والمعاصي والتعطيل فان المجاورة مؤثرة لا محالة ومن الورع ان يجلس مستقبل القبلة ... التكرار ... الطالب
ويكون مستنا بسنة النبي عليه السلام ويغتنم دعوة اهل الخير ويتحرز عن دعوة المظلوم ...
الصالحين وينبغي لطالب العلم ان لا يتهاون بالآداب والسنن ومن تهاون بالآداب حرم السنن
ومن تهاون بالسنن حرم الفرائض ومن تهاون بالفرائض حرم الآخرة وقال بعضهم هذا حديث عن رسول الله
وينبغي ان يكثر الصلاة ويصلي صلاة الخاشعين فان ذلك عون له على التحصيل والتعلم وينبغي ان يستصحب
دفترا على كل حال ليطالعه ... من لم يكن الدفتر في كمه لم تثبت الحكمة في قلبه وينبغي ان يكون في الدفتر
بياض ويستصحب المحبرة ليكتب ما يسمع كما قال هلال بن يسار رأيت النبي عليه السلام ... من العلم والحكمة
الفصل الحادي عشر فيما يورث الحفظ وفيما يورث النسيان واقوى اسباب الحفظ الجد والمواظبة وتقليل
الغذاء وصلاة الليل بالخشوع والخضوع وقراءة القرآن من اسباب الحفظ قيل ليس شيء ازيد للحفظ
من قراءة القرآن لا سيما آية الكرسي وقراءة القرآن نظرا افضل لقوله عليه السلام افضل اعمال امتي قراءة القرآن نظرا
واكثر الصلاة على النبي عليه السلام والسواك وشرب العسل واكل الكندر مع السكر واكل احدى وعشرين زبيبة
حمراء في كل يوم على الريق يورث الحفظ ويشفي من كثير من الامراض والاسقام وكل ما يقلل البلغم والرطوبات
يزيد في الحفظ وكل ما يزيد في البلغم يورث النسيان اكثر المعاصي وكثرة الهموم والاحزان في امور الدنيا
وكثرة الاشتغال والعلائق وقد ذكرنا انه لا ينبغي للعاقل ان يهتم لامور الدنيا لانه يضر ولا ينفع
وهموم الدنيا لا تخلو عن الظلمة في القلب وهموم الآخرة لا تخلو عن النور في القلب ... تحصيل العلم ...
... واكل الكزبرة والتفاح الحامض والنظر الى المصلوب وقراءة الواح القبور والمرور بين قطار
الجمال والقاء القمل الحي على الارض والحجامة على نقرة القفا وكل ذلك يورث النسيان **الفصل**
الثاني عشر فيما يجلب الرزق وما يزيد في العمر وما ينقص ثم لا بد لطالب العلم من الرزق والصحة ...

[illegible]

في البحث وان لا يتكلم بكلام العوام [illegible]

[illegible]

الشيوخ [illegible]

واسباغ الوضوء [illegible]

[illegible] الآثار [illegible]

[illegible] الشيخ الامام ابو [illegible]

[illegible]

[illegible]